

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 31 Mart – 06 Nisan 2009	Yayımlandığı Tarih 07 Nisan 2009	Sayı 407
---	--	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulundan Aralık 2008 Dönemi Sonuna Kadar Sürelerini Bitirip, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca Yükseltilmelerine Karar Verilen Adli Yargı Hâkim, Cumhuriyet Başsavcısı ve Savcıları ile idari Yargı Hâkimlerine Ait Sıra Defteri](#)
(R.G. 3 Nisan 2009 – 27189)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2002/54, K: 2008/43 Sayılı Karar Özeti](#)
(R.G. 3 Nisan 2009 – 27189)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2002/71, K: 2008/44 Sayılı Kararı](#)
(R.G. 3 Nisan 2009 – 27189)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2007/104, K: 2008/164 Sayılı Kararı](#)
(R.G. 3 Nisan 2009 – 27189)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2005/33, K: 2008/182 Sayılı Karar Özeti](#)
(R.G. 3 Nisan 2009 – 27189)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2005/124, K: 2009/13 Sayılı Karar Özeti](#)
(R.G. 3 Nisan 2009 – 27189)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2005/152, K: 2009/14 Sayılı Kararı](#)
(R.G. 3 Nisan 2009 – 27189)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2006/140, K: 2008/185 Sayılı Kararı](#)
(R.G. 4 Nisan 2009 – 27190)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2005/36, K: 2009/12 Sayılı Karar Özeti](#)
(R.G. 4 Nisan 2009 – 27190)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2005/85, K: 2009/15 Sayılı Kararı](#)
(R.G. 3 Nisan 2009 – 27189)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Erbakan ve Atlı/Türkiye Davası\)](#)
- [Maliye Bakanlığında Parasal Sınırlar ve Oranlar Hakkında Genel Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ](#)
(R.G. 3 Nisan 2009 – 27189)
- [Maliye Bakanlığında İç Denetçi Adaylarının Belirlenmesinde Uyulacak İç Denetçi Adaylarının Belirlenmesinde Uyulacak \(Sıra No: 3\)](#)
(R.G. 5 Nisan 2009 – 27191)
- [Sosyal Güvenlik Kurumundan 2008 Yılı Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ](#)
(R.G. 3 Nisan 2009 – 27189)
- [Adalet Bakanlığında 3 Adet İlân](#)
(R.G. 1 Nisan 2009 – 27187)

- [Adalet Bakanlığından Mnhal Noterlikler İlanı](#)
(R.G. 4 Nisan 2009 – 27190)
- [2009 Mart Ayında İsteği zerine ve Yaş Haddinden Emekliye Ayrılan Hâkim ve Savcılara Ait Liste](#)

 [İçindekilere dön](#)

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kararı

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanlığından:

Aralık 2008 dönemi sonuna kadar sürelerini bitirip, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yükseltilmelerine karar verilen adli yargı hâkim, Cumhuriyet başsavcı ve savcılarını ile idari yargı hâkimlerine ait sıra defteri 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 29 uncu maddesi gereğince aşığıda gösterilmiştir.

ADLİ YARGI A- HÂKİM SINIFI

Sıra No Sicil No Adı Soyadı Memuriyeti

2 nci derecede mümtazen yükselmeye lâıyk olan;			
1	41374	Mdai KIRICI	Ağlasun Hâkimi
2	41384	Mahmut AYDOğMUŞ	Aksaray Hâkimi
3	41147	Erkan İLBAY	Çan Hâkimi
4	41132	Mahmut ÇEKİÇ	İlgaz Hâkimi
5	41019	Bülent ÇELİK	Gediz Hâkimi
6	40190	Altan ÖZÇELİK	Karataş Hâkimi

7	42114	Ahmet Cengiz SOYSAL	Koçarlı Hâkimi
8	41561	Yusuf KUYUPINAR	İlgın Hâkimi
9	41411	Ogün Ahmet TEPE	Çumra Hâkimi
10	40160	Menderes METİN	Kuyucak Hâkimi
11	40739	Adnan KORKMAZ	Kdz. Ereğli Hâkimi
12	41442	Ahmet Erkan DEVECİ	Silifke Hâkimi
13	39918	Bülent COŞKUN	Malatya Hâkimi
14	41095	Ahmet ŞEKER	Niğde Hâkimi
15	41034	Şamil SEVİNÇ	Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı
16	39498	Sevgi DURMUŞ	Geyve Hâkimi
17	40746	Murat KARAOĞLU	Sivas Hâkimi
18	39607	Umut İMAL	Burdur Hâkimi
19	41401	Hakan GÜLTEKİN	Uzunköprü Hâkimi
20	40743	Cemal Alper ÜNAL	Kdz. Ereğli Hâkimi
21	40798	Ertem KÜÇÜK	Aksaray Hâkimi
22	41460	Hava KANDEMİR	Yargıtay Tetkik Hâkimi
23	41386	Aysun UÇAR	Bartın Hâkimi
24	41414	Gamze ÜNAL	Çorlu Hâkimi
25	39507	Abdurrahman KÖKVER	Turgutlu Hâkimi
26	41082	Suzan AKÇAY	İğdır Hâkimi
27	39935	Hadice KÖYLÜ	Ermenek Hâkimi
28	41402	Ünal ÖZTÜRK	Yenipazar (Aydın) Hâkimi
29	40002	Özlem Hülya TURAL	Seferihisar Hâkimi
30	41150	Abdullah KÖKSAL	Pazar (Rize) Hâkimi
31	40945	Kerim COŞKUN	Göhlisar Hâkimi
32	41443	Mehmet YAVAŞ	Boğazlıyan Hâkimi
33	39842	İbrahim Halil ŞUA	Kadıköy Hâkimi
34	39888	Kenan TÜRKMEN	Yalvaç Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı
35	41403	Özcan ALTAŞ	Oğuzeli Hâkimi
36	34250	Osman KİPER	Osmaniye Hâkimi
37	38317	İlknur AYDOS	Kayseri Hâkimi
38	40976	Mehmet FANSA	Yargıtay Tetkik Hâkimi
39	41028	Muharrem Zeki ÖZCAN	Yargıtay Tetkik Hâkimi
40	41415	Aytekin ÖZANLI	Yargıtay Tetkik Hâkimi
41	41930	Dr. Nevzat AKBİLEK	Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
			Tetkik Hâkimi
42	40864	Ayben İYİSOY	Hafik Hâkimi (Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nde Tetkik Hâkimi olarak görevli)
43	41398	Şenol TAŞ	Malazgirt Hâkimi (Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nde Tetkik Hâkimi olarak görevli)
			2 nci derecede tercihli yükselmeye layık olan;
1	40448	Ahmet Önder KOCADİMİR	Manavgat Hâkimi
2	40212	Mustafa KARAKAŞ	Marmaris Hâkimi
3	42638	Mehmet Alper BOSTANCI	Yargıtay Tetkik Hâkimi
4	39693	Erol KARAASLAN	Körfez Hâkimi
5	40744	İbrahim ACARLI	Söke Hâkimi
6	40016	Mehmet Ali ÇOLAK	Bodrum Hâkimi
7	42695	Ayhan YARDIMCI	Başkale Hâkimi
8	41985	İlhami DEMİRKOPARAN	Göhlisar Hâkimi

9	40888	Vehbi AVCI	Avanos Hâkimi
10	40747	Hasan AKDOĞAN	Hopa Hâkimi
11	40852	Şamil KOÇ	Giresun Hâkimi
12	41128	Osman YILMAZ	Ilgın Hâkimi
13	40749	Mestan Özgür ÖZCAN	Aliğa Hâkimi
14	41482	Yusuf DİKEÇ	Yargıtay Tetkik Hâkimi
		2 nci derecede yükselmeye lâyık olan;	
1	41377	Fahrettin DÜZALAN	Doğubayazıt Hâkimi
		2 nci derecede intibak terfisi yapan;	
2	39884	Mustafa ÖZYAR	Çay Hâkimi
		3 üncü derecede mümtazen yükselmeye lâyık olan;	
1	42147	Raşit GÜRBÜZ	Havza Hâkimi
2	42033	Sonay DEMİRALP YAVAŞ	Torul Hâkimi
3	43103	Cem KARACA	Eynesil Hâkimi
4	42073	Uğur BAŞTUGAN	Sultanhisar Hâkimi
5	42046	Meliha AŞKIN	Sungurlu Hâkimi
6	41373	Faruk AYDIN	Siirt Hâkimi
7	42118	Uğur PARLAK	Kemer Hâkimi
8	42037	Selahattin KIRKOÇ	Taşköprü Hâkimi
9	42175	Necdet AKBAL	Vezirköprü Hâkimi (Ceza İşleri Genel
		Müdürlüğü'nde	
			Tetkik Hâkimi olarak görevli)
10	40580	Şehmus AKÇAKAYA	Bingöl Hâkimi
11	42024	Yusuf ÖNDER	Yargıtay Tetkik Hâkimi
12	41821	Ecevit Kerem SÖYLER	Saruhanlı Hâkimi
13	40929	Yaşar ARDAL	Gümüşhane Hâkimi
14	42013	Ali YILDIRIM	Burhaniye Hâkimi
15	41914	Emine Çiğdem YILMAZ	Yumurtalık Hâkimi
16	42139	Muhammet ACAR	Kuyucak Hâkimi
17	41916	Muhammed YAVUZ	Şarkışla Hâkimi
18	41785	Ayhan ÖZBERK	Kadirli Hâkimi
19	42038	Atilla Mete SEKMAN	Kuyucak Hâkimi
20	42071	Arzu YİĞİTSOY	Alaca Hâkimi
21	41888	Ercan ADALI	Çayeli Hâkimi
22	41915	Esra Dürdane BÜYÜKKARAMUKLU	Erzincan Hâkimi
23	42035	Bahadır AKGÜR	Havsa Hâkimi
24	41921	Ayşegül AKSU	Rize Hâkimi
25	42048	Emin Kürşat DEMİRALAY	Midyat Ağır Ceza Mahkemesi
		Başkanı	
26	41887	Kadir DOĞAN	Acıpayam Hâkimi
27	42072	Ülkü SEVİNÇ	Tokat Hâkimi
28	41954	Kevser DURSUN ARSLAN	İpsala Hâkimi
29	41063	Yakup MACİT	İskenderun Hâkimi
30	41008	Ahmet EVLİ	Şereflikoçhisar Hâkimi
31	41933	Betül DİZLE	Ayvalık Hâkimi
32	42088	Muhsin DURMAZ	Orhangazi Hâkimi
33	40883	Merih BALKAYA	Akşehir Hâkimi
34	42084	Hüseyin GÜLMEZ	Siverek Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı
35	41923	Adem AYGÜN	Nallıhan Hâkimi
36	40957	Abuzer YAZICIOĞLU	Ereğli (Konya) Hâkimi
37	41005	Hasan GELİR	Bucak Hâkimi
38	42134	Rıza TIRYAKI	Kalecik Hâkimi

39	40973	Halil YÜKSEL	Boğazlıyan Hâkimi
40	42044	Hüseyin Kürşad SERBES	Sarıkamış Hâkimi
41	41850	Mehmet EKİZ	Beyşehir Hâkimi
42	41884	Bekir YILMAZ	Keçiborlu Hâkimi
43	41926	Marziye ŞAHİN	Lüleburgaz Hâkimi
44	42099	Yasemin SARIGEDİK	Ermenek Hâkimi
45	41920	Aytaç ÖZEL	Hopa Hâkimi
46	42256	Eyüp MERGEN	Serik Hâkimi
47	41001	Yeşim UZUN	Karaman Hâkimi
48	42042	Özcan KESKİN	Yargıtay Tetkik Hâkimi
49	42030	Mevlüt DÖNERTAŞ	Dinar Hâkimi
50	41943	Ender GENCER	Gördes Cumhuriyet Savcısı
51	41835	Mehmet CENGİZ	Tavşanlı Hâkimi
52	41998	Melek KARAKUŞ	Yargıtay Tetkik Hâkimi
53	40960	Selçuk ALTUN	Yargıtay Tetkik Hâkimi
54	41959	Mehmet Zafer ÖZCAN	Bingöl Hâkimi
55	41851	İsmail ÇELİK	Siverek Hâkimi
56	42023	Meral ÖZKANOĞLU	Of Hâkimi
57	41899	Yıldız GÖREN	Gerze Hâkimi
58	41866	Mustafa YILDIRIM	Seferihisar Hâkimi
59	42068	Hatice BENLİ	Çankırı Hâkimi
60	41938	Ebru ÖZDEMİR	Çorlu Hâkimi
61	42360	Serdar DEVRİM	Türkoğlu Hâkimi
62	42041	Şükran YILDIRIM	Kaman Hâkimi
63	41875	Adem ÇELİK	Erzin Hâkimi
64	41863	Abbas ERDÖL	Susurluk Hâkimi
65	41889	İsmail GÖZÜKARA	Cumayeri Hâkimi
66	39853	Yayla SARAÇ	Develi Hâkimi
67	42075	Turgut GÖK	Söke Hâkimi
68	42116	Zeynep KURT	Ereğli (Konya) Hâkimi
69	42741	Hatice TOMAŞ	Atabey Hâkimi
70	42162	Ferhat GÖÇMEN	Ardahan Hâkimi
71	41991	Vedat DALDA	Batman Hâkimi
72	42117	Ahmet Turan ORAL	Bozdoğan Hâkimi
73	42255	Esat ELMA	Yomra Hâkimi
74	41882	Fehmi KURNAZ	Turhal Hâkimi (Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nde Tetkik Hâkimi olarak görevli)
75	42108	Burhan BİNİCİ	Dalaman Hâkimi
76	41823	Adem ÖZDEMİR	Arsin Hâkimi
77	41952	Muttalip YILMAZ	Kırkağaç Hâkimi
78	41953	Gülcan ÇAKIR KAYA	Ünye Hâkimi
79	41834	Umut KARÇKAY	Banaz Hâkimi
80	40797	Fatma Betül GEVEN	Yargıtay Tetkik Hâkimi
81	41015	Savaş ÇELİK	Yargıtay Tetkik Hâkimi
82	41902	Hasan GÖZGÖZ	Yargıtay Tetkik Hâkimi
83	41950	Mustafa Kurtuluş DEPREM	Yargıtay Tetkik Hâkimi
84	42014	Mehmet YILDIZ	Yargıtay Tetkik Hâkimi
85	42090	Neşe KARABULUT ERTEN	Yargıtay Tetkik Hâkimi
86	42019	Aslan ÖZDEMİR	Alaçam Hâkimi (Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nde Tetkik Hâkimi olarak görevli)

görevli)
87 42133 Abdullah AYDIN Şenkaya Hâkimi (Strateji Geliştirme
Başkanlığı'nda Tetkik

Genel Müdürlüğü'nde Tetkik Hâkimi olarak

Hâkimi olarak görevli)

3 üncü derecede tercihli yükselmeye lâyık olan;

1	41839	Kadir KAPLAN	Dalaman Hâkimi
2	42039	Kerim DUMAN	Datça Hâkimi
3	42034	Akın DOMBAYCI	Tavas Hâkimi
4	42145	Fatma YILDIZ	Yeşilyurt (Malatya) Hâkimi
5	42387	Aynur ÇELİK	Nazilli Hâkimi
6	42616	Mehmet GÜLOĞLU	Sındırgı Hâkimi
7	42074	Celal ÇELİK	Yargıtay Tetkik Hâkimi
8	42260	Mustafa SÖYLEN	Artvin Hâkimi
9	41937	Mehmet KAYMAZ	Mardin Hâkimi
10	42362	Zafer Gökhan MIHÇI	İvrindi Hâkimi
11	42166	Ayşe Öznur YİĞİTER	Çorlu Hâkimi
12	42002	Osman GÜNAD	Kumluca Hâkimi
13	42101	Halil TARKAN	Gürün Hâkimi
14	40860	Abdulkadir ERGÜL	Didim (Yenihisar) Hâkimi
15	42144	Dicle TEKŞAL	Tokat Hâkimi
16	41969	İlyas DEVELİ	Espiye Hâkimi
17	41904	Mehmet AĞIR	Sorgun Hâkimi
18	42109	Nuray SAVUR	Ezine Hâkimi
19	42057	Yıldız ANGI SARAÇOĞLU	Mudanya Hâkimi
20	42028	Defne BÜLBÜL	Hayrabolu Hâkimi
21	42010	İbrahim YILDIRIM	Sivrihisar Hâkimi
22	42343	Sezai ÖZTÜRK	Malkara Hâkimi
23	41832	Alim POLAT	Karasu Hâkimi
24	41963	Mehmet ÇOBAN	Aydıncık (Mersin) Hâkimi
25	41956	Ziya KOÇ	Yozgat Hâkimi
26	42171	Mitat ENGİN	Yargıtay Tetkik Hâkimi
27	41907	Coşkun HALİTOĞLU	Perşembe Hâkimi
28	42693	Ahmet OKUYAN	Sultanhisar Hâkimi

3 üncü derecede yükselmeye lâyık olan;

1	40891	Şahinder GÜNDÜZ	Van Hâkimi
2	42686	Tuncer KAYA	Boyabat Hâkimi
3	42003	Öznur AKİL	Gölmarmara Hâkimi
4	42043	Samim SARAÇ	Seyitgazi Hâkimi
5	40828	Onur TEKER	Van Hâkimi
6	42085	İsmail BÜLBÜL	Kumluca Hâkimi
7	41018	Murat ERDİL	Ceyhan Hâkimi

3 üncü derecede intibak terfisi yapan;

8	36849	Medine MISIR	Ayaş Hâkimi
---	-------	--------------	-------------

4 üncü derecede mümtazen yükselmeye lâyık olan;

1	42440	Muhammet Ali KAVAK	Kepsut Hâkimi
2	42517	Mustafa ERDOĞAN	Fethiye Hâkimi
3	92566	Muhammed Zeki TEMEL	Taşlıçay Hâkimi
4	42435	Altan ÖZEL	Kırklareli Hâkimi
5	42528	İsmail BEKREK	Suşehri Hâkimi
6	92549	Mustafa BABAYİĞİT	Bala Hâkimi (Personel Genel Müdürlüğü'nde Tetkik

7	42348	Mustafa ÖZTERZİ	Hâkimi olarak görevli) Yatağan Hâkimi
8	92563	Murat ÖZEN	Tercan Hâkimi
9	42530	Mahir KARABACAK	Karakoçan Hâkimi
10	42384	Mustafa KOCAOĞLU	Ayvacık Hâkimi
11	42613	Adem KAHRİMAN	Silivri Hâkimi
12	42586	Harun ASAN	Sarıkaya Hâkimi
13	105150	Adnan AKIN	Narman Hâkimi
14	42525	Bülent AYDOĞAN	Arhavi Hâkimi
15	42552	Sinan YILMAZ	Akpınar Hâkimi (Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü'nde

Tetkik Hâkimi olarak görevli)

4 üncü derecede tercihli yükselmeye lâyık olan;

1	42672	Reyhan YILDIRIM ATAKUR	Yenice (Çanakale) Hâkimi
2	42571	Muhammet ÖZ	Çine Hâkimi
3	42564	Birrol MAYDA	Kumluca Hâkimi
4	42366	Ayça Beyza İKİBAŞ	Germencik Hâkimi
5	42639	Ceyhun Fayik ÖTER	Bayburt Hâkimi
6	42596	Selim VAR	Şebinkarahisar Hâkimi
7	42451	Serdar GÜRLER	Ürgüp Hâkimi
8	42539	Mahmut ARSLAN	Tosya Hâkimi
9	92586	Dilek ÖZKAN EREN	Hanak Hâkimi
10	42462	Davut BÜLBÜL	Ordu Hâkimi
11	42474	Güliz OKYAR ÇALIŞKAN	Buldan Hâkimi
12	42427	Kıvılcım GÖKTÜRK	Banaz Hâkimi
13	42368	Hayati PALLI	Horasan Hâkimi
14	42614	Ulaş MENGÜLOĞLU	Mudurnu Hâkimi

4 üncü derecede yükselmeye lâyık olan;

1	42410	Tayyar ZÜMRÜT	Bala Hâkimi
2	92545	Uğur BÜTÜNER	Korgan Hâkimi

4 üncü derecede intibak terfisi yapan;

3	35184	Tülay ÖZTÜRK	Çatalca Hâkimi
---	-------	--------------	----------------

5 inci derecede mümtazen yükselmeye lâyık olan;

1	92514	Hacer ŞİMŞEK	Kırıkhan Hâkimi
2	95161	Elif ÇAĞLAR	Doğubayazıt Hâkimi
3	95101	Ebru Havva AKBİLEK	Ayaş Hâkimi
4	95004	İrfan ÜNÜVAR	Anamur Hâkimi
5	92571	Selçuk AKSOY	Nizip Hâkimi

5 inci derecede tercihli yükselmeye lâyık olan;

1	95130	Hidayet KAYNAK	Saray (Tekirdağ) Hâkimi
2	95136	Özlem KILINÇ	Şarkıkaraağaç Hâkimi
3	95031	Serkan ÇINAR	Oltu Hâkimi
4	95026	Turgay YURTDKAL	Gümüşhane Hâkimi
5	95040	Nevin MUTLU AYDIN	Turhal Hâkimi
6	95015	Yavuz GÜRTEPE	Anamur Hâkimi
7	105538	Özden GENÇLER ÜNAL	Enez Hâkimi
8	95146	Murat Emre SAKALSIZ	Nusaybin Hâkimi
9	95114	Mustafa TOSUN	Havran Hâkimi
10	95049	Mesut ŞENGÖNÜL	Artvin Hâkimi

5 inci derecede yükselmeye lâyık olan;

1	112128	Adem GÖNÜL	Aladağ Hâkimi
2	95023	Onur DEMİR	Pınarhisar Hâkimi

		5 inci derecede intibak terfisi yapan;	
3	93911	Orhan GÜL	Kumru Hâkimi
4	120083	Yakup AKAR	Marmara Hâkimi
		6 ncı derecede tercihli yükselmeye lâayık olan;	
1	104696	Şule ARSLAN	Kars Hâkimi
		6 ncı derecede yükselmeye lâayık olan;	
1	97951	Meral ÜSTÜNDAĞ	Nizip Hâkimi
		7 nci derecede mümtazen yükselmeye lâayık olan;	
1	101516	Gülşen TOMBULOĞLU	Abana Hâkimi
2	104875	Ekrem BIYIK	Domaniç Hâkimi
3	104877	Mesut ÇEVİK	Kavak Hâkimi
		7 nci derecede tercihli yükselmeye lâayık olan;	
1	104794	Mehmet Serhat AVCI	Karahallı Hâkimi
2	101529	Abdurrahim GÖKBAY	Çayırılı Hâkimi
3	107546	Mustafa ZEYBEK	Çayırılı Hâkimi
4	105738	Ahmet Hasan KILIÇ	Eceabat Hâkimi
5	101441	Mehmet YENER	Çerkeş Hâkimi
6	101488	Hüseyin KOÇAL	Söğüt Hâkimi
		7 nci derecede yükselmeye lâayık olan;	
1	109718	Güneş KİBAR	Sulakyurt Hâkimi
		7 nci derecede intibak terfisi yapan;	
2	107504	Erdal GÜRCÜ	Dereli Hâkimi
		8 inci derecede yükselmeye lâayık olan;	
1	112798	Osman GİTMEZ	Ardanuç Hâkimi
		8 inci derecede intibak terfisi yapan;	
2	100325	Fatih AKYOL	Ahlat Hâkimi
3	107411	Tuğba ALDEMİR	Akçadağ Hâkimi
4	113396	Yalçın MERCAN	Çatak Hâkimi
5	119438	Üzeyir KOÇAK	Tomarza Hâkimi

B- SAVCI SINIFI

		2 nci derecede mümtazen yükselmeye lâayık olan;	
1	40753	Musa YÜCEL	Aksaray Cumhuriyet Savcısı
2	37120	Aziz HÜKÜM	Kırşehir Cumhuriyet Savcısı
3	42863	Bülent BAKİ	Karasu Cumhuriyet Savcısı
4	39738	Biröl İŞİK	Nevşehir Cumhuriyet Savcısı
5	40750	Mustafa OĞAN	Bafra Cumhuriyet Savcısı
6	41376	Halil İNAL	Tokat Cumhuriyet Savcısı
7	40447	Recep ERDEM	Orhangazi Cumhuriyet Savcısı
8	39657	Münüre KOYUNCU SUBAŞI	Kuşadası Cumhuriyet Savcısı
9	41445	Ramazan DEMİREKİN	Bartın Cumhuriyet Savcısı
10	39829	Fatih KOÇAK	Van Cumhuriyet Savcısı
11	39608	Malik KARSLIOĞLU	Mersin Cumhuriyet Savcısı
12	40452	Ali Ulvi YILMAZ	Aliağa Cumhuriyet Savcısı
13	40748	Talip DEMİREZEN	Bandırma Cumhuriyet Savcısı
14	42005	Dr. Barış DUMAN	Çivril Cumhuriyet Başsavcısı
15	41151	Hasan DALAK	Torbalı Cumhuriyet Savcısı
16	41466	Mehmet EVMEZ	Mecitözü Cumhuriyet Savcısı
17	40751	Atilla RAHİMİ	Nevşehir Cumhuriyet Savcısı
18	41972	Dr. Yalçın ŞAHİNKAYA	Bitlis Cumhuriyet Savcısı (Strateji Geliştirme Başkanlığı'nda Tetkik Hâkimi olarak görevli)
		2 nci derecede tercihli yükselmeye lâayık olan;	
1	38686	Mehmet Nazif YAŞAR	Osmaniye Cumhuriyet Savcısı

2	38754	Tuncay ELARSLAN	Ödemiş Cumhuriyet Savcısı
3	40111	Murat BÜTE	Van Cumhuriyet Savcısı
4	39886	Mine SOYLU İZMİR	Karacabey Cumhuriyet Savcısı
5	40073	Faruk SALMAN	Kahramanmaraş Cumhuriyet Savcısı
6	41990	Olca ÖZDEMİR	Terme Cumhuriyet Savcısı
7	39859	Semih ÖZTÜRK	Tarsus Cumhuriyet Savcısı
8	40752	Derda GÖKMEN	Çeşme Cumhuriyet Savcısı
9	42150	Güray BATUR	Ermenek Cumhuriyet Savcısı (Bilgi İşlem
Dairesi			
			Başkanlığı'nda Tetkik Hâkimi olarak görevli)
10	40755	Abdullah GÜDENDEDE	Osmaniye Cumhuriyet Savcısı
11	42730	Erdal İSPENOĞLU	Gazipaşa Cumhuriyet Savcısı
2 nci derecede yükselmeye lâıyk olan;			
1	39641	Osman MERMER	Mardin Cumhuriyet Savcısı
2 nci derecede intibak terfisi yapan;			
2	40810	Nihat KARPINAR	Erzincan Cumhuriyet Savcısı
3	41121	Ayşegül ERSEN	Yargıtay Tetkik Hâkimi
3 üncü derecede mümtazen yükselmeye lâıyk olan;			
1	42081	Enver IRMAK	Savaştepe Cumhuriyet Savcısı
2	42258	Ferhat CELALOĞLU	Çarşamba Cumhuriyet Savcısı
3	42254	Nihat DÖNMEZ	Uzunköprü Cumhuriyet Savcısı
4	41931	Yusuf İLTAR	Beyşehir Cumhuriyet Savcısı
5	41065	Hüseyin GÖREN	Gerze Cumhuriyet Savcısı
6	42093	Umut TEPE	Havran Cumhuriyet Savcısı
7	42143	Fatih ER	Salihli Ağır Ceza Mahkemesi Üyesi
8	42320	Serhat ERTÜRK	Çivril Cumhuriyet Savcısı
9	42598	Ömer ÇITAK	Eceabat Cumhuriyet Savcısı
10	41976	Aydın SEVİM	Karaburun Cumhuriyet Savcısı
11	42080	Ahmet ÇELİKKOL	Karaburun Cumhuriyet Savcısı
12	42059	Osman İSMAİLOĞULLARI	Çorum Cumhuriyet Savcısı
13	42078	Abdullah ÖZKAN	Eceabat Cumhuriyet Savcısı
14	41873	Ahmet KARA	Kuyucak Cumhuriyet Savcısı
15	41955	Kamil YAŞAR	Akseki Cumhuriyet Savcısı
16	41973	Mehmet KARABİDEK	Haymana Cumhuriyet Savcısı
17	41989	Uğur AĞRI	Nusaybin Cumhuriyet Başsavcısı
18	42115	Mahmut KALEMCİ	Kumluca Cumhuriyet Savcısı (Bilgi İşlem
Dairesi			
			Başkanlığı'nda Tetkik Hâkimi olarak görevli)
19	41935	Mustafa DEDE	Tarsus Cumhuriyet Savcısı
20	40962	Murat FIRAT	Malkara Cumhuriyet Savcısı
21	41830	Murat ÇETİNKAYA	Mucur Cumhuriyet Savcısı
22	42113	Oğuzhan SARIHAN	Köyceğiz Cumhuriyet Savcısı
23	40771	Ahmet Haşim BARDAKCI	Seydişehir Cumhuriyet Savcısı
24	41896	Kemal DURMAZ	Hacıbektaş Cumhuriyet Savcısı
25	42092	Mehmet Emin KURT	Gazipaşa Cumhuriyet Başsavcısı
26	41395	İbrahim ÇETİN	Devrek Cumhuriyet Savcısı (Strateji
Geliştirme			
			Başkanlığı'nda Tetkik Hâkimi olarak görevli)
27	42017	İlyas ŞAHİN	Karasu Cumhuriyet Savcısı
28	42181	Şükran AGAMOLA	Lapseki Cumhuriyet Savcısı
29	42719	Ramazan ESEN	Tavas Cumhuriyet Savcısı
30	41479	İbrahim ŞAHİNCE	Rize Cumhuriyet Savcısı

31	42121	Mehmet Akif AKTAŞ	Atabey Cumhuriyet Savcısı
32	42060	Ümit ÖZKAN	Şebinkarahisar Cumhuriyet Başsavcısı
33	42857	Mehmet ARSLANTAŞ	Kızıltepe Cumhuriyet Başsavcısı
34	41918	Mustafa YİĞİTSOY	Alaca Cumhuriyet Savcısı
35	42179	Mesut KONUK	Cumayeri Cumhuriyet Savcısı
36	41858	Türker İKİBAŞ	Germencik Cumhuriyet Savcısı
37	42104	Hacı ÜNAL	Sarayönü Cumhuriyet Savcısı
38	41992	Tugay SAVUR	Ezine Cumhuriyet Savcısı
39	41853	Gökhan ERDOĞAN	Safranbolu Cumhuriyet Savcısı
40	41927	Ali SANDIKÇI	Gediz Cumhuriyet Savcısı
41	41847	Ahmet Hamdi ÇELİK	Ondokuzmayıs Cumhuriyet Savcısı

(Uluslararası Hukuk

ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nde Tetkik

Hâkimi

olarak görevli)

42 41852 Bünyamin Alper EŞKİ
Genel

Eleşkirt Cumhuriyet Savcısı (Avrupa Birliği

Müdürlüğü'nde Tetkik Hâkimi olarak görevli)

43 42126 Berrak YILMAZ
(Kanunlar Genel

Ortaköy (Çorum) Cumhuriyet Savcısı

Müdürlüğü'nde Tetkik Hâkimi olarak görevli)

44 41838 Selahattin DOĞAN
45 41890 Tuncay YILMAZ
46 42054 Tahsin GÜREL

Bergama Cumhuriyet Savcısı

Vezirköprü Cumhuriyet Savcısı

Adıyaman Cumhuriyet Savcısı

3 üncü derecede tercihli yükselmeye lâyık olan;

1 42123 Zehra DÖNMEZ
2 41879 Cem Ali ÇİFTÇİ
3 42259 Murat ÇAĞLAK
4 41007 İsmail Hakkı İNCEKARA
5 41900 Recep ALTUN
6 41848 Hakan ÖNCEL
7 42103 Hayati YELESDAĞ
8 42100 Alev ERSAN ALBUZ
9 42095 Fahri KÖRLÜ
10 41971 Yıldırım BAŞ
11 42006 Uğur Selma UZUN

Banaz Cumhuriyet Savcısı

Salihli Cumhuriyet Savcısı

Turgutlu Cumhuriyet Savcısı

Mustafakemalpaşa Cumhuriyet Savcısı

Kırkağaç Cumhuriyet Savcısı

Çifteler Cumhuriyet Savcısı

Torbalı Cumhuriyet Savcısı

Akyurt Cumhuriyet Savcısı

Kdz. Ereğli Cumhuriyet Savcısı

Boğazlıyan Cumhuriyet Savcısı

Gördes Cumhuriyet Savcısı

3 üncü derecede yükselmeye lâyık olan;

1 41947 Abdülkadir POLAT
2 105032 Şükrü Hanlı BAYDIN

İncesu Cumhuriyet Savcısı

Karaman Cumhuriyet Savcısı

4 üncü derecede mümtazen yükselmeye lâyık olan;

1 42417 Gazi ŞİMŞEK
2 42377 İsmail ORAN
3 42464 Yıldırım TERCAN
4 42492 İbrahim Uğur GÜREŞÇİ
5 42392 Recai BİLGİN
6 42608 Halil YILAR
7 40683 Hasan BİLGİN
8 42480 Mustafa Uğur KABASAKAL
9 42469 Mehmet Akif DÖNERTAŞ
10 42527 Müslüm CANPOLAT
11 92575 Mustafa ATALAN
12 42565 İsa ÖNER

Muş Cumhuriyet Savcısı

Çayeli Cumhuriyet Savcısı

Suluova Cumhuriyet Savcısı

Kaynarca Cumhuriyet Savcısı

Simav Cumhuriyet Başsavcısı

Karapınar Cumhuriyet Savcısı

Mengen Cumhuriyet Savcısı

Nevşehir Cumhuriyet Savcısı

Besni Cumhuriyet Savcısı

Kızılcahamam Cumhuriyet Savcısı

Finike Cumhuriyet Savcısı

Yerköy Cumhuriyet Savcısı

13	42711	Özgür BOZKURT	Çorlu Cumhuriyet Savcısı
14	42397	Serhat BAYRAKTUTAN	Yerköy Cumhuriyet Savcısı
15	42634	Kadir TAHRAN	Reyhanlı Cumhuriyet Savcısı
16	42394	Emin ALKAN	Elmadağ Cumhuriyet Savcısı
17	42630	Müslüm ARSLAN	Bucak Cumhuriyet Savcısı
18	42637	Aydın NARMANLI	Acıpayam Cumhuriyet Savcısı
19	42391	Bayram YAKAR	Ladik Cumhuriyet Savcısı
20	42426	Yüceler ASLAN	Görece Cumhuriyet Savcısı
21	42415	İlyas KUVEL	Akçadağ Cumhuriyet Savcısı (Ceza ve
Tevkifevleri Genel			Müdürlüğü'nde Tetkik Hâkimi olarak görevli)

4 üncü derecede tercihli yükselmeye lâyık olan;

1	42566	Mehmet KARADEMİR	Koçarlı Cumhuriyet Savcısı
2	42574	Tevrat ATEŞ	Çorlu Cumhuriyet Savcısı (Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nde Tetkik Hâkimi olarak görevli)
3	42620	Ceyhun YILMAZ	Foça Cumhuriyet Savcısı
4	42383	İsa TUNCAY	Söğüt Cumhuriyet Savcısı
5	42501	Ali Çetin YILMAZ	Tunceli Cumhuriyet Savcısı
6	111949	Enes POLAT	Hakkari Cumhuriyet Savcısı
7	42851	Sıtkı KULUALP	Adıyaman Cumhuriyet Savcısı
8	42603	Celal Hakan KAN	Karaisalı Cumhuriyet Savcısı
9	42563	Kerem ARABACI	Elmalı Cumhuriyet Savcısı
10	42430	Tuncay BAŞARAN	Nazilli Cumhuriyet Savcısı
11	42739	Mahmut Nedim BAŞARANGİL	Palu Cumhuriyet Savcısı

5 inci derecede mümtazen yükselmeye lâyık olan;

1	95039	Murat GÖBEKÇİ	Kiraz Cumhuriyet Savcısı
2	95091	Murat SAMAT	Honaz Cumhuriyet Savcısı
3	95133	Zekeriya GÜNAL	Finike Cumhuriyet Savcısı
4	95067	İbrahim Halil ÇUBAN	Seben Cumhuriyet Savcısı
5	95024	Hasan YILDIZ	Gülşehir Cumhuriyet Savcısı
6	95055	Özkan DOĞAN	Taşköprü Hâkimi
7	93890	Ahmet DALGALI	Sultandağı Cumhuriyet Savcısı
8	95112	Burhanettin ÖZTÜRK	Midyat Cumhuriyet Savcısı

5 inci derecede tercihli yükselmeye lâyık olan;

1	95062	Mustafa Kamil ÇOLAK	Lice Cumhuriyet Savcısı
2	95137	Musa AYZAZ	Bayramiç Cumhuriyet Savcısı
3	95011	Ahmet BİÇER	Bolvadin Cumhuriyet Savcısı
4	95155	İsak TUNCAY	Çay Cumhuriyet Savcısı
5	95045	Celal AYGÜL	Seydişehir Cumhuriyet Savcısı
6	95006	Recep ESER	Ağrı Cumhuriyet Savcısı
7	95075	Mehmet BALDUZ	Kadınhanı Cumhuriyet Savcısı
8	105281	Fatih KÖSEKAYA	Burdur Cumhuriyet Savcısı

5 inci derecede yükselmeye lâyık olan;

1	95151	Ömer TÛTÛNCÛ	Digor Cumhuriyet Savcısı
2	97987	Mustafa ERDOĞAN	Nizip Hâkimi
3	107494	Yusuf YILMAZ	Derinkuyu Cumhuriyet Savcısı
4	105052	Süheyla BİRİCİK	Güney Cumhuriyet Savcısı

5 inci derecede intibak terfisi yapan;

5	119827	Barış KILIÇ	Mutki Cumhuriyet Savcısı
---	--------	-------------	--------------------------

6 ncı derecede tercihli yükselmeye lâyık olan;

1	105115	Mehmet Akif BOSTANCI	Ömerli Cumhuriyet Savcısı
2	101341	Alper Hakkı YAZICI	Ereğli (Konya) Cumhuriyet Savcısı

3	101458	Sinan GÜVEN	Ardahan Hâkimi
		6 ncı derecede yükselmeye lâyık olan;	
1	104728	Nusret ŞAHİN	Bilecik Cumhuriyet Savcısı
2	104923	Handan Saray OCAK	Gündoğmuş Cumhuriyet Savcısı
3	97975	Ramazan ÜNAL	Kırıkkale Cumhuriyet Savcısı
4	97934	Mehmet Akif TANRITANIR	Uluborlu Cumhuriyet Savcısı

6 ncı derecede intibak terfisi yapan;

5	47712	Muhammet Ali KAŞIKÇI	Edremit Cumhuriyet Savcısı
6	98002	Görkem KEYSAN	Pazar (Rize) Cumhuriyet Savcısı
7	119318	Zeki YÜKSEL	Beydağ Cumhuriyet Savcısı

7 nci derecede tercihli yükselmeye lâyık olan;

1	101354	Mustafa URGUN	Akseki Hâkimi
1	105682	Salih OĞLAKCI	Akpınar Cumhuriyet Savcısı

7 nci derecede intibak terfisi yapan;

2	101445	Burak Gürtuğ GÜNEY	Van Cumhuriyet Savcısı
3	107376	İsmail ÇALIK	Bafra Cumhuriyet Savcısı

İDARİ YARGI

2 nci derecede mümtazen yükselmeye lâyık olan;

1	38003	Abdullah Mutlu TÜRKER	İzmir Vergi Mahkemesi Üyesi
2	38046	Melek KARALI SAUNDERS	Malatya Vergi Mahkemesi

Üyesi

3	37858	Elmas Basat ÇELİK	Eskişehir İdare Mahkemesi Üyesi
4	37766	Gülten HATİPOĞLU	Ankara İdare Mahkemesi Üyesi
5	37743	Demet ÖZEN	Danıştay Tetkik Hâkimi

3 üncü derecede mümtazen yükselmeye lâyık olan;

1	97741	Hasan TÜRKEY	Eskişehir İdare Mahkemesi Üyesi
---	-------	--------------	---------------------------------

4 üncü derecede mümtazen yükselmeye lâyık olan;

1	42962	Atılgan MUTLU	Adana İdare Mahkemesi Üyesi
2	42974	Mustafa BALCI	Ordu Vergi Mahkemesi Üyesi
3	103790	Seçkin TOYDEMİR	Konya Vergi Mahkemesi Üyesi
4	101670	Volkan ERDOĞDU	Adana Vergi Mahkemesi Üyesi
5	104622	Oğuzhan DEMİR	Ankara İdare Mahkemesi Üyesi
6	42978	Diğer YILMAZ	Gaziantep İdare Mahkemesi Üyesi
7	42967	Ahmet DURMAZ	İstanbul İdare Mahkemesi Üyesi
8	102682	Mehmet BOZKURT	Ankara Vergi Mahkemesi Üyesi
9	42971	Zeynep KARAKOÇ	Danıştay Tetkik Hâkimi

5 inci derecede mümtazen yükselmeye lâyık olan;

1	94900	Ayhan KILIÇ	Konya Vergi Mahkemesi Üyesi
2	94879	Gülbin DİLEK AYNUR	Elazığ İdare Mahkemesi Üyesi
3	102685	Akif ÇELİK	Edirne Vergi Mahkemesi Üyesi
4	103820	Ahmet YANIK	İstanbul İdare Mahkemesi Üyesi
5	94877	Özlem EROL	Trabzon İdare Mahkemesi Üyesi
6	94894	Abdullah KAHRAMAN	Konya İdare Mahkemesi Üyesi
7	94906	Kadir YILDIZ	Malatya İdare Mahkemesi Üyesi
8	94942	Kadir KIRMACI	Danıştay Tetkik Hâkimi

6 ncı derecede mümtazen yükselmeye lâyık olan;

1	97672	Zeynep YÜKSEL DURMAZ	Sakarya Vergi Mahkemesi
---	-------	----------------------	-------------------------

Üyesi

2	97707	Yunus ERASLAN	Diyarbakır Vergi Mahkemesi Üyesi
3	101606	Engin GÜNDÜZ	Diyarbakır İdare Mahkemesi Üyesi
4	103141	Altar GÖKÇİMEN	İzmir İdare Mahkemesi Üyesi

5	97705	Zülbiye Esra AVCI	İstanbul Vergi Mahkemesi Üyesi
		6 nci derecede tercihli yükselmeye lâyık olan;	
1	101559	Harun SAMSA	Danıştay Tetkik Hâkimi
		7 nci derecede mümtazen yükselmeye lâyık olan;	
1	101784	Harun COŞKUN	Zonguldak İdare Mahkemesi Üyesi
2	101765	Ahmet KANMAZ	Sakarya İdare Mahkemesi Üyesi
3	101802	Zafer BİLGİ	Adana İdare Mahkemesi Üyesi
4	42939	İbrahim Ethem KALKAN	Mersin İdare Mahkemesi Üyesi
5	101823	Mustafa AK	Mersin İdare Mahkemesi Üyesi
6	101778	Tuğba DEMİRER AKAR	Danıştay Tetkik Hâkimi
		7 nci derecede tercihli yükselmeye lâyık olan;	
1	101785	Levent AKDOĞAN	Edirne İdare Mahkemesi Üyesi
		7 nci derecede intibak terfisi yapan;	
1	101849	Ercan GÖKTEPEOĞLU	İzmir İdare Mahkemesi Üyesi

[R.G. 3 Nisan 2009 – 27189]

— • —

 İçindekilere dön

Anayasa Mahkemesi Kararları

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2002/54

Karar Sayısı : 2008/43

Karar Günü : 17.1.2008

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Bandırma Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2370 sayılı Yasa ile değiştirilen 236. maddesinin Anayasanın 12., 13., 14., 15. ve 90. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Devlet memuru olan sanıklar hakkında “birlikte görev bırakma” suçunu işledikleri iddiasıyla açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasaya aykırı olduğu kanısına varan mahkeme iptali için başvurmuştur.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Sacit ADALI, Nurettin TURAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılımlarıyla 9.4.2002 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, ilk önce uygulanacak kural sorunu üzerinde durulmuştur.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

İtiraz başvurusunu yapan mahkemenin bakmakta olduğu davada 765 sayılı TCK'nun 236. maddesi uyarınca emek platformu tarafından alınan karar gereği toplu iş bırakma eyleminde bulunanlar hakkında cezai yaptırım talep edildiğinden, 236. maddenin sanıkların eylemlerine uyan ikinci fıkrası ile buna yönelik eylemi belirleyen birinci fıkraların uygulanacak kural oldukları açıktır. Maddenin üçüncü fıkrası ise söz konusu eylemlerin gerçekleşmesine aldıkları karar veya yayınladıkları bildirimlerle neden olan dernek veya meslek kuruluşları yöneticilerini cezalandırmakta olup eyleme katılanlarla ilgisi bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle

A- Dava konusu eylemler arasında üçüncü fıkrada yazılı suç tipine uygun eylemler yer almaması nedeniyle, üçüncü fıkranın itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulama olanağı bulunmadığından, bu fıkra ile ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle reddine,

B- 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2370 sayılı Yasa ile değiştirilen 236. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının dosyada eksiklik bulunmadığından esasının incelenmesine,

oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

İtiraz konusu kuralın yer aldığı 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 260. maddesi ile kamu görevinin terki veya yapılmaması suçu yeniden düzenlenerek, 765 sayılı Yasanın 236. maddesinde öngörülen cezanın alt sınırı dört ay yerine üç ay olarak saptanmış, para cezası da kaldırılmıştır. Ayrıca eylemlerin münhasıran memurların mesleki ve sosyal güvencelerine ilişkin olması durumunda cezanın indirilebileceği ya da hiç ceza verilmeyebileceği öngörülmüştür. Buna göre, yeni düzenleme sanıkların lehine olduğundan, 765 sayılı Yasanın 236. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına ilişkin istem hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

VI- SONUÇ

1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2370 sayılı Yasa ile değiştirilen 236. maddesi, 26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 260. maddesiyle lehe olarak düzenlendiğinden, 236. maddenin birinci ve ikinci fıkralarına ilişkin İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Şevket APALAK ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 17.1.2008 gününde karar verildi.

[R.G. 3 Nisan 2009 – 27189]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2002/71

Karar Sayısı : 2008/44

Karar Günü : 17.1.2008

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Bandırma Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2370 sayılı Yasa ile değiştirilen 236. maddesi ile 5.5.1983 günlü, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 73. maddesinin, Anayasanın 12., 13., 14., 15. ve 90. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Bir kısmı devlet memuru olan sanıklar hakkında “Kararlara tesir maksadıyla kanun dışı grev yapma” suçunu işledikleri iddia edilerek açılan davada, itiraz konusu kuralların Anayasaya aykırı olduğu kanısına varan mahkeme iptalleri için başvurmuştur.

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“23.7.1993 tarihinde 4121 sayılı Yasa ile Anayasa’nın 53. maddesinde, 12.6.1997 tarihli 4275 sayılı Yasa ile 657 sayılı Yasa’nın 22. maddesinde yapılan değişikliklerle sanıkların konumundaki kimselere sendika kurmak ve bu tür kuruluşlara girme hakkı sağlanmış,

Anayasamızın 12., 13., 14. ve 15. maddelerinde Temel Hak ve Özgürlükler düzenlenmiş, yine Anayasamızın 90. maddesine göre Milletlerarası Sözleşmelerin Anayasamız içindeki yeri belirlenmiştir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler, Avrupa Sözleşmesi, Avrupa Sosyal Şartı, 87, 98 ve 151 sayılı İLO Sözleşmeleri ile Temel Hak ve Özgürlükler Uluslararası boyutta belirlenmiş ve Uluslararası Metinlerle Sendikal haklar güvence altına alınmıştır.

Bu uluslararası sözleşmelerin TBMM tarafından onaylanarak yürürlüğe girmesi karşısında kamu çalışanlarının sendikal faaliyette bulunma hakları, Anayasamızın 12., 13., 14., 15. ve 90. maddesi içinde konumu belirlenerek Temel Hak ve Özgürlükler çatısı altına alınmıştır.

Sanıklar olay günü Hükümet tarafından hazırlanan ve Mecliste görüşülmesi gündemde olan “Emeklilik yasa tasarısını” protesto etmek amacı ile, KESK’in aldığı karar doğrultusunda 1 günlük işi bırakma eylemini gerçekleştiklerini kabul etmişler, eylemin bu özelliği nedeni ile, bir kısım sanıklar hakkında 2822 sayılı Yasanın 73/3. maddesinin ve bir kısım sanıklar hakkında da TCK’nın 236. maddesinin bir ve ikinci fıkralarının uygulanma ihtimali vardır. TCK’nın 236. maddesi ile 2822 sayılı Yasa’nın 73. maddesinin Anayasa’nın temel hak ve özgürlüklerinin düzenlendiği 12., 13., 14. ve 15. maddeleri ile Anayasamızın 90. maddesi içinde milletlerarası sözleşmenin Anayasamızda belirlenen konumu ve iç hukukumuz açısından çerçevesi birlikte değerlendirildiğinde TCK’nın 236. maddesinin ve 2822 sayılı Yasa’nın 73. maddesinin Anayasa’nın 90. maddesinin işlevini yok ettiği, dolayısı ile Anayasa’nın 12., 13., 14. ve 15. maddelerinde sınırları ve kapsamı belirlenen temel hak ve özgürlükleri kullanılamaz ve yine özellikle Anayasamızın 90. maddesinin son fıkrasının uygulanamaz hale getirdiği kanaatine varılmıştır.”

III- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenen Yasa Kuralları

1- 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 236. maddesi şöyledir:

“Memurlardan veya işçi niteliğini taşımayan kamu hizmeti görevlilerinden üç veya daha fazla kimse aldıkları karar gereğince kanun hükümlerine aykırı olarak, memuriyetlerini terk eder veya vazifelerine gelip de görevlerini geçici de olsa kısmen veya tamamen yapmazlar yahut yavaşlatırlarsa her biri hakkında dört aydan bir yıla kadar hapis ve ikibin liradan onbin liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte muvakkaten veya müebbeten memuriyetten mahrumiyet cezası da hükmolunur.

Başkaları tarafından alınan karara veya yayımlanan bildirilere uyarak yukarıdaki fıkrada yazılı fiilleri işleyen memurlara ve işçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerine de aynı ceza hükmolunur.

Bu maddedeki eylemler dernek veya meslek kuruluşları yöneticilerinin bu yönde aldıkları karar veya yayınladıkları bildirimler üzerine vuku bulmuşsa, bu kararı alan veya bildiriye yayımlayanlara bir yıldan üç yıla kadar hapis ve üçbin liradan onbin liraya kadar ağır para cezası verilir. Fail memur ise müebbeten memuriyetten mahrumiyet cezasına da hükmolunur.”2- 5.5.1983 günlü, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu’nun 73. maddesi şöyledir:

“Yasama, yürütme ve yargı organları ile merkezi veya mahalli idarelerce bir karar alınmasını veya alınmış bir kararın değiştirilmesini veya kaldırılmasını sağlamak veya alınmış

bir kararı protesto etmek amacıyla kanun dışı grev veya lokavt kararı verenler, teşvik edenler, zorlayanlar veya propagandasını yapanlar üç aydan dokuz aya kadar hapis ve yetmişbeşbin liradanyüzellibin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Yukarıdaki fıkrada sözü edilen grev veya lokavt kararının uygulanması halinde; grev veya lokavta karar verenler, grev veya lokavta karar verilmesine veya uygulanmasına veya bunlara katılmaya veya devamla zorlayan veya teşvik edenler veya bu yolda propaganda yapanlar ile lokavta katılanlar bir yıldan az olmamak üzere hapis ve yüzellibin liradan üçyüzbin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Bu maddede belirtilen kanun dışı greve katılanlar altı aydan az olmamak üzere hapis ve onbin liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuruda Anayasanın 12., 13. 14., 15. ve 90. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mustafa BUMİN, Haşım KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Nurettin TURAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılımlarıyla 1.5.2002 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında ilk önce uygulanacak kural sorunu üzerinde durulmuştur.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yönteminde açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

İtiraz başvurusunu yapan mahkemenin bakmakta olduğu davada 765 sayılı TCK'nun 236. maddesi uyarınca Emek Platformu tarafından alınan karar gereği toplu iş bırakma eyleminde bulunanlar hakkında cezai yaptırım talep edildiğinden, 236. maddenin sanıkların eylemlerine uyan ikinci fıkrası ile buna yönelik eylemi belirleyen birinci fıkraların uygulanacak kural oldukları açıktır. Maddenin üçüncü fıkrası ise söz konusu eylemlerin gerçekleşmesine, aldıkları karar veya yayınladıkları bildirimlerle neden olan dernek veya meslek kuruluşları yöneticilerini cezalandırmaktadır. Dava konusu eylemler arasında üçüncü fıkrada yazılı suç tipine uygun eylemler yer almamaktadır.

Öte yandan sanıklardan bazılarının işçi olması nedeniyle davayı sonuçlandırmada etkili olan 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 73. maddesinin bütününe iptali istenmişse de, sanık eylemleri yalnızca alınmış karar uyarınca uygulanan bir kanun dışı greve katılma kapsamına girdiğinden, maddenin ilk iki fıkrasının uygulanacak kural olmadığı anlaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle,

A- 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2370 sayılı Yasa ile değiştirilen 236. maddesinin üçüncü fıkrası ile 5.5.1983 günlü, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 73. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanacak kurallar olmadığından, bunlara ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine,

B- 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2370 sayılı Yasa ile değiştirilen 236. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ile 5.5.1983 günlü, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- 765 sayılı Yasa'nın 236. Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkralarının İncelenmesi

İtiraz konusu kuralın yer aldığı 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 260. maddesi ile kamu görevinin terki veya yapılmaması suçu yeniden düzenlenerek, 765 sayılı Yasanın 236. maddesinde öngörülen cezanın alt sınırı dört ay yerine üç ay olarak saptanmış, para cezası da kaldırılmıştır. Ayrıca eylemlerin münhasıran memurların mesleki ve sosyal güvencelerine ilişkin olması durumunda cezanın indirilebileceği ya da hiç ceza verilmeyebileceği öngörülmüştür. Buna göre, yeni düzenleme sanıkların lehine olduğundan, 765 sayılı Yasanın 236. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına ilişkin istem hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir. Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Şevket APALAK ve Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

B- 2822 Sayılı Yasa'nın 73. Maddesinin Üçüncü Fıkrasının İncelenmesi

Başvuru kararında, Anayasa ve yasalarda yapılan değişikliklerle memurlara sendika kurma ve bu tür kuruluşlara girme hakkının sağlandığı, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde bu hakkın güvence altına alındığı, 2822 sayılı Yasa'nın 73. maddesinin Anayasa'nın 90. maddesinin işlevini yok ettiği, dolayısıyla Anayasa'nın 12., 13., 14. ve 15. maddelerinde sınırları ve kapsamı belirlenen temel hak ve özgürlükleri kullanılamaz hale getirdiği ileri sürülmüştür.

2949 sayılı Yasa'nın 29. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi, yasaların Anayasa'ya aykırılığı konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmaya mecbur değildir. Taleple bağlı kalmak koşuluyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir. Bu nedenle, kuralın Anayasa'nın 2., 5. ve 54. maddeleri yönünden de incelenmesi uygun görülmüştür. Yasa'nın 73. maddesinde nitelikli yasadışı grev ve lokavt cezai yaptırıma bağlanmaktadır. Cezai yaptırımın uygulanması için yasadışı grev ve lokavtın yasama, yürütme ve yargı organları ile merkezi veya mahalli idarelerce bir karar alınmasını veya alınmış bir kararın değiştirilmesini veya kaldırılmasını sağlama veya alınmış bir kararı protesto amacına yönelmiş olması gerekir. Anayasa'nın 2. maddesinde öngörülen sosyal devlet, mülkiyet hakkının toplum yararına kullanılması ve ekonomik yaşama müdahale yoluyla sosyal barışı sağlama amacına dönük olarak emek-sermaye dengesini kuran, zayıfları güçlüler karşısında koruyan, bireysel girişim ve sorumluluğu esas almakla birlikte bireylerin kendi güçleriyle üstesinden gelemeyecekleri sosyal riskleri üstlenen, bu yolla sosyal adaleti kuran devlettir. Bu ilke Anayasa'nın birçok maddesinde somutlaştırılmıştır. Anayasa'nın 5. maddesiyle devlet "kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya" çalışmakla yükümlü kılınmaktadır.

Anayasa'nın, 49. maddesinde devletin çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak ve çalışmayı desteklemekle yükümlü olduğu; 51. maddesinde çalışanların ve işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahip bulunduğu; 53. maddesinde de işçiler ve işverenlerin karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bu kurallar, çalışanların ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini koruma mücadelelerinin temel bir anayasal değer olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Uluslararası sözleşmelerde de işçilerin en etkin mücadele aracı olan grev hakkı Anayasa'nın 54. maddesinde düzenlenmiş ve işçilerin "Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında, uyuşmazlık çıkması halinde grev hakkına sahip" olduğu kabul edilmiştir. 54.

maddenin ikinci ve yedinci fıkralarında ise, iyiniyet kurallarına aykırı tarzda, toplum zararına ve milli serveti tahrip edici grevler ile, siyasal amaçlı grev, dayanışma grevi, genel grev, işyeri işgali, işi yavaşlatma, verim düşürme ve diğer direnişlerin yapılamayacağı tüketici biçimde sayılmıştır. Ancak 54. maddenin birinci fıkrasındaki güvence kapsamında olmamakla birlikte, ikinci ve yedinci fıkralardaki yasakların kapsamına da girmeyen iş mücadelesi niteliğinde veya düşünce açıklaması biçimindeki toplu eylemlere de rastlanabilmektedir. İşçilerin çalışma ilişkilerinde ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için gerçekleştirebilecekleri bu tür eylemlerin özgürlükler kapsamında değerlendirileceği açıktır. Grev uygulaması da iş sözleşmesinden doğan bir edimin işçiler tarafından toplu olarak belirli bir süre için yerine getirilmemesidir. Bu eylem Anayasanın 54. maddesinin birinci fıkrası kapsamında kaldığı sürece, güvenceden yararlanmakta ve herhangi bir yaptırımla karşılaşmamaktadır. Bu kapsam dışındaki grevlerde ise işçiler işten çıkarılma veya sözleşmeden doğan yükümlülüğü ihlal nedeniyle tazminat ödemek zorunda kalabilirler. Dolayısıyla Anayasanın 54. maddesinin birinci fıkrası kapsamına girmemekle birlikte dar yorumlanması gereken yasak grevlerin kapsamına da girmeyen grev uygulamalarının yasaklanması, özgürlüklere yönelik bir sınırlama olacaktır.

İtiraz konusu kural, siyasi veya ekonomik ve sosyal hak mücadelesi amaçlı olup olmadığına bakılmaksızın, “Yasama, yürütme ve yargı organları ile merkezi veya mahalli idarelerce bir karar alınmasını veya alınmış bir kararın değiştirilmesini veya kaldırılmasını sağlamak veya alınmış bir kararı protesto etmek amacıyla” gerçekleştirilen greve işçilerin katılımını yasaklamakta ve bu yasağa cezai yaptırım öngörmektedir.

Maddedeki suç tanımında, yetkili organlarca alınmış ya da alınacak olan kararların işçilerin iş ve çalışma koşullarına ilişkin olup olmaması bakımından herhangi bir ayırım yapılmamaktadır. Başka bir anlatımla, işçileri doğrudan ilgilendirmeyen siyasi veya idari nitelikteki kararlara karşı uygulanan grev ile, Bakanlar Kurulunun, devletin işveren olduğu belirli bir iş kolundaki çalışma koşullarına ilişkin bir karara yönelik grev arasında herhangi bir ayırım yapılmamakta, her iki olgu da aynı suç kapsamında değerlendirilmektedir. Ayrıca, işçilerin çalışma koşullarıyla ilgili olarak ya da emeklilik yaşının yükseltilmesi veya kıdem tazminatının yasal bir zorunluluk olmaktan çıkarılması ve benzeri konularda verilecek veya verilmiş kararlara karşı uygulanacak grevlerin de bu suç kapsamına girdiği anlaşılmaktadır. Nitekim itiraz konusu kuralın uygulandığı davada, işçiler emeklilik yasa tasarısını protesto amacıyla işi bıraktıklarından haklarında 2822 sayılı Yasanın 73. maddesi uyarınca dava açılmıştır.

Yasa koyucu, Anayasa'nın 2. ve 5. maddelerinde öngörüldüğü üzere Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlükleri koruma yükümü çerçevesinde temel hak ihlallerini yaptırım altına almak zorunda olduğu gibi, toplumsal ve siyasal yapıyı korumak amacıyla da bazı temel hak ve özgürlükleri sınırlamak suretiyle suç yaratabilir. Yasa koyucu bu çerçevede suç yaratırken koruma yükümünün gerekleriyle bağlıdır. Buna karşın temel hak kullanımlarının sınırlanması niteliğindeki yasama tasarruflarının, Anayasa'nın 13. ve diğer maddelerindeki temel hak ve özgürlük güvenceleriyle sınırlı olduğunda kuşku bulunmamaktadır.

2822 sayılı Yasanın 73. maddesinin birinci fıkrasında sözü edilen kurum kararlarını protesto amacıyla yürütülen grevin, işçi ile işveren arasındaki iş sözleşmesinden kaynaklanan çalışma yükümlülüğünün ihlali olduğunda kuşku bulunmamaktadır. İşçiler bu eylemleriyle zaten sözleşmenin ihlaline bağlı sonuçlarla karşılaşabilmekte, işten çıkarılmak ve tazminat ödemek zorunda kalabilmektedirler.

Yetkili organlarca alınmış ya da alınacak olan kararlara etki etmek amacıyla işçilerin protesto ve benzeri eylemlerini, iş ve çalışma koşullarına ilişkin olup olmamasına bakılmaksızın cezai yaptırıma bağlanmasına ilişkin itiraz konusu kural, Anayasanın 2., 5. ve 54. maddelerine aykırı düşmektedir. İptali gerekir.

Haşim KILIÇ, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR ve Şevket APALAK iptal sonucuna farklı gerekçeyle katılmışlardır.

Kural iptal edilmiş olduğundan, Anayasanın 12. ve 90. maddeleri yönünden ayrıca incelenmesine gerek görülmemiş, 14. ve 15. maddeleriyle de ilgisi kurulamamıştır.

VI- SONUÇ

A- 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2370 sayılı Yasa ile değiştirilen 236. maddesi, 26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 260. maddesiyle lehe olarak düzenlendiğinden, 236. maddenin birinci ve ikinci fıkralarına ilişkin İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Şevket APALAK ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B- 5.5.1983 günlü, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE, 17.1.2008 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Sacit ADALI
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye A. Necmi ÖZLER	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Şevket APALAK
Üye Serruh KALELİ	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	

[R.G. 3 Nisan 2009 – 27189]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2007/104

Karar Sayısı : 2008/164

Karar Günü : 20.11.2008

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 7. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 24.2.1983 günlü, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 29.6.2006 günlü, 5536 sayılı Yasa'nın 3. maddesiyle değiştirilen 106. maddesinin beşinci fıkrasının "...375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yapılan ödemeler..." bölümünün, Anayasa'nın 2., 5. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Kamu personeli yabancı dil seviye tespit sınavından yeterli puan alınmasına rağmen, hakim ve savcılara yabancı dil tazminatının ödenmemesine dair işlemin iptali için açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Ankara 7. İdare Mahkemesi iptali için başvurmuştur.

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:“Davacının Mayıs 2003 tarihinden itibaren almakta olduğu yabancı dil tazminatının 15.9.2006 tarihi itibariyle ödenmemesine ilişkin işlemin iptali ve 5536 sayılı Kanunla değişik 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 106. maddesinin 5. paragrafındaki “375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yapılan ödemeler” tümcesinin Anayasa’ya aykırı olduğundan bahisle dosyanın Anayasa Mahkemesine gönderilmesi istemiyle Danıştay Başkanlığı ve Maliye Bakanlığı’na karşı açılan davada dava dosyası incelenerek işin gereği görüşüldü;

Dava, Danıştay Başkanlığı’nda tetkik hakimi olan davacının, 5536 sayılı Kanunla değişik 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 106. maddesinin 5. paragrafındaki “375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yapılan ödemeler” tümcesinin Anayasa’ya aykırı olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesi’ne gönderilmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

T.C. Anayasası’nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin, toplumunun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, Başlangıç’ta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir.

Hukuk devleti, her şeyden önce, bütün faaliyetlerinde hukukun genel ilkeleri ile bağlayıcılığı ve üstünlüğü olan Anayasa hükümlerine uygun hareket etmek zorundadır. Anayasanın 5. maddesinde; kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak, kişinin temel hak ve hürriyetlerini sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak suretle sınırlandıran ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak, insanın maddi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak; 2. madde de; “sosyal hukuk devleti” niteliği vurgulanan T.C. Devleti’nin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır.

Öte yandan, Anayasa’nın 10. maddesinde; “Herkes, ırk, renk, cinsiyet siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır.” hükmü yer almaktadır.

Türk Personel Hukukunda, kamu görevlisinin yabancı dil bilmesi, yabancı dil bilgisi olmayan personele göre pozitif bir fark olarak değerlendirilmekte olup, anılan bilginin seviyesine göre “yabancı dil tazminatı” adı altında bir ödeme yapılmaktadır. Kamu personelinin, doktora, dil bilgisi gibi bir takım artı donanımların, personel hukukunda, tazminat, kıdem, derece vb. yollarla ilgisi için lehine bir fark yaratılması, bilginin değerlendirilmesi ve nitelikli personel istihdamının teşviki sonucu yaratılarak, kamusal bir yarar sağlamaktadır. Ancak, “yabancı dil bilmek” tüm kamu personeli yönünden, aynı yönde artı bir üstünlük olup, “yabancı dil tazminatı” adı altında yapılan ödemenin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda yer verilen, bütün hizmet sınıflarını (ve 5536 sayılı Yasanın yürürlüğüne kadar “Hakim ve Savcılar”da) kapsar biçimde uygulanırken, 2802 sayılı Kanunun 106. maddesinin 5336 sayılı Yasa ile değişik 5. paragrafındaki “375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yapılan ödeme” tümcesi nedeniyle, “Hakim ve Savcı” sınıfındaki kamu görevlilerine, aynı ödemenin yapılmaması, Anayasanın 10. maddesinin son bendine aykırılık oluşturmaktadır.

08.07.2006 tarih ve 26222 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5536 sayılı Kanunun 3. maddesiyle değiştirilen 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 106. maddesinin 5. paragrafında; “Bu maddeye ve 103 üncü maddeye göre ödeme yapılanlara; 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yapılan ödemeler ile temsil, makam ve yüksek hâkimlik tazminatları ödenmez ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca ödeme yapılmaz.” hükmü, yer almaktadır.

Daha önce yabancı dil tazminatının 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında hakim ve savcılara ödendiği, yukarıda açık hükmüne yer verilen yasal düzenleme ile hakim ve savcıların 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamından çıkartıldığı, halen memurlar ve diğer kamu görevlilerine ödeme yapıldığı düşünüldüğünde bu durumun

hakim ve savcı mesleğinde bulunanlar için eşitsizlik yarattığı ve “375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yapılan ödemeler” tümcesinin Anayasa’nın 2., 5. ve 10. maddelerinde belirtilen ilkelere aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Anayasanın 152. maddesinin birinci, 2949 sayılı Yasanın 28. maddesinin ikinci fıkraları uyarınca, bir davaya bakmakta olan Mahkemenin, taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, tarafların bu konudaki iddia ve savunmalarını ve kendisini bu kaniya götüren görüşünü açıklayan kararı ile Anayasa Mahkemesi’ne itirazın başvurusu olanağı sağlandığından, dava konusu işlemin tesisinde esas alınan 5536 sayılı Kanunla değişik 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 106. maddesinin 5. paragrafındaki “375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yapılan ödemeler” tümcesinin Anayasaya aykırı olduğu ve bu nedenle Anayasa Mahkemesine gönderilmesine 18.5.2007 tarihinde oybirliği ile karar verildi.”

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu’nun 5536 sayılı Yasa’nın 3. maddesiyle değiştirilen 106. maddesinin itiraz konusu bölümü de içeren beşinci fıkrası şöyledir:

“Bu maddeye ve 103 üncü maddeye göre ödeme yapılanlara; 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yapılan ödemeler ile temsil, makam ve yüksek hâkimlik tazminatları ödenmez ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca ödeme yapılmaz. (Ek cümle: 24/7/2008-5793/5md.) Ancak, hakim ve savcı adaylarına 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin **1 inci maddesinde öngörülen taban aylığının ödenmesine devam olunur.**”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuruda Anayasa’nın 2., 5. ve 10. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü’nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ’ın katılımlarıyla 12.12.2007 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, yabancı dil bilmenin tüm kamu personeli yönünden bir üstünlüğünün olduğu, hakim ve savcıları da kapsar biçimde memurlar ve diğer kamu görevlilerine “yabancı dil tazminatı” adı altında ödeme yapılırken, 2802 sayılı Yasa’nın 106. maddesinin 5536 sayılı Yasa ile değişik beşinci paragrafındaki yasal düzenleme nedeniyle, hakim ve savcı sınıfındaki kamu görevlilerine bu ödemenin yapılmamasının Anayasa’nın 2., 5. ve 10. maddelerine aykırılık oluşturduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralda, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında kamu personeline ödenen yabancı dil tazminatından hakimler ve savcıların yararlanamayacağı öngörülmektedir.

Anayasa’nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasalar karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin zedelenmesi önlenmiştir. Durum ve konumlardaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa

Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Nitelikleri ve durumları özdeş olanlar için yasalarla değişik kurallar konulamaz.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinin birinci fıkrası ile yasa koyucu, yabancı dil bilgisini teşvik etmek amacıyla genel düzenleme yetkisine dayanarak, yabancı dil bilen kamu personeline tazminat ödenebilmesi için iki ölçüt belirlemiştir. Bunlar, aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu hükümlerine göre almakta olan (kadro karşılık gösterilmek suretiyle sözleşmeli olarak çalışan personel dahil) kamu personeli olmak ve Maliye Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı'nın ortaklaşa olarak belirledikleri dillerden yine bu iki kurum tarafından tayin edilen esas ve usuller çerçevesinde yapılan yabancı dil seviye tespiti sonunda başarılı sayılmaktır.

2802 sayılı Yasa'da 5536 Yasa ile yapılan değişiklikle, hakim ve savcıların aylıkları ile yargı ödeneği ve ek ödemelerinden oluşan mali hakları için yeni bir sistem oluşturulmuştur. Buna göre, 2802 sayılı Yasa'nın 106. maddesinin beşinci fıkrasında, hakim ve savcılara 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yapılan ödemeler ile temsil, makam ve yüksek hâkimlik tazminatlarının ödenmeyeceği belirtilmiştir. Bu tazminatların içine yabancı dil tazminatı da girmektedir. Böylece hakim ve savcılara da önceki mevzuata göre ödenmekte olan yabancı dil tazminatı kesilmiştir.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinin birinci fıkrası kapsamında bulunan kamu görevlilerinin yabancı dil bilmesi, yabancı dil bilgisi olmayanlara göre yasa koyucu tarafından pozitif bir fark olarak değerlendirilmiş ve yabancı dil tazminatının ödenmesi öngörülmüştür. Kamu görevinin nitelikli personel eliyle yürütülmesinin özendirilmesi ve böylece bireysel yetenek ve değerlerin artmasına katkı sağlayan yabancı dil tazminatının, kapsamda belirtilen kamu görevini yürütenler arasında ayırım yapılarak uygulanmasıyla Anayasa'nın eşitlik ilkesi zedelenmiştir.

Yabancı dil bilmeleri nedeniyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında olanlarla aynı hukuksal durumda bulunan hakim ve savcılara yabancı dil tazminatının ödenmemesi Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırıdır. İptali gerekir.

A. Necmi ÖZLER bu görüşe katılmamıştır.

İtiraz konusu kuralın Anayasa'nın 2. ve 5. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VI- SONUÇ

24.2.1983 günlü, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 29.6.2006 günlü, 5536 sayılı Yasa'nın 3. maddesiyle değiştirilen 106. maddesinin beşinci fıkrasının "... 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yapılan ödemeler ..." bölümünün, yabancı dil tazminatı yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, A. Necmi ÖZLER'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 20.11.2008 gününde karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkenvekili
Sacit ADALI

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Mustafa YILDIRIM

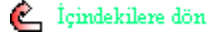
Üye
A. Necmi ÖZLER

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2005/33

Karar Sayısı : 2008/182

Karar Günü : 18.12.2008

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Konya 2. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin "ORTAK HÜKÜMLER" bölümünün (A) fıkrasının (12) numaralı bendinin, 17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Yasa ile yeniden düzenlenen (d) alt bendinde yer alan "... emsallerinin ulaştıkları derece ve kademeyi aşmamak kaydıyla..." ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Meslek lisesi mezunu olarak Devlet memurluğuna atanan davacının, memuriyette iken Açıköğretim Fakültesini bitirmesi nedeniyle intibakının yeniden yapılması istemiyle yaptığı başvurunun reddi işlemine karşı açmış olduğu davada, itiraz konusu ibarenin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Fulya KANTARCIOĞLU, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, Cafer ŞAT, A.Necmi ÖZLER, Ali GÜZEL ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün katılımlarıyla 20.4.2005 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayarılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğeryasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünöldü:

Başvuru kararında, demokratik ve sosyal bir hukuk devletinde Devletin her türlü faaliyetinde kazanılmış hakların gözetileceğı, sarfedilen emek ve çalışmanın karşılığının eşitlik ilkesi göz ardı edilmeden verilmeye çalışılacağı, memuriyette iken bir üst öğrenimi bitirenlerin intibak işlemi yapılırken öğrenimine ara vermeden bitiren ve göreve başlayan farazi bir şahsın emsal olarak alınmasının, memuriyette iken üst öğrenimi bitiren kişinin hem çalışıp hem okumak şeklindeki fazla emek ve çabasının göz ardı edilmesi anlamını taşıdığı, bu kişinin Devlete verdiği emeğın yok sayılıp Devlete hizmeti olmayan bir kişiyle eşit kabul edilerek eşitlik ve hakkaniyete aykırılığa sebep olunduğı, bu durumun hukuk devleti, sosyal devlet ve kanun önünde eşitlik ilkeleriyle bağdaşmadığı, bu nedenle itiraz konusu ibarenin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürölmüştür. İtiraz konusu ibare, memuriyette iken veya memuriyetten ayrılarak üst öğrenimi bitiren kişilerin memuriyette geçirdikleri başarılı hizmet sürelerinin tamamının her yılı bir kademe, her üç yılı bir derece hesabıyla bitirdikleri üst öğrenimin giriş derece ve kademesine ilave edilmek suretiyle bulunacak derece ve kademeye yükseltilmelerini öngören kuralda, aynı üst öğrenimi tahsile ara vermeden başlayan ve normal süresi içinde bitirdikten sonra memuriyete giren emsallerinin ulaştıkları derece ve kademenin aşılması koşulunu getirmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil, hakkaniyete

uygun bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir.

Memurların memuriyete giriş derece ve kademeleri ile memuriyette yükselinebilecek derece ve kademeler, öğrenim durum ve düzeylerine göre farklı belirlenmiştir. Bir memurun mevcut öğrenim durumu itibariyle yürüttüğü hizmetin, daha sonra bitirdiği bir öğrenim durumu ile yürütüldüğünün kabulü mümkün değildir. Devlet, memurlarının hizmetinden mevcut öğrenimleri kapsamında yararlandığından, itiraz konusu kural ile Devlete verilen emeğin yok sayılmasından söz edilemeyeceğinden itiraz konusu kuralda hakkaniyete aykırılık bulunmamaktadır. Anayasa'nın 10. maddesinde, "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar" denilmiştir.

"Yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemler değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunanlar kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Kamu hizmetini yürüttükleri tarihlerde farklı öğrenim durumlarına sahip olan Devlet memurları aynı hukuki konumda değildir. Aynı öğrenimi memuriyet öncesi tamamlayarak memuriyete başlayan ve hizmet veren kişiler ile memuriyette iken veya memuriyetten ayrıldıktan sonra bitiren kişiler aynı hukuksal konumda bulunmadıklarından eşitlik karşılaştırmasına esas alınamazlar.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin "ORTAK HÜKÜMLER" bölümünün (A) fıkrasının (12) numaralı bendinin, 17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle yeniden düzenlenen (d) alt bendinde yer alan "... emsallerinin ulaştıkları derece ve kademeyi aşmamak kaydıyla ..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 18.12.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Sacit ADALI

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
A. Necmi ÖZLER

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2005/124

Karar Sayısı : 2009/13

Karar Günü : 29.1.2009

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Mersin 4. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 3.7.2005 günlü, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 25. maddesinin (1) numaralı fıkrasının altıncı tümcesinin Anayasanın 10. ve 36. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Hırsızlığa eksik teşebbüs suçundan sanık çocuk hakkında görülmekte olan davada, duruşmaların Cumhuriyet savcısı bulunmadan gerçekleştirileceğine ilişkin itiraz konusu kuralın Anayasaya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT' ün katılımlarıyla 17.10.2005 günü yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

B - Başvuru kararında Mahkeme, şüpheli çocuğun leh ve aleyhine delilleri toplayıp kamu davası açan Cumhuriyet savcısının, itiraz konusu kural uyarınca çocuk mahkemelerindeki duruşmalara katılmadığını, bu nedenle dava sırasında ortaya çıkan yeni gelişmelerden haberdar olmadığını, ceza yargılamasının üç ayağından birini teşkil etmesi sebebiyle iddia makamı olmadan yapılan yargılamanın adil ve güvenli bir yargılama olamayacağını, iddianamenin savcı tarafından düzenlenmiş olmasının bu eksikliği gideremeyeceğini, özellikle mağdur veya şikayetçisi olmayan ya da bilinmeyen davalarda uzlaşma hükümlerinin uygulanabilmesi için Cumhuriyet savcısının mutlaka hazır bulunması gerektiğini, yetişkinlerle birlikte genel mahkemelerde yargılanan çocukların duruşmalarında Cumhuriyet savcısı bulunurken çocuk mahkemelerindeki duruşmalarda bulunmamasının anlaşılmadığını belirterek kuralın Anayasanın 10. ve 36. maddelerine aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinde, "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir...Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." denilmektedir.

Buna göre, ceza hukuku alanında yasa önünde eşitlik ilkesinin uygulanması, kuşkusuz, aynı suçu işleyen tüm suçluların kimi özellikleri göz ardı edilip her yönden aynı kurallara bağlı tutularak yargılanmaları anlamına gelmez. Eşitlik ilkesi, birbiriyle aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme eşitliğe aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik mutlak ve eylemli eşitlik değil, hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasanın

öngördüğü eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Mağdurun veya failin durumlarındaki farklılıklar bunlara değişik kurallar uygulanmasını gerektirebilir.

5395 sayılı Yasa'nın 3. maddesi uyarınca daha erken yaşta ergin olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış kişi olarak tanımlanmış çocukların, itiraz konusu kuralla sulh ceza ve asliye ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçlarına bakmakla görevli çocuk mahkemelerindeki davaların duruşmalarında Cumhuriyet savcısının bulunamayacağı öngörülmektedir.

Yasa'nın 25. maddesine göre, bu mahkemeler tek hakimli olup il merkezleriyle, bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen ilçelerde Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak kurulabilirler. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde bunların birden fazla dairesinin kurulması da mümkündür. Aynı maddenin ikinci fıkrasında da bir başkan ve yeteri kadar üyeden müteşekkil çocuk ağır ceza mahkemelerinin kuruluşuna dair kurallara yer verilmiştir. Çocuk ağır ceza mahkemelerindeki duruşmalara Cumhuriyet savcısının katılımını engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Aynı Kanun'un 17. maddesine göre, yetişkinlerle birlikte suç işleyen çocuklar hakkındaki davaların, zorunlu hallerde yetişkinlerle birlikte genel mahkemelerde görülmesi de mümkün olduğundan, suça sürüklenen çocuklar hakkındaki ceza davaları bakımından, duruşmalarında Cumhuriyet savcısının bulunamayacağı tek mahkemenin çocuk mahkemesi olduğu anlaşılmaktadır.

Yasa'nın 26. maddesinde çocuk mahkemesinin bakacağı davalar, "asliye ceza mahkemesi ile sulh ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlar bakımından, suça sürüklenen çocuklar hakkında açılacak" olanlarla sınırlı bulunmaktadır.

Anayasa'nın 142. maddesinde, "Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir", 141. maddesinin ikinci fıkrasında ise "Küçüklerin yargılanması hakkında kanunla özel hükümler konulur." denilmektedir. Böylece, işleyiş ve yargılama usulü genel olarak kanuna bırakılan mahkemelerden, küçüklerin yargılanmasıyla görevlendirilmiş olanlar açısından, küçüklerin özel durumu dikkate alınarak kanunla ayrı hükümler konulması yasakoyucuya görev olarak verilmiştir.

Nitekim, ülkemizin de taraf olduğu Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 3. maddesinin birinci fıkrasında da, kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idarî makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde çocuğun yararının temel düşünce olduğu vurgulanmış, çocuk hukukunda uluslar arası standartları tespit eden ve çocuk haklarını koruyan hükümlere yer verilmiştir. Bu çerçevede Sözleşmenin 40. maddesinde, taraf Devletlerin, hakkında ceza yasasını ihlâl ettiği ileri sürülen, bununla itham edilen ya da ihlâl ettiği kabul olunan çocuk bakımından, yalnızca ona uygulanabilir yasaların, usullerin, onunla ilgili makam ve kuruluşların oluşturulması hususunda çaba gösterecekleri belirtilmiştir.

İtiraz konusu kuralın içinde yer aldığı Çocuk Koruma Kanunu'nun amacının "... korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek..." olduğu 1. maddede ifade edilmiştir. Anayasa'nın 141. maddesine paralel olarak, çocuk mahkemelerinin özel olarak kurulması, maddi ya da usulî yasa hükümlerinde çocuğun yüksek yararının gözetilmesi, bozulan kamu düzeninin sağlanmasından çok çocuğun topluma yeniden kazandırılmasının hedeflenmesi, bu nedenle cezalandırılmaları yerine haklarında güvenlik tedbirlerinin uygulanması gibi hususlar birlikte dikkate alındığında, yetişkinlerle birlikte yargılanan- yargılanmayan ayırımına dayalı bir eşitlik karşılaştırması yapılamaz. Anayasa'nın 36. maddesinde herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile "adil yargılanma" hakkına sahip olduğu belirtilmektedir. Maddeye 2001 değişiklikleriyle eklenen "adil yargılanma" ibaresine ilişkin gerekçede, taraf olduğumuz uluslar arası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dahil edildiği vurgulanmıştır. Bu sözleşmelerden Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi uygulamasındaki adil

yargılama ölçütleri içerisinde çekişmeli yargılama, gerekçeli karar, duruşmada hazır bulunma, susma hakkı ve diğer sanık hakları yanında “silahların eşitliği” ilkesi de bulunmaktadır. Bütün yargılama süresi boyunca gözetilmesi zorunlu bu ilke, davanın taraflarının, hasmı karşısında zayıf düşmeden kendi tezlerini sunabilmesini gerektirmektedir. Böylece, iki taraf arasında hakkaniyete uygun bir dengenin kurulması amaçlanmaktadır.

Soruşturma ve davanın açılması aşamasında Cumhuriyet savcısının yetkili olması, yargılama aşamasında hakimin leh ve aleyhteki delilleri toplama yetkisinin bulunması, karardan sonra da yine Cumhuriyet savcısının kanun yollarına başvurabilmesi birlikte gözetildiğinde, çocuk mahkemelerinde iddia makamının yargılama sırasında mutlaka bulunması gerektiği söylenemez.

Açıklanan nedenlerle, kuralın Anayasanın 10. maddesindeki eşitlik ilkesiyle 36. maddesindeki adil yargılama ilkesine aykırı bir yönü bulunmadığından itirazın reddi gerekir.

VI- SONUÇ

3.7.2005 günlü, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 25. maddesinin (1) numaralı fıkrasının “Çocuk mahkemelerinde yapılan duruşmalarda Cumhuriyet savcısı bulunmaz.” biçimindeki altıncı tümcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 29.1.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Sacit ADALI

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
A. Necmi ÖZLER

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

[R.G. 3 Nisan 2009 – 27189]

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2005/152

Karar Sayısı : 2009/14

Karar Günü : 29.1.2009

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR

1- Danıştay Beşinci Dairesi Esas Sayısı: 2005/1522- İzmir 1. İdare Mahkemesi Esas Sayısı: 2006/67 3- Zonguldak İdare Mahkemesi Esas Sayısı: 2006/73 4- Aydın Bölge İdare Mahkemesi Esas Sayısı: 2008/18

İTİRAZLARIN KONUSU : 17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

1- 1. maddesinin (f) bendiyle 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 209. maddesinin sonuna eklenen fıkranın,

2- 10. maddesinin (a) bendiyle 13.12.1983 günlü, 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesine eklenen (p) bendinin,

Anayasa'nın 2., 5., 7., 10., 11., 17., 56. ve 128. maddelerine aykırılığı savıyla iptalleri ve yürürlüklerinin durdurulması istemidir.

I- OLAY

Diş tedavilerinden kaynaklanan giderlerin davalı idareler tarafından ödenmemesi nedeniyle Bütçe Uygulama Talimatının ilgili kurallarının ve idari işlemlerin iptali için açılan davalarda, itiraz konusu kuralları Anayasa'ya aykırı bulan Mahkemeler, iptalleri ve yürürlüklerinin durdurulması için başvurmuşlardır.

II- İTİRAZLARIN GEREKÇESİ

Başvuru kararlarında özetle, 657 sayılı Yasa'nın 209. maddesine eklenen fıkra ile 198 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesine eklenen bent kurallarına göre, tedavi yardımı ile ilgili iyileştirme araçlarının bedellerinin memurlar ve diğer kamu görevlilerinin kurumlarınca ödenecek kısmı ve buna ilişkin esas ve usullerin neler olacağı konusunda Maliye Bakanlığına yetki verildiği, Devletin ekonomik ve sosyal alandaki görevlerini yerine getirirken yapacağı düzenlemelerde yaşama hakkını ortadan kaldıran veya kısıtlama getiren kurallar getiremeyeceği, iyileştirme araçları konusundaki usul ve esasların yasakoyucu tarafından belirlenmediği ve bu konuların tamamen yürütme organının takdirine bırakıldığı, bu nedenlerle kuralların Anayasa'nın 2., 5., 7., 10., 11., 17., 56. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

III - YASA METİNLERİ

A - İtiraz Konusu Yasa Kuralları

1- 5234 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesinin (f) bendiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 209. maddesinin sonuna eklenen fıkra şöyledir:

“Tedavi kurum ve kuruluşlarında yapılan tedavilere (diş tedavileri dahil) ilişkin ücretlerle sağlık kurumlarınca verilen raporlar üzerine kullanılması gerekli görülen ortez, protez ve diğer iyileştirme araç bedellerinin kurumlarınca ödenecek kısmı ve buna ilişkin esas ve usuller Sağlık Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığınca tespit edilir.”

2- 5234 sayılı Yasa'nın 10. maddesinin (a) bendiyle 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesine eklenen (p) bendi ise şöyledir:

“MADDE 10- Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:...p- Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri ile bunların emekli, dul ve yetimlerinin (bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri dahil) tedavi kurum ve kuruluşlarında yapılan tedavilerine (diş tedavileri dahil) ilişkin ücretlerle sağlık kurumlarınca verilen raporlar üzerine kullanılması gerekli görülen ortez, protez ve diğer iyileştirme araç bedellerinin kurumlarınca ödenecek kısmını ve bu konuya ilişkin esas ve usulleri Sağlık Bakanlığının görüşünü almak suretiyle tespit etmek”

B - Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararlarında, Anayasa'nın 2., 5., 7., 10., 11., 17., 56. ve 128. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, E.2005/152 sayılı dosyada 28.12.2005 gününde, E.2006/67 sayılı dosyada 4.5.2006 gününde, E.2006/73 sayılı dosyada 30.5.2006 gününde, E.2008/18 sayılı dosyada ise 20.3.2008 gününde yapılan ilk inceleme toplantılarında dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARLARI

E.2006/67, E.2006/73 ve E.2008/18 sayılı davaların aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2005/152 sayılı dava ile birleştirilmesine, birleştirilen davaların esaslarının

kapatılmasına, esas incelemenin E.2005/152 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

VI - YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

17.9.2004 günlü, 5234 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un;

1- 1. maddesinin (f) bendiyle 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 209. maddesinin sonuna eklenen fıkranın,

2- 10. maddesinin (a) bendiyle 13.12.1983 günlü, 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 10. maddesine eklenen (p) bendinin,

yürürlüğünün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE, 28.12.2005 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VII - ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararlarında, 657 sayılı Yasa’nın 209. maddesine eklenen fıkra ile 198 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 10. maddesine eklenen bent kurallarına göre, iyileştirme araçlarının bedellerinin memurlar ve diğer kamu görevlilerinin kurumlarınca ödenecek kısmı ve buna ilişkin esas ve usullerin neler olacağı konusunda Maliye Bakanlığı’na yetki verildiği, ancak bunlarla ilgili esas ve usullerin yasakoyucu tarafından belirlenmediği, bu konudaki yetkinin tamamının yürütme organının takdirine bırakıldığı, herhangi bir ölçütün ve sınırlamanın öngörülmediği, yasa ile yapılması gereken düzenlemenin yürütmeye devredildiği, devlet memurlarının mali haklarının sınırının yasa ile belirlenmesi gerektiği, bu nedenlerle kuralların Anayasa’nın 2., 5., 7., 10., 11., 17., 56. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kurallarla Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri ile bunların emekli, dul ve yetimlerinin dış tedavileri dâhil olmak üzere iyileştirme araçlarının bedellerinin ne kadarının kurumları tarafından ödeneceği konusundaki yetki Maliye Bakanlığı’na verilmiş ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan tebliğlerle iyileştirme araçlarına gereksinim duyulması durumunda söz konusu bedellerin ne kadarının Devlet, ne kadarının memurlar tarafından ödeneceği belirtilmiştir.

Anayasa’nın 128. maddesinde “Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.

Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.” denilmiş, 7. maddesinde yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği kurala bağlanmıştır.

Yasayla düzenleme ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesi değil, bunların yasa metninde kurallaştırılmasıdır. Kurallaştırma ise düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Ancak bu koşulla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi yürütme organının takdirine bırakılabilir.

Anayasa’da yasayla düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle Anayasa’da öngörülen ayrık durumlar dışında, yasalarla düzenlenmemiş bir alanda, yasa ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez.

Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin hakları ve yükümlülüklerinin yasa ile düzenlenmiş olduğunun kabul edilebilmesi için söz konusu hak ve yükümlülüklerin sadece ad

olarak yasada belirtilmesi yeterli değildir. Böyle bir düzenlemede temel ilkelerin ortaya konulması, çerçevenin çizilmesi, sınırsız, belirsiz ve geniş bir alanın yürütmenin düzenlemesine bırakılmaması gerekmektedir.

Tedavi kurum ve kuruluşlarında yapılan tedavilere ilişkin ücretler ile kullanılması gerekli görülen ortez, protez ve diğer iyileştirme araçlarının sağlanması memurlar ve diğer kamu görevlilerinin en önemli özlük haklarından biridir. Bu nedenle bunlara ilişkin ödemelerin nasıl yapılacağına yasayla düzenlenmesi gerektiği açıktır.

İtiraz konusu yasa kuralları uyarınca, devlet memurları ve diğer kamu görevlileri ile bunların emekli, dul ve yetimlerinin dış tedavileri dahil olmak üzere, tedavi kurum ve kuruluşlarında yapılan tedavilerine ilişkin ücretlerle sağlık kurumlarınca verilen raporlar üzerine kullanılması gerekli görülen ortez, protez ve diğer iyileştirme araçlarının bedellerinin kurumlarınca ödenecek kısmını ve bu konuya ilişkin esas ve usulleri belirleme konusu tamamen idareye bırakılmıştır. Bu kurallar uyarınca, Maliye Bakanlığı, ortez, protez ve diğer iyileştirme araçlarının bedellerinin çok az bir kısmının memurların kurumu tarafından ödenmesi konusunda düzenleme yapabileceği gibi tamamının veya tamamına yakın bir kısmının da kurumlar tarafından ödenmesi yolunda düzenleme yapabilecektir.

Bu durumda, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin özlük haklarından olan tedavi yardımının nasıl yapılacağı yasayla belirlenmeyip, idarenin takdirine bırakılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 5234 sayılı Yasa'nın 1. maddesinin (f) bendiyle 657 sayılı Yasa'nın 209. maddesinin sonuna eklenen fıkra ve 10. maddesinin (a) bendiyle 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesine eklenen (p) bendi Anayasa'nın 7. ve 128. maddelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

İtiraz konusu kuralların, Anayasa'nın 2., 5., 10., 11., 17. ve 56. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

VIII- SONUÇ

17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

1- 1. maddesinin (f) bendiyle 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 209. maddesinin sonuna eklenen fıkranın,

2- 10. maddesinin (a) bendiyle 13.12.1983 günlü, 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesine eklenen (p) bendinin,

Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 29.1.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Sacit ADALI

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
A. Necmi ÖZLER

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2006/140

Karar Sayısı : 2008/185

Karar Günü : 25.12.2008

İPTAL DAVASINI AÇANLAR :

1- Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet SEZER

2- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Haluk KOÇ, Oya ARASLI ile birlikte 123 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 28.9.2006 günlü, 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun;

1- Tümünün,

Anayasa'da öngörülen örgütlenme ilkelerine, erkler ayrılığı ilkesi ile 6., 7. ve 8. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması,

2- Tümünün Anayasa'ya aykırı bulunmaması durumunda;

a) 3. maddesinin,

b) 4. maddesinin,

c) 8. maddesinin (3) numaralı fıkrasının,

ç) 9. maddesinin,

d) 11. maddesinin,

e) 13. maddesinin,

f) 15. maddesinin,

g) 22. maddesinin,

ğ) 26. maddesinin ikinci fıkrasının,

h) 30. maddesinin,

ı) 33. maddesinin,

i) 41. maddesinin,

j) Geçici 1. maddesinin,

Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 9., 11., 87. ve 128. maddelerine, aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüklerinin durdurulması istemidir.

I- İPTAL ve YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

A- Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

“III- İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ:

1- 5548 sayılı Yasa'nın 1. maddesi ile, gerçek ve tüzel kişilerin, “idare”nin her türlü eylem, işlem, tutum ve davranışlarıyla ilgili yakınmalarını, Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasa'da belirtilen nitelikleri çerçevesinde, adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve “idare”ye önerilerde bulunmak üzere Kamu Denetçiliği Kurumu oluşturulmaktadır.

Görüldüğü gibi, Yasa'nın amacı, Kamu Denetçiliği Kurumu aracılığıyla idarenin denetlenmesidir.

Yasa'nın 4. maddesinde, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na bağlı, kamu tüzelkişiliğini haiz, özel bütçeli, merkezi Ankara'da bulunan bir Kurum olarak düzenlenmiştir.

Kurum'da bir Başdenetçi, en çok on denetçi bulunacak; Kurum, Başdenetçi tarafından yönetilip temsil edilecektir.

Kurum, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile ilişkilendirildiği için, Yasa'nın,

- 4. maddesinde, Kurum'un, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na bağlı olduğu belirtilmekte,

- 11 ve 15. maddelerinde, Başdenetçi ve denetçilerin seçimi ve görevden alma yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na verilmekte,

- 13. maddesinde, Başdenetçi ve denetçilerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda andiçerek göreve başlayacakları belirtilmekte,

- 22. maddesinde, Kurul'un, her yıl sonunda etkinlikleri ve önerileri içeren bir rapor hazırlayarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu ile İnsan Hakları İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan bir Karma Komisyona sunması öngörülmekte,

- 30. maddesinde, Kurumun geliri, Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesine bu amaçla konulacak ödenekten oluşturulmakta,

- 33. maddesinde, Başdenetçi ve denetçilerin göreve bağlı suça ilişkin ceza soruşturma ve kovuşturması Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın iznine bağlanmakta,

- 41. maddesinde, Yasa'nın Başdenetçi ve denetçilerin seçim ve görevden alınmaları ile ilgili kurallarının yürütme görev ve yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne verilmektedir.

Yasa koyucunun, kuşkusuz, hukukun evrensel ilkelerine ve Anayasa'ya uygun olmak koşuluyla her konuda yasal düzenleme yapma yetkisi vardır.

Bu nedenle, her şeyden önce anayasal sistemin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na bağlı bir Kamu Denetçiliği Kurumu kurulmasına elverişli olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın Başlangıç bölümünde ve 6. maddesinde, Ulus istencinin mutlak üstünlüğü ve egemenliğin kayıtsız koşulsuz Türk Ulusu'nun olduğu; Türk Ulusu'nun egemenliğini, Anayasa'nın koyduğu ilkelere göre, yetkili organları eliyle kullanacağı; hiçbir kimse ya da organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı belirtilmiştir.

Devlet organları Türk Ulusu adına egemenliği kullanırken karmaşa yaratılmaması ve düzenin bozulmaması için, tüm çağdaş parlamenter demokrasilerde olduğu gibi, erkler ayrılığı ilkesi benimsenmiş; erkler ayrılığının, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı uygar bir işbölümü olduğu vurgulanmış; egemenliği kullanan Devlet organları arasında üstünlük bulunmadığı, üstünlüğün Anayasa ve Anayasa'ya uygun olmak koşuluyla yasalarda olduğu belirtilmiştir.

Anayasamıza göre, egemenliği Türk Ulusu adına kullanacak üç erk, yasama, yürütme ve yargıdır. Bu erklerden her biri Ulus egemenliğini kendi görev alanı ile sınırlı biçimde kullanacaktır. Nitekim, Anayasa'nın 7, 8 ve 9. maddelerinde yasama, yürütme ve yargı organlarının görev ve yetki alanı net olarak belirlenmiştir.

Anayasa'nın,

- 7. maddesinde, yasama yetkisinin Türk Ulusu adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin olduğu, bu yetkinin devredilemeyeceği,

- 8. maddesinde, yürütme yetki ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'nca, Anayasa ve yasalara uygun olarak kullanılıp yerine getirileceği,

- 9. maddesinde, yargı yetkisinin Türk Ulusu adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı, belirtilmiştir.

Anayasa koyucu, erklerin, özellikle yasama ve yürütme erklerinin, Anayasa'da yer verilen işbirliği ve denetime ilişkin kurallar dışında, görev ve yetki yönünden kesin ayrılıklarını benimsemiştir.

Bu konu, Anayasa'nın 8. madde gerekçesinde şöyle anlatılmaktadır:

"1961 Anayasası bu felsefeye sadık kalarak yürütmeyi Devletin yönetiminde, bütün faaliyetlerinde yasama kuvvetine bağlı, yasamaya tabi bir kuvvet olarak düzenlemiş idi. Halbuki modern hayatta yürütme kuvveti devletin beyni, hareket gücünün kaynaklandığı motorudur. Bundan dolayıdır ki, 1961 ilâ 1980 arasındaki devrede karar almak kudretinden yoksun hükümetler görülmüştür. İşte bu duruma son vermek için yürütme yasamaya tabi bir organ olmaktan çıkarılmış, her iki kuvvetin Devlet faaliyetlerinin düzenlenmesinde eşitlik ve denklik içinde işbirliği yapmalarını öngören parlamenter hükümet sistemi bütün gerekleriyle uygulanmaya konmuştur. Bu nedenle, yürütme, 1961 Anayasasında olduğu gibi bir görev olmaktan çıkartılmış, yürütme gerekli yetkilere sahip ve kanunların kendisine verdiği görevleri yerine getiren bir kuvvet olarak düzenlenmiştir."

Yürütme organı, siyasal niteliği ile hükümeti, teknik niteliği ile de “idare”yi kapsamaktadır. Yürütmenin siyasal kanadı olan hükümet, izlenecek genel politikayı belirlemekte ve bununla ilgili kararlar almakta; teknik kanadı olan “idare” ise, bu kararları somutlaştırmakta, teknik ve günlük gereksinimleri giderecek biçimde görev yapmaktadır.

Anayasa’nın üçüncü kısmında, “Cumhuriyetin Temel Organları” düzenlenmekte; bu kısmın birinci bölümünde “Yasama”ya, ikinci bölümünde de “Yürütme”ye ilişkin düzenlemelere yer verilmektedir.

Yasama bölümünde, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin kuruluşu, görev ve yetkileri, etkinlikleri, bilgi edinme ve denetim yolları, seçimler ve milletvekillerine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır.

Yürütme bölümünde ise, Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu ve “idare”ye ilişkin kurallara yer verilmiştir. “İdare”, yukarıdaki açıklamalara uygun biçimde Anayasa’nın yürütme bölümünde yer almıştır.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, anayasal sistem, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne bağlı, “idare”nin eylem, işlem, tutum ve davranışlarını inceleyip, araştıran bir kurum oluşturulmasına olur vermemektedir.

Öte yandan, yasamanın yürütmeyi denetlemesi, yalnız siyasal denetimi kapsamakta ve denetim yolları Anayasa’nın “Yasama” bölümünün 98-100. maddelerinde düzenlenmektedir. Bunun dışında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı’na bağlı bir Kamu Denetçiliği Kurumu oluşturulması Anayasa’ya göre olanaklı değildir.

Ayrıca, Anayasa’nın 87. maddesinde, “idare”nin eylem ve işlemlerinin incelenip araştırılması Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin görev ve yetkileri arasında sayılmamıştır.

Üstelik, Anayasa’nın “Yargı” bölümünde bulunan 125. maddesinde, “idare”nin her türlü eylem ve işlemleri yargı denetimine bağlı tutulmuştur.

“İdare”nin eylem ve işlemlerinin yargısal denetim dışında incelenip araştırılması, ancak yürütmenin kendi içinde oluşturacağı denetim kurum ya da birimleriyle olanaklıdır.

Yasama Organı’na bağlı, idarenin işleyişini denetleyecek bir kurum öngörülmesi anayasal sistemde değişiklik gerektirmektedir ki, bunun yasayla yapılamayacağı açıktır.

Yukarıda yer verilen açıklamalar karşısında, bugünkü anayasal sistemin, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne bağlı bir Kamu Denetçiliği Kurumu kurulmasına olanak vermediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu nedenle, 5548 sayılı Yasa’nın tümü, erkler ayrılığı ilkesi ile anayasal sisteme uygun düşmemekte; Anayasa’nın 6, 7 ve 8. maddelerine aykırı içerik taşımaktadır.

2- 5548 sayılı Yasa’nın tümünün Anayasa’ya aykırı bulunmaması durumu gözetilerek kimi maddelerinin Anayasa’ya uygunluk yönünden incelenmesinde yarar görülmektedir.

a- Yasa’nın 3, 4, 11, 13, 15, 22, 30, 33, geçici 1 ve 41. maddeleri, yukarıda 1. bölümde açıklanan gerekçelerle yine Anayasa’nın erkler ayrılığı ilkesine, Anayasa ile düzenlenen örgütlenme ilkelerine, Anayasa’nın 6, 7 ve 8. maddelerine aykırı kurallar içermektedir.

b- Yasa’nın 9. maddesinde,

“(1) Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, Türkiye Cumhuriyetinin Anayasada belirtilen nitelikleri çerçevesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.

(2) Ancak;

a) Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile re’sen imzaladığı kararlar ve emirler,

b) Yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler,

c) Yargı faaliyetlerine ilişkin işlemler ile yargı mensuplarının işlem ve eylemleri,

ç) Türk Silâhlı Kuvvetlerinin salt askerî hizmete ilişkin faaliyetleri, Kurumun görev alanı dışındadır.”

denilerek, maddenin (1). fıkrasında, Kamu Denetçiliği Kurumu'nun görevlerine yer verilmiş, (2). fıkrasında da, Kurum'un görev alanı dışında tutulan işlem, eylem ve etkinlikler düzenlenmiştir.

Maddenin (1). fıkrasına göre, "idare"nin her türlü eylem ve işlemi ile tutum ve davranışına ilişkin yakınlıklar Kurum'un görev alanına girmektedir.

Anayasa incelendiğinde, merkezi yönetim ve yerinden yönetim örgütlerinden oluşan "idare"nin, yürütme erki içinde, onun siyasal olmayan, kamu görevinin yürütülmesi için örgütlenen bölümünü oluşturduğu görülmektedir.

Dolayısıyla, yasama ve yargı erklerinin işlem, eylem ve etkinlikleri, hem "idare" kapsamında olmadığından, hem de anayasal sistem izin vermediğinden Kurum'un görev kapsamına girmemektedir.

Ayrıca, Anayasa'nın 105, 125 ve 159. maddelerinde yargı denetimi dışında tutulan işlem, karar ve emirlerin, yasa ile Kamu Denetçiliği Kurumu'nun görev kapsamına alınması anayasal kuralların özüne ters düşmektedir. Cumhurbaşkanı'nın anayasal konumu, Devlet'in ve yürütmenin başı sıfatı, işlem, emir ve kararlarının Yasa kapsamına alınmasına engel oluşturmaktadır.

Anayasal düzen ve kurallar nedeniyle yasa kapsamına alınamayacak konuların, yasa kapsamında izlenimi verecek biçimde istisna olarak düzenlenmesi, hukuk devleti ilkesinin önemli konularından olan yasa yapma tekniği ile bağdaşmamakta, dolayısıyla Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşmektedir.

c- 5548 sayılı Yasa'nın,

-11. maddesinde,

"(1) Başdenetçi veya denetçilerden birinin görev süresinin bitmesinden doksan gün önce, bu görevlerin herhangi bir sebeple sona ermesi halinde ise sona erme tarihinden itibaren onbeş gün içinde durum, Kurum tarafından Başkanlığa bildirilir.

(2) Başkanlık tarafından ilân edilen başvuru süresi içinde, 10 uncu maddede yazılı nitelikleri taşıyanlardan, Başdenetçi veya denetçi adayı olmak isteyenler Başkanlığa başvuruda bulunurlar.

(3) Komisyon, Başdenetçi seçiminde başvuruda bulunan aday adayları arasından üç aday, denetçi seçiminde, başvuruda bulunan aday adayları arasından, seçilecek denetçi sayısının üç katı kadar aday, başvuru süresinin bittiği tarihten itibaren otuz gün içinde belirleyerek Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa bildirir.

(4) Genel Kurul, bildirim tarihinden itibaren otuz gün içinde, Başdenetçi ve denetçi seçimlerine başlar.

(5) Başdenetçi veya denetçi, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ile seçilir. Birinci oylamada bu çoğunluk sağlanamadığı takdirde ikinci oylamaya geçilir, ikinci oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyunu alan aday seçilmiş olur. Bu oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu sağlanamadığı takdirde en çok oy alan adaylardan, seçilecek aday sayısının iki katı kadar aday ile seçime gidilir. Üçüncü oylamada karar yeter sayısı olmak şartıyla en fazla oy alan aday seçilmiş olur. Birden fazla denetçi seçimi yapılacağı durumlarda adaylar için birleşik oy pusulası düzenlenir. Adayların adlarının karşısındaki özel yer işaretlenmek suretiyle oy kullanılır. Seçilecek üyelerin sayısından fazla verilen oylar geçersiz sayılır.

(6) Seçim, Kurumun Başkanlığa başvuruda bulunduğu tarihten itibaren en geç doksan gün içinde sonuçlandırılır.

(7) Bu madde hükmü, denetçi sayısının ondan az olması ve denetçi sayısının yetmediğinin Başdenetçi tarafından Başkanlığa bildirilmesi hâlinde de uygulanır.

(8) Bu maddede yer alan süreler, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde olması veya araverme sırasında işlemez."

- 15. maddesinde,

"(1) Başdenetçinin veya denetçilerin 10 uncu maddede sayılan nitelikleri taşımadıklarının sonradan anlaşılması veya seçildikten sonra kaybetmeleri halinde, bu

durumun Komisyon tarafından tespit edilmesini takiben Başdenetçi veya denetçinin görevinin sona ermesine Genel Kurul tarafından görüşmesiz karar verilir.

(2) Seçilmeye engel bir suçtan dolayı kesin hüküm giyen veya kısıtlanan Başdenetçi veya denetçi hakkındaki kesinleşmiş mahkeme kararının Genel Kurulun bilgisine sunulmasıyla, Başdenetçi veya denetçi sıfatı sona erer.”,

- Geçici 1. maddesinde,

“(1) İlk Başdenetçi ve en az beş denetçinin seçimi ile Kamu Denetçiliği Kurumu kurulur.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün sonra Başkanlık tarafından Başdenetçi ve beş denetçi seçimi için aday adaylığı başvuru süreci başlatılır ve 11 inci maddede öngörülen usûle uyularak seçim sonuçlandırılır.”,

düzenlemelerine yer verilmiştir.

Yasa'nın 11 ve geçici 1. maddelerinde, Başdenetçi ve denetçilerin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na seçilmesi öngörülmüş; 15. maddesinde de, Başdenetçi ve denetçilerin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na görevden alınabileceği belirtilmiştir.

Kurumun asli ve sürekli görevlerini yerine getirecek Başdenetçi ve denetçilerin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na seçilmesi konusunun, Anayasa'nın 87. maddesi yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın değişik 87. maddesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkilerininin,

- Yasa koymak, değiştirmek ve kaldırmak,
- Bakanlar Kurulu'nu ve bakanları denetlemek,
- Bakanlar Kurulu'na belli konularda yasa gücünde kararname çıkarma yetkisi vermek,
- Bütçe ve kesinhesap yasa tasarılarını görüşmek ve kabul etmek,
- Para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek,
- Uluslararası anlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak,
- Üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilânına karar vermek,

- Anayasa'nın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmek,

olduğu belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri 87. maddede tek tek sayılmıştır. Anayasa'da öngörülen bu görev ve yetkilerin dışına çıkılarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne yasayla görev ve yetki verilmesi olanaklı görülmemektedir.

Nitekim, 87. maddenin gerekçesinde, “Anayasa'nın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanma ve görevleri yerine getirme şeklindeki hükümlerin genel nitelikteki görevleri düzenleyen bu maddeye alınması uygun görülmüştür. Zira bu, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Anayasa'da gerek bu maddede gerek diğer maddelerinde düzenlenmiş olan bütün görev ve yetkilerini kapsayacak şekilde düşünülmüştür.” denilerek, tüm görev ve yetkilerin bu maddede düzenlendiği belirtilmiştir.

Bu durumda, Anayasa'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri arasında sayılmayan kamu görevlisini seçme ya da atama yetkisinin yasa ile verilmesinin uygun olup olmadığının tartışılması gerekmektedir.

01.11.1990 günlü, 3677 sayılı “Sayıştay Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun”un kimi maddelerinin iptali istemiyle açılan dava sonunda verilen Anayasa Mahkemesi'nin, 11.07.1991 günlü, E. 1990/39, K. 1991/21 sayılı kararı bu konuya ışık tutacak niteliktedir.

Söz konusu kararda, Sayıştay Yasası'nın Başkan ve üyelerin seçimine ilişkin 5. ve 6. maddeleri Anayasa'nın 87. maddesi yönünden incelenirken;

“...Anayasa'nın T.B.M.M.'nin görev ve yetkilerini belirleyen 87. maddesi ile Sayıştay'ın görev ve yetkilerini düzenleyen 160. maddesinde Sayıştay Başkan ve üyelerinin

seçimleri ile ilgili herhangi bir hüküm getirilmemiştir. Anayasa'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görevleri arasında sayılmayan bir konunun bir yasa ile Meclis'e verilmesinin Anayasa'ya uygun olup olmayacağı öncelikle belirlenmelidir.

aa) Anayasa'nın 160. maddesinde, Sayıştay'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetleme yapacağı öngörülmüştür. T.B.M.M. ile Sayıştay arasındaki bu ilişki, Sayıştay'ın kuruluşunu, üyelerinin seçimini, denetiminin kapsamını ve böylece hukuksal yapısını belirler.

Anayasa Sayıştay Başkan ve üyelerinin seçimi konusunda açık bir kural koymamıştır. Ancak, bu konuda yasa ile yapılacak düzenlemenin de Sayıştay'a ilişkin Anayasa'nın 160. maddesi ile T.B.M.M.'nin görev ve yetkilerini sayan 87. maddesinin özüne ve sözüne uygun olması gerekir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan anayasal bir organın Başkan ve üyelerinin seçimi Anayasa'da gösterilmemiş ise de, bu seçimlerin T.B.M.M.Genel Kurulu'na yapılması anayasal sistemin, diğer bir anlatımla, T.B.M.M. ile Sayıştay arasındaki doğal ilişkinin sonucudur...”

yargısına varılmıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin bu kararında; Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkilerinin Anayasa'nın 87. maddesinde tek tek sayıldığı, bu görev ve yetkiler arasında yasama dışındaki organlara üye seçme görev ve yetkisinin bulunmadığı, böyle bir görev ve yetkinin yasa ile verilmesinin de ancak, o organla Türkiye Büyük Millet Meclisi arasında anayasal sistemden kaynaklanan bir ilişkinin olması durumunda Anayasa'ya uygun görülebileceği kabul edilmiştir.

Nitekim, Yüksek Mahkeme, Türkiye Büyük Millet Meclisi ile üye seçme yetkisi verilen kurum arasında, anayasal sistemden kaynaklanan bir ilişkinin bulunmaması durumunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne o kuruma üye seçme yetkisi veren yasa kuralını iptal etmektedir. Bu bağlamda, 4756 sayılı Yasa'nın, “Radyo ve Televizyon Üst Kurulu”na Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce üye seçilmesine ilişkin kuralları, Anayasa Mahkemesi'nin 21.09.2004 günlü, E.2002/100, K.2004/109 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

Anayasa'da kamu denetçiliği konusuna ve bu denetimi yapacak organa ilişkin özel bir düzenlemenin bulunmaması ve Anayasa'nın 87. maddesinde ya da diğer maddelerinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Başdenetçi ve denetçilerini seçmek görevinin verilmemiş olması nedeniyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi ile adı geçen Kurum arasında, Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda değinilen kararında söz edildiği gibi, anayasal sistemden kaynaklanan doğal ve zorunlu bir ilişki bulunmadığı açıktır.

Gerçi, 5548 sayılı Yasa'da, Kurum ile Türkiye Büyük Millet Meclisi arasında çok sıkı bir bağ kurulmuştur, ama, bu bağın “anayasal sistemden kaynaklanan” bir bağ olmadığı yukarıda 1. bölümde açıklanmıştır.

Bu nedenlerle, 5548 sayılı Yasa'nın 11., 15 ve geçici 1. maddeleri, Anayasa'nın 87. maddesiyle bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, Yasa'nın 13. maddesinde, Başdenetçi ve denetçilerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda andiçerek göreve başlayacakları belirtilmiştir ki; seçimlerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce yapılması Anayasa'ya uygun düşmeyen ve Anayasa'da öngörülmemiş bir Kurum'u oluşturan Başdenetçi ve denetçilerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda yemin etmelerini de Anayasa ile bağdaştırmak olanaksızdır.

d- 5548 sayılı Yasa'nın 26. maddesinin (2). fıkrasında,

“(2) Uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlik sınavının şekli ile uzman ve uzman yardımcılarının görev, yetki ve çalışmalarına ilişkin esas ve usûller yönetmelikle düzenlenir.”,

denilerek, uzman ve uzman yardımcılarının görev, yetki ve çalışmalarına ilişkin ilke ve yöntemlerin bir yönetsel işlemle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Anayasa'nın 128. maddesinde,

- Devlet'in, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği,

- Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin yasayla düzenleneceği, belirtilmiştir.

Bir kamu tüzelkişisi olarak oluşturulmak istenen Kamu Denetçiliği Kurumu'nun, Yasa'da yer verilen kuruluş amacı ve görevleri incelendiğinde, genel idare esaslarına göre kamu hizmeti gören bir Kurum, bu Kurum'da çalıştırılacak uzman ve uzman yardımcılarının da, kamu hizmetinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yerine getiren kamu görevlileri olduğunda kuşku bulunmamaktadır.

Bu durumda, Kurum'da çalıştırılacak uzman ve uzman yardımcılarının görev, yetki ve çalışma ilke ve yöntemlerinin yasayla düzenlenmesi gerekirken, bu konuların yönetmeliğe bırakılması Anayasa'nın 128. maddesiyle bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, Anayasa'nın 6. maddesinde, hiçbir kimse ya da organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7. maddesinde de, yasama yetkisinin Türk Ulusu adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği belirtilmiştir.

Anayasa'da yasayla düzenlenmesi öngörülen bir konunun, yasada genel ilkeleri konulmadan, sınırı ve çerçevesi çizilmeden yönetmeliğe bırakılması, Anayasa'nın 7. maddesine de aykırı düşmektedir.

Nitekim, 14.07.2004 günlü, 5225 sayılı "Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu"nun, Kültür ve Turizm Bakanlığı denetim elemanlarının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma ilke ve yöntemlerinin yönetmelikle düzenleneceğine ilişkin kuralı, Anayasa Mahkemesi'nin 08.12.2004 günlü, E.2004/84, K.2004/124 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

V- SONUÇ:

1- Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 28.09.2006 günlü, 5548 sayılı "Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu"nun,

- Tümüyle, Anayasa'da öngörülen örgütlenme ilkelerine, Anayasa'nın erkler ayrılığı ilkesi ile 6., 7. ve 8. maddelerine,

- Bunun uygun bulunmaması durumunda,

- 3., 4., 11., 13., 15., 22., 30., 33., geçici 1. ve 41. maddelerinin, yine Anayasa'da öngörülen örgütlenme ilkelerine, Anayasa'nın erkler ayrılığı ilkesi ile 6., 7. ve 8. maddelerine,

- 9. maddesinin, Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine,

- 11., 15. ve geçici 1. maddelerinin, Anayasa'nın 87. maddesine,

- 26. maddesinin 2. fıkrasının, Anayasa'nın 7. ve 128. maddelerine, aykırı olduklarından iptallerine,

2- Uygulanması durumunda doğacak giderilmesi güç ya da olanaksız hukuksal sonuçlar gözönünde bulundurularak yürürlüklerinin durdurulmasına,

karar verilmesini arz ederim."

B- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Haluk KOÇ, Oya ARASLI ile birlikte 123 milletvekilinin dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"III. GEREKÇE

1) 28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 4 üncü Maddesinin Birinci Fıkrasındaki "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun iptali istenen ibareyi de içeren "Kuruluş" başlıklı 4 üncü maddesinin birinci fıkrası ile, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğini haiz, özel bütçeli Kamu Denetçiliği Kurumu kurulmuştur.

Anayasa Mahkemesinin 12.04.1990 gün ve E.1990/4, K.1990/6 sayılı kararında, “Anayasaya uygunluk denetimi yapılırken, Anayasanın konuyla ilgili tüm hükümlerinden yararlanmak zarureti vardır. Çünkü, her yasa gibi Anayasa da bir bütündür ve tek bir kuralın yeterince açıklık getirmediği durumlarda bütün metnin göz önünde tutulması, başka bir anlatımla, sözün de açıklık olmayınca özüne gidilmesi ve bunun için de kuralların tümünün incelenmesi, öz yönünden yorum yapılırken ileriye dönük ve gerçekçi bir yolun izlenmesi gerekir” denilmiştir (R.G. 12.04.1990, Sa.26).

Bu çerçevede Anayasanın konuyla ilgili tüm hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, böyle bir düzenlemenin Anayasal sistemiz ile bağdaşmayacağı görülecektir. Şöyle ki:

Egemenliğin kullanılışı yönünden 1924 Anayasası ile 1961 ve 1982 Anayasaları arasında fark vardır. 1924 Anayasasına göre millet adına egemenlik hakkını yalnız TBMM kullanabildiği halde, 1961 ve 1982 Anayasalarına göre millet, egemenliğini Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organlar eliyle kullanılır. Böylece meclis, egemenliği kullanan tek organ olmaktan çıkmış, Anayasada belirtilen yetkili organlardan biri durumuna gelmiştir. Bu durum, Türkiye cumhuriyeti Anayasasında, hukuk devletinin şekli şartlarından olan kuvvetler ayrımı sisteminin benimsenmesinin bir sonucudur.

Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 9 uncu maddelerinde <<kuvvetler ayrılığı>> ilkesi somutlaştırılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti, erkler ayrılığı ilkesini temel alan, laik, demokratik, sosyal bir hukuk devletidir. Devletin temel yapısını oluşturan bu niteliklerin değiştirilemeyecek olması, Türkiye’nin evrensel değerlere bağlılığının ve çağdaş dünyayla bütünleşme kararlılığının göstergesidir.

Anayasamıza göre, egemenliği Türk Ulusu adına kullanacak üç erk, yasama, yürütme ve yargıdır. Bu erklerden her biri Ulus egemenliğini kendi görev alanı ile sınırlı biçimde kullanacaktır. Nitekim Anayasanın,

- 7 nci maddesinde, yasama yetkisinin Türk Ulusu adına Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin olduğu, bu yetkinin devredilemeyeceği,
 - 8 inci maddesinde, yürütme yetki ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu’na, Anayasa ve yasalara uygun olarak kullanılıp yerine getirileceği,
 - 9 uncu maddesinde, yargı yetkisinin Türk Ulusu adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı,
- belirtilmiştir.

Yürütme organı, siyasal niteliği ile hükümeti, teknik niteliği ile de “idare” yi kapsamaktadır. Yürütmenin siyasal kanadı olan hükümet, izlenecek genel politikayı belirlemekte ve bununla ilgili kararlar almakta; teknik kanadı olan “idare” ise, bu kararları somutlaştırmakta, teknik ve günlük gereksinimleri giderecek biçimde görev yapmaktadır.

Anayasanın üçüncü kısmında “Cumhuriyetin Temel Organları” düzenlenmekte; bu kısmın birinci bölümünde “Yasama” ya, ikinci bölümünde de “Yürütme” ye ilişkin düzenlemelere yer verilmektedir.

Yasama bölümünde, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin kuruluşu, görev ve yetkileri, etkinlikleri, bilgi edinme ve denetim yolları, seçimler ve milletvekillerine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır.

Yürütme bölümünde ise, Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu ve “idare” ye ilişkin kurallara yer verilmiştir. “İdare”, yukarıdaki açıklamalara uygun biçimde Anayasanın yürütme bölümünde yer almıştır.

Yasamanın yürütmeyi denetlemesi, yalnız siyasal denetimi kapsamakta ve denetim yolları Anayasanın “Yasama” bölümünün 98 – 100 üncü maddelerinde düzenlenmektedir. Bunun dışında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı’na bağlı bir Kamu Denetçiliği Kurumu oluşturulması Anayasaya göre olanaklı değildir.

Ayrıca, Anayasanın 87 nci maddesinde “idare” nin eylem ve işlemlerinin incelenip araştırılması Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin görev ve yetkileri arasında gösterilmemiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi ile adı geçen Kurum arasında, Anayasal sistemden kaynaklanan doğal ve zorunlu bir ilişki bulunmadığı açıktır. Bu nedenle aşağıda (3) numaralı başlık altında

etrafıca belirtilen nedenlerle iptali istenen düzenleme, Anayasanın 87 nci maddesiyle bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, Anayasanın “Yargı” bölümünde bulunan 125 inci maddesinde, “idare” nin her türlü eylem ve işlemleri yargı denetimine bağlı tutulmuştur.

“İdare” nin eylem ve işlemlerinin yargısal denetim dışında incelenip araştırılması, ancak yürütmenin kendi içinde oluşturacağı denetim kurum ya da birimleriyle olanaklıdır.

Anayasanın 8 inci madde gerekçesinde;

“1961 Anayasası bu felsefeye sadık kalarak yürütmeyi Devletin yönetiminde, bütün faaliyetlerinde yasama kuvvetine bağlı, yasamaya tabi bir kuvvet olarak düzenlemiş idi. Halbuki modern hayatta yürütme kuvveti devletin beyni, hareket gücünün kaynaklandığı motorudur. Bundan dolayıdır ki, 1961 ila 1980 arasındaki devrede karar almak kudretinden yoksun hükümetler görülmüştür. İşte bu duruma son vermek için yürütme yasamaya tabi bir organ olmaktan çıkarılmış, her iki kuvvetin Devlet faaliyetlerinin düzenlenmesinde eşitlik ve denklik içinde işbirliği yapmalarını öngören parlamenter hükümet sistemi bütün gerekleriyle uygulanmaya konmuştur. Bu nedenle, yürütme 1961 Anayasasında olduğu gibi bir görev olmaktan çıkartılmış, yürütme gerekli yetkilere sahip ve kanunların kendisine verdiği görevleri yerine getiren bir kuvvet olarak düzenlenmiştir.”

denilmiştir.

Bunun anlamı Anayasa koyucunun, erklerin, özellikle yasama ve yürütme erklerinin, Anayasada yer verilen işbirliği ve denetime ilişkin kurallar dışında, görev ve yetki yönünden kesin ayrılıklarını benimsemiş olmasıdır.

Anayasanın konuyla ilgili tüm hükümlerinin birlikte değerlendirildiği bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere; Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne bağlı, “idare” nin eylem, işlem, tutum ve davranışlarını inceleyip, araştırarak bir Kurumun kurulması <<kuvvetler ayrılığı>> ilkesiyle bağdaşmadığından Anayasal sisteme aykırı düşmektedir.

Diğer taraftan, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 176 ncı maddesi “Anayasanın dayandığı temel görüş ve ilkeleri belirten kısmı (başlangıç kısmı) Anayasa metnine dahildir.” kuralını öngörmüştür. Başlangıç kısmının dördüncü paragrafında Devlet organları, yasama, yürütme, yargı organları arasındaki ilişkinin üstünlük sıralaması olmayıp belli Devlet yetki ve görevinin kullanılmasından ibaret, bununla sınırlı medeni bir iş bölümü ve iş birliği olduğu, üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda olduğu görüşünü benimsemiş olması nedeniyle Anayasada gösterilen organların işlev, ödev ve sorumluluklarını dışlayarak kendi alanı dışında diğer organın yetkisini üstlenerek idarenin işleyişiyle ilgili şikayetleri, idarenin her türlü eylem, işlem, tutum ve davranışlarını, insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden inceleyecek, araştırarak ve idareye önerilerde bulunacak Kamu Denetçiliği Kurumunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlanmasını öngören iptali istenen ibarenin, bu nedenle de başlangıç bölümüne aykırı olduğu sonucuna varılmalıdır.

Hukuk devleti, bütün faaliyetlerinde hukuka ve Anayasaya uyan devlettir. Anayasanın egemenliği ve bağlayıcılığı yanında yasakoyucunun uymak zorunda bulunduğu ilkeler (kuvvetler ayrılığı) ve “evrensel hukuk kuralları” da vardır. Kamusal yetkilerin kaynağı, dayanağı ve sınırı olan Anayasaya aykırı bir yasa kuralı, doğal olarak hukuk devleti ilkesiyle de bağdaşmaz. Bu nedenle, “kuvvetler ayrılığı” ilkesine aykırılık Anayasanın 2 nci maddesinde öngörülen hukuk devleti ilkesine de aykırılık oluşturur.

Bir yasa kuralının Anayasanın herhangi bir kuralına aykırılığının tespiti onun kendiliğinden Anayasanın 11 inci maddesine de aykırılığı sonucunu doğuracaktır (Anayasa Mahkemesinin 03.06.1988 tarih ve E.1987/28, K.1988/16 sayılı kararı, AMKD., sa. 24, shf. 225).

Açıklanan nedenlerle, 28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki Anayasanın ruhu ve lafzı, genel esasları ve kuvvetler ayrılığı ilkesiyle bağdaşmayan “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı” ibaresi Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

2) 28.09.2006 Tarih ve 5548 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 8 inci Maddesinin Üçüncü Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu 8 inci maddesinin iptali istenen üçüncü fıkrasında; Kamu Denetçiliği Kurulunca karara bağlanacak konular ile denetçilerin Başdenetçi tarafından görevlendirilecekleri konu ve/veya alanlara ve aralarındaki iş bölümüne ilişkin ilkeler ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin hususların, bu Kurul'un çıkaracağı bir yönetmelikle belirleneceği hükme bağlanmıştır. Yasa'da yönetmelikle yapılacak düzenlemeye ilişkin temel ilkeler belirlenmemiş olduğu için, söz konusu fıkra yürütmeye bırakılmış olan yönetmelikle düzenleme yetkisi, asli bir düzenleme yetkisidir.

Yürütmenin, Anayasada belirtilen ayırık durumlar dışında düzenleme yetkisi aslı değil, ikincildir; yani, yasayla çizilmiş bir alandır. Önce, yasama, bir alanı temel ilkeleriyle belirler, düzenler; ondan sonra da, yürütme, bu çerçevesi çizilmiş alanda düzenleyici birtakım işlemler yapabilir. Anayasanın 7 nci maddesine göre yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisindedir ve bu yetki devredilemez.

Anayasanın çeşitli maddelerinde yer alan "kanunla düzenlenir" deyiminden neyin anlaşılması gerektiği hususuna Anayasa Mahkemesi, kararlarıyla açıklık getirmiştir. Örneğin, 18.06.1985 günlü, E.1985/3, K.1985/8 sayılı kararında, konuyu şöyle belirginleştirmiştir:

"Yasa koyucu, belli konularda gerekli kuralları koyacak, çerçeveyi çizecek, eğer uygun ve zorunlu görürse, onların uygulanması yolunda sınırları belirlenmiş alanlar bırakacak, idare, ancak o alanlar içinde takdir yetkisine dayanmak suretiyle yasalara aykırı olmamak üzere bir takım kurallar koyarak yasanın uygulanmasını sağlayacaktır."

Esasen Anayasanın 8 inci maddesinin, yürütme yetkisi ve görevinin Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir, hükmünün anlamı da budur (Anayasa Mahkemesinin 22.06.1988 tarih E.1987/18, K.1986/23, sayılı kararı, R.G. 26.11.1988, sa.2001).

İptali istenen kural, yürütmeye asli düzenleme yapmak imkanı tanıdığı için Anayasanın 8 inci maddesine, yasamaya ait olan asli düzenleme yetkisini yürütmeye devrettiği için Anayasanın 7 nci maddesine, böyle bir yetki Anayasaya dayanmadığı için Anayasanın 6 ncı maddesine aykırı olan bir düzenlemedir.

Diğer taraftan, Anayasanın herhangi bir hükmüne aykırı bir düzenleme Anayasanın 2 nci ve 11 inci maddelerinde ifade edilen hukuk devleti, Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleriyle de bağdaşmaz.

Açıklanan nedenlerle, 28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu 8 inci maddesinin üçüncü fıkrası, Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 11 inci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

3) 28.09.2006 Tarih ve 5548 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 9 uncu Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun iptali istenen 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında Denetçiliği Kurumu'nun görevlerine yer verilmiş, ikinci fıkrasında da, Kurum'un görev alanı dışında tutulan işlem, eylem ve etkinlikler düzenlenmiştir.

Bu Kanunun birinci fıkrasına göre, "idare" nin her türlü eylem ve işlemi ile tutum ve davranışına ilişkin yakınmalar Kurum'un görev alanına girmektedir.

Kurum'a tanınan böyle bir denetim yetkisinin Anayasal bir dayanağının bulunduğunu söylemek olanaksızdır. Başlangıç kısmında, 2 nci, 6 ncı, 7 nci ,8 inci ve 9 uncu maddelerinde kuvvetler ayrılığı ilkesini benimsemiş ve somutlaştırmış olan Anayasamız, TBMM'nin görev ve yetkilerini düzenleyen 87 nci maddesinde Kamu Denetçiliği Kurumu aracılığı ile yapılacak bir denetime yer vermemiştir.

Anayasanın 98-100 üncü maddelerinde yasamanın yürütmeyi nasıl denetleyebileceği gösterilmiştir. Bu maddelerde yer alan düzenlemeler de Kamu Denetçiliği Kurumu aracılığı ile yapılacak bir denetimi içermemektedir.

Anayasanın 125 inci maddesinde ise idare üzerinde yalnız yargısal denetimden söz edilmiştir.

Bu görüntü, Kamu Denetçiliği Kurumuna verilen görevlerin Anayasadan kökenlenmediğini, bu nedenle de Anayasanın 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 87 nci, 98 inci, 99 uncu, 100 üncü ve 125 inci maddelerine aykırı düşüğünü ortaya koymaktadır.

Kurum'a verilen görevlerin, Kurum'un bağlı olduğu TBMM'ni, yürütmenin üstünde bir konuma getirdiği de yadsınmaz. Anayasamızın belirttiği kuvvetler ayrılığı ilkesi ise, kuvvetler arasında bir üstünlük sıralaması öngörmemektedir.

Bu nedenle Kurum, kendisine verilen görevler bakımından Anayasanın Başlangıç kısmı ile 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 9 uncu maddelerinde belirtilen kuvvetler ayrılığı ilkesi ile de çelişmektedir.

Böyle bir durumun hukuk devleti, Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleri ve dolayısıyla bu ilkelerin ifade edildiği Anayasanın 1 inci ve 11 inci maddeleriyle bağdaşmayacağı da ortadadır.

Diğer yandan birinci fıkrada Kurum'un görev alanı belirlenirken, Anayasanın 130 uncu ve 131 inci maddelerinde özerk kurumlar olarak düzenlediği üniversiteler ve Yükseköğretim Kurulu ile yine Anayasanın 133 üncü maddesinde özerk bir kurum olarak düzenlediği Radyo ve Televizyon Kurumu'nun da bu alan içinde bırakıldığı görülmektedir.

Halbuki söz konusu özerk kurumların denetimine ilişkin ilkeler Anayasanın 130 uncu, 131 inci ve 133 üncü maddelerinde yer almaktadır ve bu ilkeler arasında, Kamu Denetçiliği Kurumu'nun yapacağı denetim görünmemektedir. Bu nedenle, Kurum'a belirtilen özerk kurumlar üzerinde denetim yetkisi tanınması Anayasanın 130 uncu, 131 inci ve 133 üncü maddelerine aykırı düşmektedir.

Öte yandan, Anayasanın 105 inci, 125 inci ve 159 uncu maddelerinde yargı denetimi dışında tutulan işlem, karar ve emirlerin, yasa ile Kamu Denetçiliği Kurumu'nun görev kapsamına alınması Anayasal kuralların özüne ters düşmektedir. Örneğin, Cumhurbaşkanının, Başbakan ile ilgili bakanın imzasıyla yapacağı işlemlerin Kamu Denetçiliği Kurumunun görev kapsamına alınabileceği izlenimi çok nettir. Eğer, Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı görevler bundan istisnadır deniliyorsa bunun anlamı Cumhurbaşkanı'nın diğer görevlerinin, yani Başbakanın ve bakanın imzasıyla birlikte yapacağı görevlerinin Kurum'un görev alanı içinde olduğudur. Oysa, Cumhurbaşkanının resen imzaladığı kararlar ve emirler aleyhine, Anayasa Mahkemesi dahil, hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı gibi, Cumhurbaşkanının, Başbakan ve ilgili bakan tarafından imzalanan işlemlerinden ve kararlarından da sadece Başbakan ve ilgili bakan sorumludur.

Kural koymak, değiştirmek, yürürlükten kaldırmak veya yasalar arasında ya da aynı yasanın kuralları arasında uyum sağlamak yasakoyucunun, genel düzenleme yetkisi içinde ise de, bu yetkilerini kullanırken Anayasayı hukukun genel ilkelerini gözetmek zorunda olduğu kuşkusuzdur.

Anayasal düzen ve kurallar nedeniyle yasa kapsamına alınamayacak konuların, Kamu Denetçiliği Kurumunun görevi kapsamında olduğu şeklinde yorum ve anlamaya yol açacak böyle bir düzenleme, hukuk devleti ilkesinin önemli unsurlarından olan yasa yapma tekniği ile bağdaşmamakta, dolayısıyla Anayasanın 2 nci maddesine aykırı düşmektedir. Ayrıca Anayasanın ruhuna ve sözü ne aykırı düzenlemeleri de hukuk devleti ilkesi ve bu ilkelerin ifade edildiği Anayasanın 2 nci maddesi ile bağdaştırmak olanaksızdır.

Açıklanan nedenlerle, 28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrası Anayasanın Başlangıcına, 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci, 87 nci, 98 inci, 99 uncu, 100 üncü, 105 inci, 125 inci, 130 uncu, 131 inci, 133 üncü ve 159 uncu maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

9 uncu maddenin ikinci fıkrasında ise nelerin Kurum'un görev alanı dışında bırakıldığı gösterilmiştir.

İkinci fıkraya bakıldığında (c) ve (ç) bentlerinde Anayasanın 125 inci ve 159 uncu maddesinde belirtilen ve yargı denetimi altına bile sokulmamış işlemlerin, Anayasanın 130

uncu, 131 inci ve 133 üncü maddelerinde düzenlenmiş özerk kurumların Kurum'un görev alanı dışına çıkartılmamış olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum Anayasanın 125 inci, 130 uncu, 131 inci, 133 üncü ve 159 uncu maddelerine aykırıdır.

Diğer taraftan fıkranın (a) bendinin lafzı, Cumhurbaşkanı'nın, Başbakan'ın ve ilgili bakanın imzası ile yaptığı işlemlerden dolayı da Kurum'ca denetlenebileceği yorumuna açıktır. Bu ise, Anayasanın 105 inci maddesiyle bağdaşmaz.

Anayasal sistemde, merkezi yönetim ve yerinden yönetim örgütlerinden oluşan "idare" nin yürütme erki içinde, onun siyasal olmayan, kamu görevinin yürütülmesi için örgütlenen bölümünü oluşturduğu görülmektedir. Bu nedenle, yasama ve yargı erklerinin işlem, eylem ve etkinlikleri, hem "idare" kapsamında olmadığından, hem de yukarıda belirtildiği gibi Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 9 uncu maddelerinde ifade edilen kuvvetler ayrılığı ilkesi gereğince yasamaya bağlı bir Kurumun yargı organını denetlemesi söz konusu olamayacağından, Kurum'un görev kapsamına girmeyecektir. Zaten doğası gereği Kurum'un görev kapsamı dışında kalan işlem, eylem ve etkinliklerin ikinci fıkranın (b) ve (c) bentlerinde belirtilmeleri ise, yasama tekniği açısından doğru değildir ve böylesi bir düzenleme hukuk devleti ilkesi ve bu ilkenin ifade edildiği Anayasanın 2 nci maddesi ile bağdaşmaz.

Diğer taraftan bir yasa kuralının Anayasanın herhangi bir kuralına aykırılığının tespiti onun kendiliğinden Anayasanın 11 inci maddesine de aykırılığı sonucunu doğuracaktır (Anayasa Mahkemesinin 03.06.1988 tarih ve E.1987/28, K.1988/16 sayılı kararı, AMKD., sa. 24, shf. 225).

Açıklanan bu nedenlerle de Anayasanın 2 nci, 11 inci, 105 inci, 125 inci, 130 uncu, 131 inci, 133 üncü ve 159 uncu maddelerine aykırı olan ikinci fıkranın da iptal edilmesi gerekmektedir.

4) 28.09.2006 Tarih ve 5548 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 11 inci Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 11 inci maddesinde, Başdenetçi ve denetçilerin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na seçilmesi hükme bağlanmıştır.

Kurumun asli ve sürekli görevlerini yerine getirecek Başdenetçi ve denetçilerin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na seçilmesini öngören bu düzenleme, Anayasanın 87 nci maddesine aykırı düşmektedir. Şöyle ki;

Anayasanın değişik 87 nci maddesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkilerinin,

- Yasa koymak, değiştirmek ve kaldırmak,
- Bakanlar Kurulu'nu ve bakanları denetlemek,
- Bakanlar Kurulu'na belli konularda yasa gücünde kararname çıkarma yetkisi vermek,
- Bütçe ve kesinhesap yasa tasarılarını görüşmek ve kabul etmek,
- Para basılmasına ve savaş ilanına karar vermek,
- Uluslararası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak,
- Üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilanına karar vermek,
- Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmek,

olduğu belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri Anayasanın 87 nci maddesinde tek tek sayılmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bu görev ve yetkilerin dışına çıkması bu maddeye uygun düşmeyecektir.

Nitekim, Anayasanın 87 nci maddesinin gerekçesinde, "Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanma ve görevleri yerine getirme şeklindeki hükümlerin genel nitelikteki görevleri düzenleyen bu maddeye alınması uygun görülmüştür. Zira bu, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Anayasada gerek bu maddede gerek diğer maddelerinde

düzenlenmiş olan bütün görev ve yetkilerini kapsayacak şekilde düşünülmüştür.” denilerek, tüm görev ve yetkilerin bu maddede düzenlendiği belirtilmiştir.

Anayasanın bu maddesinde ve diğer maddelerinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne kamu görevlilerini seçme ya da atama görev ve yetkisi veren açık bir kural bulunmamaktadır. Ancak, 01.11.1990 günlü, 3677 sayılı “Sayıştay Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun” un kimi maddelerinin iptali istemiyle açılan dava sonunda verilen Anayasa Mahkemesinin, 11.07.1991 günlü, E.1990/39, K.1991/21 sayılı kararı bu konuya ışık tutacak niteliktedir.

Söz konusu kararda, Sayıştay Kanunu’nun Başkan ve üyelerin seçimine ilişkin 5 inci ve 6 ncı maddeleri Anayasanın 87 nci maddesi yönünden incelenirken;

“Anayasanın TBMM’nin görev ve yetkilerini belirleyen 87 nci maddesi ile Sayıştay’ın görev ve yetkilerini düzenleyen 160 ncı maddesinde Sayıştay Başkan ve üyelerinin seçimleri ile ilgili herhangi bir hüküm getirilmemiştir. Anayasada Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin görevleri arasında sayılmayan bir konunun bir yasa ile Meclis’e verilmesinin Anayasaya uygun olup olmayacağı öncelikle belirlenmelidir.

aa) Anayasanın 160 ncı maddesinde, Sayıştay’ın Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetleme yapacağı öngörülmüştür. TBMM ile Sayıştay arasındaki bu ilişki, Sayıştay’ın kuruluşunu, üyelerinin seçimini, denetiminin kapsamını ve böylece hukuksal yapısını belirler.

Anayasa Sayıştay Başkan ve üyelerinin seçimi konusunda açık bir kural koymamıştır. Ancak, bu konuda yasa ile yapılacak düzenlemenin de Sayıştay’a ilişkin Anayasanın 160 ncı maddesi ile TBMM’nin görev ve yetkilerini sayan 87 nci maddesinin özüne ve sözüne uygun olması gerekir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan Anayasal bir organın Başkan ve üyelerinin seçimi Anayasada gösterilmemiş ise de, bu seçimlerin T.B.M.M. Genel Kurulu’na yapılması Anayasal sistemin, diğer bir anlatımla, TBMM ile Sayıştay arasındaki doğal ilişkinin sonucudur”

denilmiştir. Anayasa Mahkemesinin bu kararında; Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin görev ve yetkilerinin Anayasanın 87 nci maddesinde tek tek sayıldığı, bu görev ve yetkiler arasında yasama dışındaki organlara üye seçme görev ve yetkisinin bulunmadığı, böyle bir görev ve yetkinin yasa ile verilmesinin de ancak, o organla Türkiye Büyük Millet Meclisi arasında Anayasal sistemden kaynaklanan bir ilişkinin olması durumunda Anayasaya uygun görülebileceği kabul edilmiştir.

Nitekim, 4756 sayılı Kanun’un, “Radyo ve Televizyon Üst Kurulu” na Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce üye seçilmesine ilişkin kuralları, Türkiye Büyük Millet Meclisi ile üye seçme yetkisi verilen kurum arasında, Anayasal sistemden kaynaklanan bir ilişkinin bulunmaması nedeniyle Anayasa Mahkemesinin 21.09.2004 günlü, E.2002/100, K.2004/109 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

Anayasada kamu denetçiliği konusuna ve bu denetimi yapacak organa ilişkin özel bir düzenlemenin bulunmaması ve Anayasanın 87 nci maddesinde ya da diğer maddelerinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne Kamu Denetçiliği Kurumu’nun Başdenetçi ve denetçilerini seçmek görevinin verilmemiş olduğu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi ile adı geçen Kurum arasında, Anayasa Mahkemesinin yukarıda değinilen kararında söz edildiği gibi, Anayasal sistemden kaynaklanan doğal ve zorunlu bir ilişki bulunmadığı açıktır.

Bu nedenle iptali istenen düzenleme, Anayasanın 87 nci maddesiyle bağdaşmamaktadır.

Diğer taraftan, bir yasa kuralının Anayasanın herhangi bir kuralına aykırılığının tespiti onun kendiliğinden Anayasanın 11 inci maddesine de aykırılığı sonucunu doğuracaktır (Anayasa Mahkemesinin 03.06.1988 tarih ve E.1987/28, K.1988/16 sayılı kararı, AMKD., sa. 24, shf. 225).

Açıklanan nedenlerle, 28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 11 inci maddesi Anayasanın 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

5) 28.09.2006 Tarih ve 5548 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 13 üncü Maddesinin Birinci Cümlesindeki “Genel Kurulda” İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 13 üncü maddesinin iptali istenen ibareyi de içeren birinci cümlesinde, başdenetçi ve denetçilerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu’nda andiçerek göreve başlayacakları belirtilmektedir.

Başdenetçi ve denetçilerin seçimlerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce yapılmasının, Anayasanın 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı düştüğü yukarıda Gerekçe kısmında (4) numaralı başlık altında etraflıca açıklanmıştır. Seçimleri Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce yapılması Anayasaya aykırı olan başdenetçi ve denetçilerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu’nda andiçmeleri de aynı nedenlerle Anayasaya aykırıdır. Zira, Kamu Denetçiliği Kurumunun başdenetçi ve denetçilerinin Genel Kurul’da andiçmelerinin öngörülmesinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne böyle bir görev ve yetkinin verildiği anlamını taşıyacağı çok açıktır. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin Anayasanın 87 nci maddesinde tek tek sayılan görev ve yetkilerinin dışına çıkması ise bu maddeye uygun düşmeyecektir.

Diğer taraftan TBMM’de kimlerin yemin edeceği 81 inci ve 103 üncü maddesinde gösterilmiştir. Milletvekilleri ve Cumhurbaşkanı dışında, Anayasada herhangi bir kamu görevlisinin TBMM’nde yemin edeceğine ilişkin başkaca bir düzenleme yoktur.

Yasakoyucu bir hukuk devletinde yasa koyarken Anayasaya uygun hareket etmek durumundadır. İptali istenen ibare, hukuk devleti ilkesine, Anayasanın bağlayıcılığına ve dolayısıyla Anayasanın 2 nci ve 11 inci maddelerine aykırıdır.

Bu durumda 28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 13 üncü maddesinin birinci cümlesindeki “Genel Kurulda” ibaresi, gerek yukarıda, gerek Gerekçe kısmında (3) numaralı başlık altında açıklanan nedenlerle, Anayasanın 2 nci, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

6) 28.09.2006 Tarih ve 5548 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 15 inci Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun “Görevden alınma ve görevin sona ermesi” başlıklı 15 inci maddesinde, başdenetçi ve denetçilerin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu’na görevden alınabileceği belirtilmiştir.

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 15 inci maddesi ile yapılan böyle bir düzenleme; Anayasanın ruhuna ve lafzına, genel esasları ile “kuvvetler ayrılığı” ilkesine ters düştüğünden ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin Anayasanın 87 nci maddesinde tek tek sayılan görev ve yetkilerinin dışına çıkması anlamını taşıdığından yukarıda Gerekçe kısmında (1) numaralı başlık altında açıklanan nedenlerle, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

7) 28.09.2006 Tarih ve 5548 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 22 inci Maddesinin Birinci Fıkrasının İlk Cümlesindeki “Komisyona sunar” İbaresini ile Bu Fıkranın İkinci ve Üçüncü Cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun “Kurulun raporları” başlıklı 22 nci maddesinin birinci fıkrasının iptali istenen ibareyi de içeren ilk cümlesinde, Kamu Denetçiliği Kurulu’nun her takvim yılı sonunda yürütülen faaliyetleri ve önerileri kapsayan bir rapor hazırlayarak Komisyona sunacağı, bu fıkranın iptali istenen ikinci cümlesinde de, Komisyonun bu raporu görüşüp, kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa göndereceği ve raporun Genel Kurulda görüşüleceği hükme bağlanmıştır.

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde iptali istenen kurullarda belirtilen “Komisyon”, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyon olarak tanımlanmıştır.

Görüşme yapmak “tartışmak, müzakere etmek”, Tartışmak ise “Bir konu üzerinde birbirine ters olan görüş ve inançları karşılıklı savunmak demektir (Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük, C.1, shf. 566, ve C. 2, shf. 1420, Ankara, 1988).

Kamu Denetçiliği Kurulu'nun raporunun Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden oluşan bir Komisyon'da tartışılmasının, bu Kurum'un Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bağlı olması anlamını taşıyacağı açıktır.

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı” ibaresi Anayasanın ruhuna ve lafzına, genel esaslarına ve kuvvetler ayrılık ilkelerine aykırı düştüğünden Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu ve 11 inci maddelerine aykırı olduğu yukarıda Gerekçe kısmında (1) numaralı başlık altında etraflıca açıklanmıştır.

Diğer taraftan TBMM'nin görev ve yetkileri arasında da “Kurum'un raporlarını görüşmek” yer almadığından, söz konusu iptali istenen düzenlemeler Anayasanın 87 nci maddesine de aykırıdır.

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesindeki “Komisyona sunar” ibaresi ile bu fıkranın ikinci ve üçüncü cümlesi de aynı nedenlerle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

8) 28.09.2006 Tarih ve 5548 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 26 ncı Maddesinin İkinci Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 26 ncı maddesinin iptali istenen ikinci fıkrasında,

“(2) Uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlik sınavının şekli ile uzman ve uzman yardımcılarının görev, yetki ve çalışmalarına ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir.”

denilerek, uzman ve uzman yardımcılarının görev, yetki ve çalışmalarına ilişkin ilke ve yöntemlerin yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Anayasanın “Egemenlik” başlığını taşıyan 6 ncı maddesinde; “Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir. Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır. Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz”, 7 nci maddesinde; Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez, denilmektedir. Anayasanın 128 inci maddesinde de,

– Devlet'in, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği,

– Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği, belirtilmiştir.

Bir kamu tüzel kişisi olarak oluşturulmak istenen Kamu Denetçiliği Kurumu'nun, Yasa'da yer verilen kuruluş amacı ve görevleri incelendiğinde, genel idare esaslarına göre kamu hizmeti gören bir Kurum, bu Kurum'da çalıştırılacak uzman ve uzman yardımcılarının da, kamu hizmetinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yerine getiren kamu görevlileri olduğunda kuşku bulunmamaktadır.

Bu durumda, Kurum'da çalıştırılacak uzman ve uzman yardımcılarının görev, yetki ve çalışma ilke ve yöntemlerinin yasayla düzenlenmesi gerekirken, bu konuların yönetmeliğe bırakılması Anayasanın 128 inci maddesiyle bağdaşmamaktadır.

Diğer taraftan, Anayasa Mahkemesinin 11.06.2003 gün ve E.2001/346, K.2003/63 sayılı kararında,

“Anayasanın çeşitli maddelerinde yer alan kanunla düzenlemeden neyin anlaşılması gerektiği Anayasa Mahkemesinin bir çok kararında açıklanmıştır. Buna göre yasa ile düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına, genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi

belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi, yasama yetkisinin devri anlamına geleceğinden Anayasanın 7 nci maddesine aykırı düşer. Ancak, yasada temel esasların ve çerçevenin belirlenmesi koşuluyla, uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların düzenlenmesinin yürütmeye bırakılması Anayasaya aykırılık oluşturmaz. Esasen Anayasanın 8 inci maddesinde yer alan, “yürütme yetkisi ve görevi Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir” hükmünün anlamı da budur”

denilmiştir. Diğer yandan Anayasamızda gösterilen ayrık haller dışında yürütmenin asli düzenleme yetkisi yoktur. Bu yetki yasamanındır ve devredilemez. İptali istenen kural ile; yürütme organına, genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz ve bu nedenle asli bir düzenleme yetkisi verildiğinden böyle bir düzenleme Anayasanın 7 nci ve 8 inci maddelerine de aykırı düşmektedir.

Öte yandan, Anayasanın 6 ncı maddesinde, hiçbir kimse ya da organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı belirtildiğinden söz konusu kural Anayasanın 6 ncı maddesi ile de bağdaşmamaktadır.

Yine, bir yasa kuralının Anayasanın herhangi bir kuralına aykırılığının tespiti onun kendiliğinden Anayasanın 11 inci maddesine de aykırılığı sonucunu doğuracaktır (Anayasa Mahkemesinin 03.06.1988 tarih ve E.1987/28, K.1988/16 sayılı kararı, AMKD., sa. 24, shf. 225).

Açıklanan nedenlerle, 28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 26 ncı maddesinin ikinci fıkrası Anayasanın 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 nci ve 128 inci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

9) 28.09.2006 Tarih ve 5548 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 30 uncu Maddesinin (a) Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 30 uncu Maddesinin (a) fıkrasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesine bu amaçla konulacak ödenek Kamu Denetçiliği Kurumu'nun gelirleri arasında gösterilmiştir.

Kurumun başlıca gelirinin Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesine bu amaçla konulacak ödenek oluşturulmasının, bu Kurumunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olmasının bir göstergesi olacağı çok açıktır.

Bu nedenle, 28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 30 uncu maddesinin (a) fıkrası, Anayasanın ruhuna ve lafzına, genel esasları ile “kuvvetler ayrılığı” ilkesine ters düştüğünden yukarıda Gerekçe kısmında (1) numaralı başlık altında etraflıca belirtilen nedenlerle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu ve 11 inci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

10) 28.09.2006 Tarih ve 5548 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 33 üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının İlk Cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun başlıklı 33 üncü maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde, başdenetçi ve denetçilerin görevleri sebebiyle bir suç işledikleri öne sürüldüğü takdirde haklarında ceza soruşturması ve kovuşturması yapılabilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının iznine bağlanmıştır.

Ceza soruşturması ve kovuşturması kamu davalarının temelini oluşturur. Bu nedenle, Kamu Denetçiliği Kurumu başdenetçi ve denetçilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı ceza soruşturması ve kovuşturması yapılabilmesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının iznine bağlanmasının, bu Kurum'un Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bağlı olması anlamını taşıyacağı açıktır.

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı” ibaresi Anayasanın ruhuna ve lafzına, genel esaslarına ve kuvvetler ayrılık ilkelerine aykırı düştüğünden Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olduğu yukarıda Gerekçe kısmında (1) numaralı başlık altında etraflıca açıklanmıştır.

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesi aynı nedenlerle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

11) 28.09.2006 Tarih ve 5548 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 41 inci Maddesindeki “Başdenetçi ve denetçilerin seçim ve görevden alınmaları ile ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi,” İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun iptali istenen ibareyi de içeren “41 inci maddesinde bu Kanunun Başdenetçi ve denetçilerin seçim ve görevden alınmaları ile ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin yürüteceği öngörülmüştür.

Kurum’un başdenetçi ve denetçilerinin seçim ve görevden alınmaları ile ilgili hükümlerinin yukarıda Gerekçe kısmında (1) numaralı başlık altında açıklanan nedenlerle, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olduğu açıklanmıştır.

Anayasaya aykırı olan söz konusu hükümleri yürütme görevinin Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne verilmesinin, hukuk devleti ilkesi ile Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkeleriyle bağdaştırılması mümkün olmayacağından 28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 41 inci maddesindeki “Başdenetçi ve denetçilerin seçim ve görevden alınmaları ile ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi,” ibaresi, Anayasanın 2 nci ve 11 inci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

12) 28.09.2006 Tarih ve 5548 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Geçici Madde 1’in İkinci Fıkrasındaki “ve 11 inci maddede öngörülen usûle uyularak seçim sonuçlandırılır” İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun geçici madde 1’in iptali istenen ibareyi de içeren ikinci fıkrasında, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün sonra Başkanlık tarafından Başdenetçi ve beş denetçi seçimi için aday adaylığı başvuru sürecinin başlatılacağı ve 11 inci maddede öngörülen usûle uyularak seçimin sonuçlandırılacağı hükme bağlanmıştır.

28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 11 inci maddesinin Anayasanın 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olduğu yukarıda Gerekçe kısmında (4) numaralı başlık altında açıklanmıştır.

Kamu Denetçiliği Kurumu’nun başdenetçi ve denetçi seçimlerinin Anayasaya aykırı bir hükümde öngörülen usule göre sonuçlandırılması, hukuk devleti ilkesi ile Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkeleriyle bağdaştırılması mümkün değildir. 28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Geçici Madde 1’inin ikinci fıkrasındaki “ve 11 inci maddede öngörülen usûle uyularak seçim sonuçlandırılır” ibaresi yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasanın 2 nci, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

V. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Anayasal düzenin en kısa sürede hukuka aykırı kurallardan arındırılması, hukuk devleti sayılmanın gereğidir. Anayasaya aykırılığın sürdürülmesinin, bir hukuk devletinde subjektif yararların üstünde, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyeceği kuşkusuzdur. Hukukun üstünlüğü ilkesinin sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesinin hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacağında duraksama bulunmamaktadır.

Arz ve izah olunan nedenlerle, söz konusu kural hakkında yürürlüğünün durdurulması da istenerek iptal davası açılmıştır.

V. SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan gerekçelerle 28.09.2006 tarih ve 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun:

1) 4 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı” ibaresinin Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olduğundan,

2) Kurumu 8 inci maddesinin üçüncü fıkrası, Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 11 inci maddelerine aykırı olduğundan,

3) 9 uncu maddesinin;

a) Birinci fıkrasının Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci, 87 nci, 98 inci, 99 uncu, 100 üncü, 105 inci, 125 inci, 130 uncu, 131 inci, 133 üncü ve 159 uncu maddelerine aykırı olduğundan,

b) İkinci fıkrasının Anayasanın 2 nci, 11 inci, 105 inci, 125 inci, 130 uncu, 131 inci, 133 üncü ve 159 uncu maddelerine aykırı olduğundan,

4) 11 inci maddesinin Anayasanın 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olduğundan,

5) 13 üncü maddesinin birinci cümlesindeki “Genel Kurulda” ibaresinin Anayasanın 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olduğundan,

6) 15 inci maddesinin Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olduğundan,

7) 22 nci maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesindeki “Komisyona sunar” ibaresi ile bu fıkranın ikinci ve üçüncü cümlelerinin Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olduğundan,

8) 26 ncı maddesinin ikinci fıkrasının Anayasanın 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 inci ve 128 inci maddelerine aykırı olduğundan,

9) 30 uncu maddesinin (a) fıkrasının Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu ve 11 inci maddelerine aykırı olduğundan,

10) 33 üncü maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinin Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olduğundan,

11) 41 inci maddesindeki “Başdenetçi ve denetçilerin seçim ve görevden alınmaları ile ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi,” ibaresinin Anayasanın 2 nci ve 11 inci maddelerine aykırı olduğundan,

12) Geçici Madde 1’inin ikinci fıkrasındaki “ve 11 inci maddede öngörülen usûle uyularak seçim sonuçlandırılır” ibaresinin Anayasanın 2 nci, 11 inci ve 87 nci maddelerine aykırı olduğundan,

iptallerine ve uygulanmaları halinde giderilmesi olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz.”

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralı

28.9.2006 günlü, 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu şöyledir:

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; gerçek ve tüzel kişilerin idarenin işleyişi ile ilgili şikâyetlerini, Türkiye Cumhuriyetinin Anayasada belirtilen nitelikleri çerçevesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmak üzere Kamu Denetçiliği Kurumunu oluşturmaktır.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun, Kamu Denetçiliği Kurumunun kuruluş, görev ve çalışma usûllerine ilişkin ilkeler ile Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçilerinin niteliklerine, seçimlerine, özlük haklarına ve Kurum personelinin atanmaları ile özlük haklarına ilişkin hükümleri kapsar.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Kurum: Kamu Denetçiliği Kurumunu,
- b) Kurul: Kamu Denetçiliği Kurulunu,
- c) Başdenetçilik: Kamu Denetçiliği Kurumu Başdenetçiliğini,
- ç) Başdenetçi: Kamu Başdenetçisini,
- d) Denetçi: Kamu denetçisini,
- e) Genel Kurul: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunu,
- f) Başkanlık: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığını,
- g) Komisyon: Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyonu,
- ğ) İdare: Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarını, mahallî idareleri, mahallî idarelerin bağlı idarelerini, mahallî idare birliklerini, döner sermayeli kuruluşları, kanunlarla kurulan fonları, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşları, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlar ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseseleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını, kamu hizmeti yürüten özel hukuk tüzel kişilerini,

ifade eder.

(2) Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Başkanı, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtibi, Dilekçe Komisyonunun Başkanı, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtibidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Görev ve Çalışma İlkeleri

Kuruluş

MADDE 4- (1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğini haiz, özel bütçeli ve merkezi Ankara'da bulunan Kamu Denetçiliği Kurumu kurulmuştur.

(2) Kurum, Başdenetçilik ve Kuruldan oluşur.

(3) Kurumda, bir Başdenetçi ve en fazla on denetçi ile Genel Sekreter, uzman, uzman yardımcıları ve diğer personel görev yapar.

(4) Kurum, gerekli gördüğü yerlerde büro açabilir.

Başdenetçilik

MADDE 5- (1) Başdenetçilik, Başdenetçi ve Başdenetçivekilinden oluşur.

(2) Kurum, Başdenetçi tarafından yönetilir ve temsil edilir.

Başdenetçivekili

MADDE 6- (1) Başdenetçivekili, Başdenetçi tarafından denetçiler arasından seçilir.

(2) Başdenetçivekili, Başdenetçinin yokluğunda ona vekâlet eder.

Kamu Denetçiliği Kurulu, görevleri, toplantı ve karar yeter sayısı

MADDE 7- (1) Kurul; Başdenetçi, Başdenetçivekili ve denetçilerden oluşur.

(2) Kurulun görevleri:

a) Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikleri çıkarmak.

b) Yıllık raporu hazırlamak.

c) Yıllık raporu beklemezsizin gerek gördüğü konularda özel rapor hazırlamak.

ç) Raporları kamuoyuna duyurmak.

(3) Kurula Başdenetçi, Başdenetçinin yokluğunda ise Başdenetçivekili başkanlık eder.

(4) Kurul, Başdenetçinin başkanlığında denetçilerin beşte üçünün katılımı ile toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır.

Çalışma ilkeleri

MADDE 8- (1) Başdenetçi, denetçiler arasında işbirliğini sağlar ve bunların uyumlu çalışmasını gözetir.

(2) Denetçiler, Kurul halinde incelenmesi gereken konular dışında, Başdenetçi tarafından görevlendirildikleri konu ve/veya alanlarda tek başlarına çalışır ve önerilerde bulunurlar.

(3) Kurulca karara bağlanacak konular ile denetçilerin Başkanlığı tarafından görevlendirilecekleri konu ve/veya alanlara ve aralarındaki iş bölümüne ilişkin ilkeler ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin hususlar, Kurulca kabul edilip yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle belirlenir.

Görev

MADDE 9- (1) Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, Türkiye Cumhuriyetinin Anayasada belirtilen nitelikleri çerçevesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.

(2) Ancak;

a) Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile re'sen imzaladığı kararlar ve emirler,

b) Yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler,

c) Yargı faaliyetlerine ilişkin işlemler ile yargı mensuplarının işlem ve eylemleri,

ç) Türk Silâhlı Kuvvetlerinin salt askerî hizmete ilişkin faaliyetleri,

Kurumun görev alanı dışındadır.

Başdenetçi ve denetçilerin nitelikleri

MADDE 10- (1) Başdenetçi veya denetçi seçilebilmek için aşağıdaki şartlar aranır:

a) Türk vatandaşı olmak.

b) Seçimin yapıldığı tarihte başdenetçi için 50, denetçi için 40 yaşını doldurmuş olmak.

c) Dört yıllık eğitim veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idarî bilimler, iktisat ve işletme fakültelerinden veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olmak.

ç) Mesleği ile ilgili olarak kamu kurum veya kuruluşlarında veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına kayıtlı olarak ya da özel sektörde en az on yıl çalışmış olmak.

d) Kamu haklarından yasaklı olmamak.

e) Görevini devamlı yapmasına engel olabilecek vücut veya akıl hastalığı veya vücut sakatlığı ile özürlü bulunmamak.

f) Başvuru sırasında herhangi bir siyasî partiye üye olmamak.

g) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile kasten işlenen bir suçtan dolayı altı ay veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, millî savunmaya, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçları ile yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlardan veya zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflâs, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından hükümlü bulunmamak.

Adaylık ve seçim

MADDE 11- (1) Başdenetçi veya denetçilerden birinin görev süresinin bitmesinden doksan gün önce, bu görevlerin herhangi bir sebeple sona ermesi halinde ise sona erme tarihinden itibaren onbeş gün içinde durum, Kurum tarafından Başkanlığa bildirilir.

(2) Başkanlık tarafından ilân edilen başvuru süresi içinde, 10 uncu maddede yazılı nitelikleri taşıyanlardan, Başdenetçi veya denetçi aday adayı olmak isteyenler Başkanlığa başvuruda bulunurlar.

(3) Komisyon, Başdenetçi seçiminde başvuruda bulunan aday adayları arasından üç adayı, denetçi seçiminde, başvuruda bulunan aday adayları arasından, seçilecek denetçi sayısının üç katı kadar adayı, başvuru süresinin bittiği tarihten itibaren otuz gün içinde belirleyerek Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa bildirir.

(4) Genel Kurul, bildirim tarihinden itibaren otuz gün içinde, Başdenetçi ve denetçi seçimlerine başlar.

(5) Başkanlık veya denetçi, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ile seçilir. Birinci oylamada bu çoğunluk sağlanmadığı takdirde ikinci oylamaya geçilir. İkinci oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyunu alan aday seçilmiş olur. Bu oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu sağlanmadığı takdirde en çok oy alan adaylardan, seçilecek aday sayısının iki katı kadar aday ile seçime gidilir. Üçüncü oylamada karar yeter sayısı olmak şartıyla en fazla oy alan aday seçilmiş olur. Birden fazla denetçi seçimi yapılacağı durumlarda adaylar için birleşik oy pusulası düzenlenir. Adayların adlarının karşısındaki özel yer işaretlenmek suretiyle oy kullanılır. Seçilecek üyelerin sayısından fazla verilen oylar geçersiz sayılır.

(6) Seçim, Kurumun Başkanlığa başvuruda bulunduğu tarihten itibaren en geç doksan gün içinde sonuçlandırılır.

(7) Bu madde hükmü, denetçi sayısının ondan az olması ve denetçi sayısının yetmediğinin Başkanlık tarafından Başkanlığa bildirilmesi hâlinde de uygulanır.

(8) Bu maddede yer alan süreler, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde olması veya araverme sırasında işlemez.

Bağımsızlık

MADDE 12- (1) Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Başkanlığa ve denetçilere görevleriyle ilgili olarak emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Andiçme

MADDE 13- (1) Başkanlık ve denetçiler, görevlerine başlarken Genel Kurulda aşağıdaki şekilde andiçerler:

“Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlığı ve bağımsızlığı ile vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğüne, milletin kayıtsız ve şartsız egemenliğine, Anayasaya, hukukun üstünlüğüne, hakkaniyete, demokrasiye, Atatürk ilke ve inkılaplarına ve laik Cumhuriyet ilkesine bağlı kalacağıma, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde herkesin insan haklarından ve temel hürriyetlerinden yararlanmasını önlemeye çalışacağıma, üzerime aldığım görevi tarafsızlıkla yerine getireceğime büyük Türk Milleti huzurunda, namusum ve şerefim üzerine andiçerim.”

Görev süresi

MADDE 14- (1) Başkanlık ve denetçilerin görev süreleri beş yıldır.

(2) İstifa, ölüm veya görevden alınma gibi herhangi bir nedenle süresi bitmeden görevinden ayrılan Başkanlık veya denetçilerin yerine yeni seçilen Başkanlık veya denetçinin görev süresi de beş yıldır.

(3) Bir dönem Başkanlık veya denetçi olarak görev yapan bir kimse sadece bir dönem daha Başkanlık veya denetçi seçilebilir.

(4) Başkanlık veya denetçiliğe seçilenlerin görev yaptıkları sürede eski görevleriyle olan ilişkileri kesilir. Ancak kamu görevlisi iken Başkanlığa veya denetçiliğe seçilenler, memuriyete giriş şartlarını kaybetme dışındaki herhangi bir nedenle görevlerinin sona ermesi, görevden ayrılma isteğinde bulunması veya görev sürelerinin dolması durumunda otuz gün içinde eski kurumlarına başvurmaları halinde ilgili bakan veya atamaya yetkili diğer makamlar tarafından mükteseplerine uygun bir kadroya atanırlar. Belirtilen atama yapılırken Başkanlık veya denetçilerin Kurumda geçirdikleri süreler makam veya hâkim sınıfından olup da yüksek hâkimlik tazminatını almaya başladıktan sonra seçilenler için yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde geçmiş olarak değerlendirilir. Bu hükümler, akademik unvanların kazanılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla üniversitelerden gelen personel hakkında da uygulanır.

Görevden alınma ve görevin sona ermesi

MADDE 15- (1) Başkanlığın veya denetçilerin 10 uncu maddede sayılan nitelikleri taşımadıklarının sonradan anlaşılması veya seçildikten sonra kaybetmeleri halinde, bu durumun Komisyon tarafından tespit edilmesini takiben Başkanlık veya denetçinin görevinin sona ermesine Genel Kurul tarafından görüşmesiz karar verilir.

(2) Seçilmeye engel bir suçtan dolayı kesin hüküm giyen veya kısıtlanan Başdenetçi veya denetçi hakkındaki kesinleşmiş mahkeme kararının Genel Kurulun bilgisine sunulmasıyla, Başdenetçi veya denetçi sıfatı sona erer.

Başdenetçi ve denetçilerin malî ve sosyal hakları

MADDE 16- (1) Başdenetçiye Başbakanlık Müsteşarına; denetçilere Başbakanlık müsteşar yardımcılara uygulanan malî ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kuruma Başvuru ve Yapılacak İşlemler

Başvuru ve usûlü

MADDE 17- (1) Kuruma, gerçek ve tüzel kişiler başvurabilirler. Yabancıların başvuru hakkını kullanabilmeleri, karşılıklılık esasına bağlıdır.

(2) Başvuru; başvuru sahibinin adı ve soyadı, imzası, yerleşim yeri veya iş adresini, başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve yerleşim yeri ile yetkili kişinin imzasını ve yetki belgesini içeren Türkçe dilekçe ile yapılır. Bu başvuru, yönetmelikte belirlenecek şartlara uyulmak kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir.

(3) Yapılan başvurulardan;

a) Belli bir konuyu içermeyenler,

b) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklar,

c) İkinci fıkrada belirtilen şartları taşımayanlar,

ç) Sebepleri, konusu ve tarafları aynı olanlar ile daha önce sonuçlandırılanlar, incelenmez.

(4) Kuruma, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da başvurulabilir.

(5) Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz.

(6) Kuruma, idarî işlemlerde tebliğ tarihinden, idarî eylem, tutum ve davranışlarda öğrenme tarihinden itibaren doksan gün içinde başvurulabilir. Başvuru tarihi, dilekçenin Kuruma, valilik veya kaymakamlıklara verildiği, diğer hallerde başvurunun Kuruma ulaştığı tarihtir.

(7) Dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurur.

Bilgi ve belge istenmesi

MADDE 18- (1) Kurumun inceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak istediği bilgi ve belgelerin, bu isteğin tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde verilmesi zorunludur. Bu süre içinde istenen bilgi ve belgeleri haklı bir neden olmaksızın vermeyenler hakkında Başdenetçi veya denetçinin başvurusu üzerine ilgili merci, disiplin soruşturması açar.

(2) Ancak; Devlet sırrı veya ticarî sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, yetkili mercilerin en üst makam veya kurulunca gerekçesi belirtilmek suretiyle verilmeyebilir.

Bilirkişi görevlendirilmesi ve tanık dinlenmesi

MADDE 19- (1) İnceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak Başdenetçi veya denetçiler bilirkişi görevlendirebilir.

(2) Bilirkişi olarak görevlendirilen kamu görevlilerine her inceleme ve araştırma konusu için (500), diğer kişilere her inceleme ve araştırma konusu için (1000) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere görevlendirmeyi yapanın kararı ile bilirkişi ücreti ödenir. Bu ödemeler, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaz.

(3) İnceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak Başdenetçi, denetçiler veya uzmanlar tanık ya da ilgili kişileri dinleyebilir.

İnceleme ve araştırma

MADDE 20- (1) Kurum, inceleme ve araştırmasını başvuru tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırır.

(2) Kurum, inceleme ve araştırma sonucunu ve varsa önerilerini ilgili mercie ve başvurana bildirir. Kurum, başvurana, işleme karşı başvuru yollarını da gösterir.

(3) İlgili merci, Kurumun önerileri doğrultusunda tesis ettiği işlemi veya Kurumun önerdiği çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini otuz gün içinde Kuruma bildirir.

Dava açma süresinin yeniden işlemeye başlaması

MADDE 21- (1) Başvurunun Kurum tarafından reddedilmesi halinde, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararının ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlar.

(2) Başvurunun Kurum tarafından yerinde görülerek kabul edilmesi halinde; ilgili merci Kurumun önerisi üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis etmez veya eylemde bulunmaz ise, durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlar.

(3) Kurumun, inceleme ve araştırmasını, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandıramaması halinde de durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlar.

Kurulun raporları

MADDE 22- (1) Kurul, her takvim yılı sonunda yürütülen faaliyetleri ve önerileri kapsayan bir rapor hazırlayarak Komisyona sunar. Komisyon, bu raporu görüşüp, kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa gönderir. Komisyonun raporu Genel Kurulda görüşülür.

(2) Kurulun yıllık raporu, ayrıca Resmî Gazetede yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulur.

(3) Kurul; açıklanmasında fayda gördüğü hususları yıllık raporu beklemeksizin her zaman kamuoyuna duyurabilir.

Açıklama yapma yetkisi

MADDE 23- (1) Kurumun faaliyetleri hakkında açıklama yapmaya Başdenetçi yetkilidir. Başdenetçi bu yetkisini Başdenetçivekiline devredebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Personele İlişkin Hükümler

Genel Sekreter

MADDE 24- (1) Genel Sekreter, en az dört yıllık yükseköğretim kurumu mezunu, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi görevlerde on yıl hizmeti bulunan ve aynı Kanunun 48 inci maddesinde yazılı şartlara sahip olanlar arasından Başdenetçi tarafından atanır.

(2) Genel Sekreter, Kurumun harcama yetkilisidir. Malî iş ve hizmetler malî hizmetler birimi eliyle yürütülür.

Kamu Denetçiliği Kurumu uzman yardımcılığı

MADDE 25- (1) Uzman yardımcılığına atanabilmek için, Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlar yanında aşağıdaki nitelikler de aranır:

a) En az dört yıllık eğitim veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idarî bilimler, iktisat ve işletme fakültelerinden veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olmak.

b) Yapılacak giriş sınavında başarılı olmak.

c) Sınavın yapıldığı yılın ocak ayının ilk gününde otuz beş yaşını doldurmamış olmak.

Kamu Denetçiliği Kurumu uzmanlığı

MADDE 26- (1) 25 inci maddeye göre uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve olumlu sicil almak kaydıyla açılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Sınavda başarılı olanlar, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında en az (C) düzeyinde puan veya uluslararası kabul görmüş yabancı dil seviye tespit sınavlarından bu puana denk puan almış olmak şartıyla Kamu Denetçiliği Kurumu uzmanı unvanını alırlar. Sınavda başarılı olamayanlar, istekleri halinde kurumunda veya Devlet Personel Başkanlığınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarında uygun kadrolara atanırlar.

(2) Uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlik sınavının şekli ile uzman ve uzman yardımcılarının görev, yetki ve çalışmalarına ilişkin esas ve usûller yönetmelikle düzenlenir.

Personelin atanması

MADDE 27- (1) Personel, Başdenetçi tarafından atanır.

(2) Uzman ve uzman yardımcısı dışındaki personelin atanması, naklen veya Kamu Personeli Seçme Sınavını kazananlar arasından yapılır.

Personelin malî ve sosyal hakları

MADDE 28- (1) Başdenetçi, denetçiler ve Genel Sekreter hariç olmak üzere Kurum personeline Başbakanlıkta emsal unvanlı ve aynı dereceli kadrolarda çalışanlara uygulanan malî ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır.

(2) Genel Sekretere Başbakanlıktaki genel müdürlere uygulanan malî ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarındaki personelin görevlendirilmesi

MADDE 29- (1) Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, sosyal güvenlik kurumlarında, mahallî idarelerde, mahallî idarelerin bağlı idarelerinde, mahallî idare birliklerinde, döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlarda, iktisadî devlet teşekkülleri ve kamu iktisadî kuruluşları ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseselerde çalışanlar (hâkimler ve savcılar hariç), kurumlarının izni ile uzmanlık gerektiren işlerde görevlendirilebilirler. Bu şekilde yapılan görevlendirmenin süresi altı ayı geçemez. Ancak ihtiyaç halinde bu süre üç ay daha uzatılabilir. Kurumun bu konudaki talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle sonuçlandırılır. Bu şekilde görevlendirilen personel, kurumlarından aylıklı izinli sayılır. İzinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgileri ve özlük hakları devam ettiği gibi, bu süreler yükselme ve emekliliklerinde de hesaba katılır. Yükselmeleri başkaca bir işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Kurumun gelirleri

MADDE 30- (1) Kurumun gelirleri şunlardır:

- Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesine bu amaçla konulacak ödenek.
- Diğer gelirler.

Kurumda çalışanların statüsü ve fazla çalışma ücreti

MADDE 31- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Kurum personeli hakkında Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır.

(2) Kurum personeline ve 29 uncu madde uyarınca Kurumda görevlendirilenlere, Başbakanlıkta emsal unvanlı ve aynı dereceli kadrolarda çalışan personele ödenen fazla çalışma ücretini geçmemek üzere, Başdenetçi tarafından belirlenecek miktarda fazla çalışma ücreti ödenir.

Yasaklar

MADDE 32- (1) Başdenetçi, denetçi, Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcılarını ile diğer personel, siyasî partilere üye olamazlar; herhangi bir siyasî parti, kişi veya zümrenin yararını veya zararını hedef alan bir davranışta bulunamazlar; görevlerini yerine getirirken dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı yapamazlar; görevleri sebebiyle herhangi bir şekilde öğrendikleri meslekî veya ticarî sırları görevlerinden ayrılmış olsalar bile açıklayamazlar, kendilerinin veya başkalarının yararına kullanamazlar.

(2) Başdenetçi, denetçi, Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcılarını; kendilerinin, eşlerinin ve üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve kayın hısımlarının şikâyetlerini inceleyemezler.

(3) Başdenetçi, denetçi, Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcılarını ile diğer personel, bu görevleri süresince resmî veya özel hiçbir görev alamazlar, ticaretle uğraşamazlar. Bilimsel yayınlarda bulunma, görevleri veya meslekleri ile ilgili olarak davet

edildikleri ulusal veya uluslararası kongre, konferans ve benzeri toplantılara katılma, derneklerde üyelik ve kâr amacı gütmeyen kooperatiflerde ortaklık halinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

Başdenetçi veya denetçiler hakkında ceza soruşturması ve kovuşturması usûlü

MADDE 33- (1) Başdenetçi ve denetçilerin görevleri sebebiyle bir suç işledikleri öne sürüldüğü takdirde haklarında ceza soruşturması ve kovuşturması yapılabilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının iznine bağlıdır. İzin verilmesi veya verilmemesine ilişkin karara karşı itiraz mercii, Danıştayın ilgili dairesidir.

(2) Başdenetçi ve denetçiler hakkındaki hazırlık soruşturması Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılır. Açılacak kamu davası, Yargıtayın ilgili ceza dairesinde görülür. Temyiz mercii, Yargıtay Ceza Genel Kuruludur.

(3) Bu maddede hüküm bulunmayan hususlarda 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

(4) Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlara ilişkin suçüstü hâli genel hükümlere tâbidir.

Genel Sekreter ve personel hakkında ceza soruşturması ve kovuşturması usûlü

MADDE 34- (1) Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcılarının görevleri sebebiyle bir suç işledikleri öne sürüldüğü takdirde ceza soruşturması ve kovuşturması yapılabilmesi, Başdenetçinin iznine bağlıdır. İzin verilmesi veya verilmemesine ilişkin karara karşı itiraz mercii Ankara Bölge İdare Mahkemesidir.

(2) Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcıları ile diğer personel hakkındaki hazırlık soruşturması, suçun işlendiği yer Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı tarafından yapılır. Açılacak kamu davası aynı yer mahkemesinde görülür.

(3) Bu maddede hüküm bulunmayan hususlarda, Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

(4) Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlara ilişkin suçüstü hâli genel hükümlere tâbidir.

Emeklilik

MADDE 35- (1) Başdenetçi, denetçiler, Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcıları ile diğer personel hakkında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır.

(2) Başdenetçi ve denetçiler hakkında Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanmaz.

Bütçe ve harcama

MADDE 36- (1) Kurumun bütçe ve harcama esas ve usûlleri 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine tâbidir.

(2) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelin “B) Özel Bütçeli Diğer İdareler” bölümüne “29) Kamu Denetçiliği Kurumu” ibaresi eklenmiştir.

Kadrolar

MADDE 37- (1) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (III) sayılı cetvele, Kamu Denetçiliği Kurumu bölümü olarak eklenmiştir.

MADDE 38- (1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) bendinin değişik (11) numaralı fıkrasına, “Sosyal Güvenlik Kurumu Müfettiş Yardımcıları” ibaresinden sonra gelmek üzere “Kamu Denetçiliği Kurumu Uzman Yardımcıları” ibaresi ve “Kaymakamlığa” ibaresinden sonra gelmek üzere “Kamu Denetçiliği Kurumu Uzmanlığına” ibaresi eklenmiştir.

Yönetmelik

MADDE 39 – (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, Kurul tarafından hazırlanır ve Resmî Gazetede yayımlanır.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) İlk Başdenetçi ve en az beş denetçinin seçimi ile Kamu Denetçiliği Kurumu kurulur.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün sonra Başkanlık tarafından Başdenetçi ve beş denetçi seçimi için aday adaylığı başvuru süreci başlatılır ve 11 inci maddede öngörülen usûle uyularak seçim sonuçlandırılır.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dokuz ay içinde çıkarılır.

GEÇİCİ MADDE 3- (1) İlk Başdenetçi ve denetçilerin seçimi tamamlandıktan sonra Başdenetçi tarafından doksan gün içinde; bir defaya mahsus olmak ve ekli (1) sayılı listede yer alan Kamu Denetçiliği Kurumu uzmanı unvanlı serbest kadro adedinin yüzde ellisini geçmemek üzere, 25 ve 26 ncı maddelerdeki şartlar aranmaksızın, uzman olarak kamu kurum ve kuruluşlarından atama yapılabilir.

(2) Şu kadar ki, uzman olarak atanacakların Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartları taşımaları ve 25 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılan niteliklere ve mesleklerinde en az beş yıllık deneyime sahip olmaları gerekir.

GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu Kanun hükümleri, mahallî idarelerin eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışları hakkında, Kanun bütünüyle yürürlüğe girdikten bir yıl sonra uygulanır.

Yürürlük

MADDE 40- (1) Bu Kanunun 17 nci maddesi 1 Temmuz 2007, diğer maddeleri 1 Ekim 2006 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 41- (1) Bu Kanunun Başdenetçi ve denetçilerin seçim ve görevden alınmaları ile ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi, diğer hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.”

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Dava dilekçelerinde, Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 9., 11., 87. ve 128. maddelerine dayanılmış, 123. madde ise ilgili görülmüştür.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımlarıyla 27.10.2006 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantılarında, “dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine” oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- BİRLEŞTİRME KARARI

28.9.2006 günlü, 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun;

1- 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı...” ibaresinin,

2- 8. maddesinin (3) numaralı fıkrasının,

3- 9. maddesinin,

4- 11. maddesinin,

5- 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...Genel Kurulda...” ibaresinin,

6- 15. maddesinin,

7- 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, birinci tümcesinde yer alan “...Komisyona sunar...” ibaresi ile ikinci ve üçüncü tümcelerinin,

8- 26. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

9- 30. maddesinin (a) bendinin,

10- 33. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci tümcesinin,

11- 41. maddesinin (1) numaralı fıkrasının “...Başdenetçi ve denetçilerin seçim ve görevden alınmaları ile ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi,...” bölümünün ,

12-Geçici 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “...ve 11 inci maddede öngörülen usûle uyularak seçim sonuçlandırılır.” bölümünün,

İptallerine karar verilmesi istemiyle açılan davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle 2006/140 esas sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin 2006/140 esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 27.10.2006 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN İNCELENMESİ

28.9.2006 günlü, 5548 sayılı “Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu”nun;

A) Geçici 1. maddesinin, Anayasa’ya aykırılığı konusunda güçlü belirtiler bulunduğu ve uygulanması halinde sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların doğabileceği gözetilerek ESAS HAKKINDA KARAR VERİLİNCEYE KADAR YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASINA,

B) 1- 3. maddesinin,

2- 4. maddesinin,

3- 8. maddesinin (3) numaralı fıkrasının,

4- 9. maddesinin,

5- 11. maddesinin,

6- 13. maddesinin,

7- 15. maddesinin,

8- 22. maddesinin,

9- 26. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

10- 30. maddesinin,

11- 33. maddesinin,

12- 41. maddesinin,

yürürlüklerinin durdurulması isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına, 27.10.2006 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçeleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava dilekçelerinde, anayasal sistemin Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne bağlı, idarenin eylem, işlem, tutum ve davranışlarını inceleyip araştıran Kamu Denetçiliği Kurumu oluşturulmasına olur vermediği, bu nitelikteki bir kurum öngörülmesinin anayasal sistemde değişiklik gerektirdiği, yasamanın yürütmeyi denetlemesinin yalnız siyasal denetimi kapsadığı ve siyasal denetim yollarının Anayasa’nın 98. ve 100. maddeleri arasında düzenlendiği, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin görev ve yetkilerini düzenleyen Anayasa’nın 87. maddesinde idarenin eylem ve işlemlerinin incelenip araştırılmasının yer almadığı, Anayasa’nın 125. maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemlerinin yargı denetimine bağlı tutulduğu, idarenin eylem ve işlemlerinin yargısal denetim dışında incelenip araştırılmasının ancak yürütmenin kendi içinde oluşturacağı denetim kurum ya da birimleriyle olanaklı olduğu, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne bağlı Kamu Denetçiliği Kurumu kurulmasını öngören düzenlemenin erkler ayrılığı ilkesi ile anayasal sisteme uygun düşmediği, belirtilen nedenlerle 5548 sayılı Yasa’nın tümünün Anayasa’nın 6., 7. ve 8. maddelerine aykırı olduğu ve yürürlüğünün durdurulması gerektiği ileri sürülmüştür. Yasa’nın tümünün Anayasa’ya aykırı bulunmaması halinde ise 3., 4., 8., 9., 11., 13., 15., 22., 26., 30., 33., 41. ve geçici 1. maddelerinin Anayasa’ya aykırılığı ileri sürülen bölümlerinin, Anayasa’nın Başlangıcı ile 2., 6., 7., 8., 9., 11., 87., 98., 99., 100., 105., 125., 128., 130., 131., 133. ve 159. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüklerinin durdurulması istenilmiştir.

5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun tümünün iptalinin istenilmesi nedeniyle, esas inceleme öncelikle Yasa’nın tümüne yönelik olarak yapılmıştır.

Anayasa’nın 6. maddesinde, “Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir. Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır. Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz”; 7.

maddesinde “Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez”, 8. maddesinde “Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir” denilmektedir.

“İdare”, Anayasa’nın “Cumhuriyetin Temel Organları” başlıklı Üçüncü Kısımının “Yürütme” başlıklı İkinci Bölümünde yer almaktadır. “İdarenin esasları” ve “İdarenin Kuruluşu” bu bölümde düzenlenmiştir. Anayasa’nın 123., 126. ve 127. maddelerinde Türkiye Cumhuriyeti’nin idari yapılanmasına ilişkin temel kurallar yer almıştır.

Anayasa’nın 123. maddesinde, “İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur” denilmiştir.

İdarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ilkesiyle Türkiye Cumhuriyeti’nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün de bir sonucu olarak, idarenin yerine getirdiği çeşitli görevlerle bu görevleri yerine getiren kurumlar arasında birlik sağlanması ve idari yapı içinde yer alan kurumların bir bütünlük içerisinde çalışması öngörülmüştür.

Anayasa’nın 126. maddesinde “Merkezi İdare”, 127. maddesinde de “Mahalli İdareler” düzenlenmiş ve bunlara ilişkin esaslar belirlenmiştir. Hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının ise bir kısmı Anayasa’da öngörülmüş, bir kısmı da Anayasa’nın 123. maddesi uyarınca kanunla kurulmuştur.

Anayasa’da öngörülen “İdare”, sadece merkezi idareyi ve onun taşradaki uzantılarını ifade etmemekte, yerel yerinden yönetim kuruluşları ile hizmet yerinden yönetim kuruluşlarını da kapsamaktadır.

5548 sayılı Yasa ile kamu tüzelkişiliğini haiz ve özel bütçeli olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu, idarenin işleyişi ile ilgili şikayet üzerine, Türkiye Cumhuriyeti’nin Anayasa’da belirtilen nitelikleri çerçevesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını, adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevli kılınmıştır. Kurum bu görevini yerine getirirken, inceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak ilgili kurum ve kuruluşlardan bilgi ve belge isteme, bilirkişi görevlendirme, tanık dinleme yetkisi ile donatılmıştır. Kurum, inceleme ve araştırma sonunda ulaştığı sonucu ve varsa önerilerini ilgili mercie ve başvurana bildirecektir. İlgili merci de Kurumun önerileri doğrultusunda işlem tesis etmesi halinde bu işlemi, Kurumun önerdiği çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde ise bunun gerekçesini Kuruma bildirecektir. Ayrıca Kamu Denetçiliği Kurulu, her yıl sonunda yürütülen faaliyetleri ve önerilerini kapsayan bir rapor hazırlayacak ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan bu rapor Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulacaktır.

Anayasa’nın 123. maddesi uyarınca, kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kamu tüzelkişiliği kurulabilmesi mümkün olmakla birlikte, kamu tüzel kişisi olarak kurulan idari bir kurumun “idarenin bütünlüğü ilkesi” gereğince idarenin bünyesinde ve idari teşkilat yapısı içinde yer alması gerekmektedir.

Anayasa’da kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kamu tüzelkişiliği kurulabilmesi konusunda yasa koyucuya takdir hakkı tanınması, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin bu konuda sınırsız bir yetkiye sahip olması anlamını taşımamaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisince bir kamu tüzel kişiliğinin kurulmasında, Anayasa’da öngörülen kurallara uygun hareket edilmesi zorunludur. Bir kamu kurumu ya da kuruluşu kurulurken Anayasa’da öngörülen idari teşkilat yapısı dışına çıkılmaması gerekmektedir. Kamu kurum ya da kuruluşlarının söz konusu yapı dışında kurulması, idarenin bütünlüğü ilkesiyle bağdaşmaz.

“Yasama”, Anayasa’nın Üçüncü Kısımının Birinci Bölümünde düzenlenmiştir. Anılan bölümde, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin kuruluşu ve üyelikle ilgili hükümler, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin görev ve yetkileri, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin faaliyetleri ile bilgi edinme ve denetim yollarına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

5548 sayılı Yasa'nın temelini, Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı Kamu Denetçiliği Kurumu'nun kurulması oluşturmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bağlı olduğunun belirtilmesi, Kurum ile TBMM arasındaki organik bağı göstermektedir. Yasa'nın diğer maddelerinde de bu bağılılığın sonucunu oluşturan düzenlemeler yer almaktadır. Anayasa'nın 123. maddesine göre idari teşkilat içinde merkezi idare veya yerinden yönetim kuruluşları arasında yer alması gereken bir kurumun, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına aykırı olarak "İdare" dışında kurulması ve "Yasama"ya bağlanması olanaklı değildir. Bu durum, hiç kimsenin veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı yolundaki Anayasa'nın 6. maddesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Öte yandan, Yasa'nın bir bütün olarak incelenmesinden, Başdenetçi ve denetçilerin seçimi ve görevden alınmaları konularında Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne görevler verildiği ve Yasa'nın bu konulara ilişkin hükümlerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince yürütülmesinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 87. maddesinde, "Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek; Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek; bütçe ve kesinhesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek; milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilânına karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmektir" denilerek, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri açıkça belirtilmiştir.

Anayasa'nın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanma ve görevleri yerine getirme şeklindeki hükümlerin, genel nitelikteki görevleri düzenleyen bu maddeye alınması uygun görülmüştür. Madde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Anayasa'da gerek bu maddede gerek diğer maddelerinde düzenlenmiş olan bütün görev ve yetkilerini kapsayacak şekilde düşünülmüştür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Anayasa'da belirtilen görev ve yetkileri arasında Kamu Denetçiliği Kurumuna Başdenetçi ve denetçi seçme görev ve yetkisi bulunmadığı gibi adı geçen Kurumla Türkiye Büyük Millet Meclisi arasında bu seçime olanak verecek Anayasa'dan kaynaklanan doğal sayılabilecek bir ilişki de söz konusu olmadığından Yasa Anayasa'nın 87. maddesi ile uyumlu değildir.

Açıklanan nedenlerle 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu, Anayasa'nın 6., 87. ve 123. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Anayasa'nın 6., 87. ve 123. maddelerine aykırı görülerek iptal edilen Yasa'nın ayrıca Anayasa'nın 2., 7., 8., 9., 11. ve 128. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

VII- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

28.9.2006 günlü, 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun tümü, 25.12.2008 günlü, E. 2006/140, K. 2008/185 sayılı kararla iptal edildiğinden, bu Kanun'un, uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASINA, 25.12.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VIII- SONUÇ

28.9.2006 günlü, 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun tümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 25.12.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2005/36

Karar Sayısı : 2009/12

Karar Günü : 29.1.2009

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Nevşehir 1. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 2.9.1971 günlü, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu'nun 63. maddesinin 3396 sayılı Yasa'nın 11. maddesi ile değiştirilen ikinci fıkrasının birinci tümcesinde yer alan "...ilk..." sözcüğünün, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Öldürülen Bağ-Kur sigortalısı için Kurum tarafından yapılan yardımların davalılardan tahsiline karar verilmesi istemiyle Bağ-Kur tarafından açılan rücu davasında, itiraz konusu sözcüğün Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Cafer ŞAT, A. Necmi ÖZLER, Ali GÜZEL, Fettah OTO ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün katılımlarıyla 4.5.2005 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu sözcük, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, Bağ-Kur'un sigortalı veya hak sahiplerine yaptığı yardımların ilk peşin değerini isteyebildiği, ileriki yıllarda aylıklarda yapılan artışları isteyemediği, oysa buna paralel düzenleme getiren 506 sayılı Yasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrasına göre tavan hesabı yapılması gerektiği, aynı olayda hem SSK'lı hem de Bağ-Kur'lunun zarar görmesi durumunda, kusur nispeti ve zarar miktarı aynı olsa da, SSK'nın rücu edeceği tazminatla, Bağ-Kur'un rücu edeceği tazminat miktarının aynı olmadığı, bu nedenle itiraz konusu sözcüğün Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi yasaların, kanun hükmünde kararnamelerin ve TBMM İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. İstemle bağlı kalmak koşuluyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık incelemesi yapabileceğinden, iptali istenen kuralla ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 60. maddeleri yönünden de inceleme yapılmıştır.

Üçüncü kişinin sorumluluğunun düzenlendiği 1479 sayılı Yasa'nın 63. maddesinin birinci fıkrasında, üçüncü kişinin suç sayılır hareketi ile bu Kanunda sayılan yardımların yapılmasını gerektiren bir durumun doğması halinde Kurumun, sigortalı ya da hak sahiplerine gerekli bütün yardımları yapacağı, itiraz konusu sözcüğün bulunduğu ikinci fıkranın birinci tümcesinde ise, Kurumun, yapılan yardımların ilk peşin değeri için üçüncü kişilere, istihdam edenlere ve diğer sorumlu kişilere rücu edeceği öngörülmektedir.

Kurala göre, sigortalılara veya bunların hak sahiplerine Bağ-Kur tarafından yapılan yardımların ilk peşin değeri için sorumlu üçüncü kişilere rücu edilmesi mümkün olmasına karşın, bu yardımlarda katsayı değişikliklerine bağlı olarak ortaya çıkan artışın peşin değerinin Bağ-Kur tarafından ek rücu davaları açılması suretiyle istenmesine olanak tanınmamakta, itiraz konusu "...ilk..." sözcüğü ile üçüncü kişilerin sorumluluğu daraltılmış olmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesi ile benimsenen hukuk devleti, bütün faaliyetlerinde hukukun egemen olduğu devlettir. Bu devlette hukuk güvenliğini sağlayan bir düzen kurulması esastır. Böyle bir düzende devlete güven ilkesi ise vazgeçilmez temel öğelerdendir. Devletin yaptığı düzenlemelerde haksız bir edinime yol açılması ve kişilerin haksızlığa uğratılması kabul edilemez.

Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemler değil hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasa karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz.

Anayasa'nın 60. maddesinde, "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliğini sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar" denilmektedir. Bu kurala göre, sosyal güvenlik herkes için bir hak ve bunu gerçekleştirmek ise Devlet için bir görevdir. Sosyal güvenlik hakkı, sosyal sigorta kuruluşlarınca kendi kuralları çerçevesinde yerine getirilir. Sosyal sigortanın kapsamı, sigorta alanı ve içerdiği riskler ile alınacak primler yasalarla belirlenmiştir. Sosyal güvenliğin ve sigortanın varlık nedeni sosyal risklerin karşılanmasıdır.

Kanuna uymayan eylem sonucunda hukuksal yaptırıma maruz kalan ve bunun sonucu olarak da gelirin ilk peşin sermaye değerini Kurum'a ödeyen ve böylece ilgisi kesilen üçüncü kişinin, kanun, kanun hükmünde kararname ve kararlarla bağlanan gelirlere yapılacak artışlardan ve bu artışların peşin sermaye değerlerinden sorumlu tutularak dava tehdidi altında bulundurulması, sosyal güvenlik kuruluşlarına ait olması gereken risklerin üçüncü kişilere yükletilmesi anlamına gelir. İtiraz konusu sözcük böyle bir durumu engellemesi nedeniyle hakkaniyet ve sorumluluk ile sosyal hukuk devleti ilkelerine aykırı değildir.

Öte yandan, sosyal güvenlik kuruluşu Bağ-Kur olan sigortalıların sigorta hakları 1479 sayılı Yasa'da düzenlenmiştir. Oysa, 506 sayılı Yasa'ya bağlı olarak çalışan sigortalıların sosyal güvenlik kuruluşu Sosyal Sigortalar Kurumu'dur. Her iki Kurum'un sigortalılarına yapılan yardımların tahsili için açılan rücu davalarında farklı usuller öngörülmesinde, bu sigortalılar aynı hukuki konumda bulunmadıklarından aralarında eşitlik karşılaştırması yapılamaz.

Açıklanan nedenlerle, kural, Anayasa'nın 2., 10. ve 60. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

2.9.1971 günlü, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu'nun 63. maddesinin 20.6.1987 günlü, 3396 sayılı Yasa'nın 11. maddesiyle değiştirilen ikinci fıkrasının birinci tümcesinde yer alan "...ilk..." sözcüğünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 29.1.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Sait ADALI

Üye

Üye

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

Üye
A. Necmi ÖZLER

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

[R.G. 4 Nisan 2009 – 27190]

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2005/85

Karar Sayısı : 2009/15

Karar Günü : 29.1.2009

İPTAL DAVASINI AÇANLAR :

1- Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet SEZER

2- Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyesi Ali TOPUZ ve Mehmet NEŞŞAR ile birlikte
116 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 3.7.2005 günlü, 5397 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un;

A- 1. maddesiyle 4.7.1934 günlü, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’nun ek 7. maddesine eklenen;

1- Dokuzuncu fıkrada yer alan “Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon...” ibaresinin,

2- Onuncu fıkrada yer alan “Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere üç uzmandan oluşur” ve “Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır” kurallarının,

B- 2. maddesiyle 10.3.1983 günlü, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu’na eklenen ek 5. maddenin sekizinci fıkrasında yer alan “Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon...” ibaresinin,

C- 3. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu’nun 6. maddesine eklenen sekizinci fıkrada yer alan “... Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon...” ibaresinin,

Anayasa’nın 2., 6., 7., 8., 11., 104., 105., 123. ve 128. maddelerine aykırılığı savıyla iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

A- İptal istemini içeren Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet SEZER tarafından verilen 26.7.2005 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

“1- 5397 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un,

- 1. maddesiyle 04.07.1934 günlü, 2559 sayılı “Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu”nun ek 7. maddesine eklenen dokuzuncu fıkrasındaki,

“Bu maddede yer alan faaliyetlerin denetimi, sıralı kurum amirleri, Emniyet Genel Müdürlüğü ve ilgili bakanlığın teftiş elemanları ve Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon tarafından yapılır.”,

- 2. maddesiyle 10.03.1983 günlü, 2803 sayılı “Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu”na eklenen ek 5. maddenin sekizinci fıkrasında,

“Bu maddede yer alan faaliyetlerin denetimi, sıralı kurum amirleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve ilgili bakanlığın teftiş elemanları ve Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon tarafından yapılır.”,

- 3. maddesiyle 01.11.1983 günlü, 2937 sayılı “Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu”nun 6. maddesine eklenen sekizinci fıkrasında da,

“Bu maddede yer alan faaliyetlerin denetimi, sıralı kurum amirleri, Başbakanlık teftiş elemanları ve Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon tarafından yapılır.”,

denilmektedir.

Üç fıkrada da, ilgili maddelerde yer verilen etkinliklerin denetiminin,

- Sıralı kurum amirlerince,

- İlgili kurum, bakanlık ya da Başbakanlık teftiş elemanlarınca,

- Başbakan’ın özel olarak yetkilendireceği kişi ya da komisyonca, yapılacağı belirtilmektedir.

Anayasa’nın 128. maddesinde,

- Devlet’in, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği,

- Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin yasayla düzenleneceği, kurala bağlanmıştır.

5397 sayılı Yasa’yla getirilen ve yukarıda belirtilen fıkraların kamu güvenliği ve kamu düzeni ile doğrudan ilgili hizmetlere ilişkin olduğu ve bu hizmetlerin, Devlet’in genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmeti niteliğinde bulunduğu kuşkusuzdur.

Buna göre, söz konusu hizmetlere ilişkin görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmesi zorunludur.

Yasa’yla yapılan düzenlemelerde ise, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmesi gereken denetim etkinliğinin, Başbakan’ca “özel olarak yetkilendirilen” kişi ya da komisyona yaptırılabilmesine olanak sağlanmakta; ancak, Başbakan’ca özel olarak yetkilendirilecek kişi ya da komisyon üyelerinin niteliklerine ve komisyon üyelerinin sayısına yer verilmemektedir.

5397 sayılı Yasa’nın 1, 2 ve 3. maddeleriyle getirilen kuralların son fıkralarında ise, bu maddelerin uygulanmasına ilişkin ilke ve yöntemlerin çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir. Dolayısıyla, Başbakan’ca denetim için yetkilendirilecek kişi ya da komisyon üyelerinin nitelik ve sayılarının belirlenmesi yönetmeliğe bırakılmış olmaktadır.

Oysa Anayasa’nın 128. maddesinin yukarıda açıklanan ikinci fıkrasında, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin niteliklerinin yasayla düzenleneceği belirtilirken, bir görev için yetkilendirilecek kişinin yapılacak göreve uygun niteliklere sahip bulunması ve bunun, tersi uygulamaya neden olmaması için yasada gösterilmesinin amaçlandığı açıktır.

Bu nedenle, Başbakan tarafından Yasa’da öngörülen etkinlikleri denetlemekle yetkilendirilecek kişi ya da komisyon üyelerinin, denetim görevine uygun düşecek niteliklerine yine yasada yer verilmesi zorunludur.

Bu nedenle, 5397 sayılı Yasa’nın,

- 1. maddesiyle 2559 sayılı Yasa’nın ek 7. maddesine eklenen dokuzuncu,

- 2. maddesiyle 2803 sayılı Yasa’ya eklenen ek 5. maddenin sekizinci,

- 3. maddesiyle 2937 sayılı Yasa’nın 6. maddesine eklenen sekizinci,

fıkralarındaki “...Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon...” ibareleri Anayasa’nın 128. maddesine aykırı düşmektedir.

2- 5397 sayılı Yasa’nın 1. maddesiyle 2559 sayılı Yasa’nın ek 7. maddesine eklenen onuncu fıkrada,

“Bu maddede belirtilen işlemler ile 5271 sayılı Kanunun 135 inci maddesi kapsamında yapılacak dinlemeler, Telekomünikasyon Kurumu bünyesinde, Kurum başkanına doğrudan bağlı ‘Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’ adıyla kurulan tek bir merkezden yürütülür. Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere üç uzmandan oluşur. Bu Başkanlıkta Millî İstihbarat Teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının ilgili birimlerinden birer temsilci bulundurulur. Verilen görevleri yerine getirmek üzere yeteri kadar da personel istihdam edilir. Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır. Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Kurul üyelerinin sahip olduğu özlük haklarına sahiptir. Ulaştırma Bakanlığı bu merkezle ilgili alt yapıyı hazırlamakla yükümlüdür. Bu merkezin kuruluş giderleri Telekomünikasyon Kurumu gelirlerinden karşılanır. Bu merkezin kuruluşu ile ilgili her türlü mal ve hizmet alımları ile yapım işleri, ceza ve ihalelerden yasaklama işleri hariç 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinden muaftır.”

denilmektedir.

a- Fıkra, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nın, “bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere üç uzmandan” oluşacağı belirtilirken, başkan ve uzmanların nitelikleri ile uzmanların atanma yöntemine yer verilmemiştir.

Yasa’nın 1. maddesiyle 2559 sayılı Yasa’nın ek 7. maddesine eklenen son fıkrada ise,

“Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usuller Adalet, İçişleri ve Ulaştırma bakanlıklarının görüşü alınarak Başbakanlık tarafından üç ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

denilmektedir.

Yasa’da açık kural bulunmadığına göre, son fıkra düzenlemesinden, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nı oluşturacak başkan ve uzmanların nitelikleri ile uzmanların atanma yönteminin yönetmelikle saptanacağı sonucuna varılmaktadır.

Oysa Anayasa’nın 128. maddesinin yukarıda yer verilen kuralları uyarınca, genel idare esaslarına göre asli ve sürekli bir kamu hizmeti yürüten Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nın kamu görevlisi olan başkan ve uzmanlarının nitelikleri ile uzmanların atanma yöntemine ilişkin kuralların yasa da belirtilmesi zorunludur.

Bu nedenle, 5397 sayılı Yasa’nın 1. maddesiyle 2559 sayılı Yasa’nın ek 7. maddesine eklenen onuncu fıkradaki “Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere üç uzmandan oluşur.” kuralı Anayasa’nın 128. maddesine uygun düşmemektedir.

b- 5397 sayılı Yasa’nın 1. maddesiyle 2559 sayılı Yasa’nın ek 7. maddesine eklenen onuncu fıkrada,

- 2559 sayılı Yasa’nın ek 7. maddesinde belirtilen işlemlerin ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Yasası’nın 135. maddesi kapsamında yapılacak dinlemelerin, Telekomünikasyon Kurumu bünyesinde, Kurum Başkanı’na doğrudan bağlı olarak kurulan “Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı”na yürütülmesi,

- Telekomünikasyon İletişim Başkanı’nın, Telekomünikasyon Kurumu Başkanı’nın önerisi üzerine Başbakan’ca atanması, yöntemi benimsenmiştir.

Ayrıca, Yasa’nın 2. ve 3. maddelerinde yapılan düzenlemelerde de, Jandarma ve Devlet istihbarat örgütlerinin, bu Yasa kapsamında gerçekleştirecekleri işlemler ve 5271 sayılı Yasa’nın 135. maddesine göre yapacakları dinlemelerin de Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’na yürütülmesi öngörülmüştür. Böylece, oluşturulan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, gerçekleştirilecek istihbarat işlemlerinin ve 5271 sayılı Yasa’nın 135. maddesine göre yapılacak dinlemelerin yürütüleceği tek merkezi örgüt olarak planlanmıştır.

Bu kadar önemli bir işlev üstlenen merkezi örgüt Başkanı'nın atanma yetkisi ise, tek başına Başbakan'a bırakılmıştır.

Yine aynı fıkrada, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın Telekomünikasyon Kurumu Başkanı'na doğrudan bağlı olduğu ve Telekomünikasyon İletişim Başkanı'nın Telekomünikasyon Kurulu üyelerinin özlük haklarına sahip bulunduğu belirtilerek İletişim Başkanı Kurul üyeleriyle eş düzeyde tutulmuştur. Bu düzenlemeler, Telekomünikasyon İletişim Başkanı'nın bürokraside üst düzey kamu görevlisi olarak kabul edildiğini göstermektedir.

05.04.1983 günlü, 2813 sayılı Telsiz Yasası'nın 8. maddesine göre, Telekomünikasyon Kurulu Başkan ve üyeleri Bakanlar Kurulu kararıyla atanmaktadır.

Öte yandan, 23.06.1981 günlü, 2477 sayılı Yasa'nın 1. ve 2. maddelerinde, bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar dışında kalan kamu kurum ve kuruluşlarında, başkan ve yardımcısı, genel müdür ve yardımcısı, yönetim kurulu üyeleri, daire başkanları, müessese müdürü, grup başkanı, genel sekreter, müşavir, teftiş, fen ve tetkik kurulları başkanları ile bölge müdürlerinin ortak kararname ile atanması öngörülmüştür.

Dava konusu Yasa'da ise, Telekomünikasyon İletişim Başkanı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları üst düzey görevlilerini atama yöntemi yönünden farklılık yaratılarak, Başkan'ın atanmasında Cumhurbaşkanı'nın imzasını gerektirmeyen bir yöntem getirilmektedir.

aa- Çağdaş demokrasilerde, parlamenter sistem ve bu sistemi yaşama geçirecek erkler ayrılığı ilkesi kabul edilmiş; yürütmenin iktidar gücü, yasama ve yargı denetimi ile dengelenmeye çalışılmıştır.

Parlamenter demokratik sistemin ve erkler ayrılığının benimsendiği Anayasamızda da, bağımsız koşulsuz Ulus'un olan egemenliği, yasama, yürütme ve yargı alanlarında Ulus adına kullanacak organlar belirtilmiş; yasama ve yargının yürütme organı üzerindeki denetim yetkisi ve bu yetkinin kullanılma biçim ve sınırları çeşitli maddelerde kurala bağlanmıştır.

İktidar gücünün çoğunluk egemenliğine dönüşmesinin parlamenter demokratik sistemi zedeleyeceğini öngören anayasa koyucu, bununla yetinmemiş, Devlet'in başı olan Cumhurbaşkanı'na bir denetim, dengeyi ve uyumu sağlama görev ve yetkisi vermiştir.

Nitekim Anayasa'nın,

- 8. maddesinde, yürütme yetki ve görevinin, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'nca kullanılıp yerine getirileceği,

104. maddesinde, Cumhurbaşkanı'nın,

- Anayasa'nın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözeticeği,

- Başbakan ve bakanları atayacağı,

- Gerekli gördüğü durumlarda Bakanlar Kurulu'na başkanlık edeceği ya da Bakanlar Kurulu'nu başkanlığı altında toplantıya çağıracağı,

- Kararnameleri imzalayacağı,

- 105. maddesinde, Cumhurbaşkanı'nın tek başına yapacağı işlemler dışındaki tüm kararlarının Başbakan ve ilgili bakanlarca imzalanacağı,

belirtilmiştir.

Bu kurallar, Cumhurbaşkanı'nın, aynı zamanda yürütmenin de başı olduğunu, kararnameleri imzalama yolu ile iktidar gücünü denetleyerek, bu güç ile kamu politikalarının oluşması ve uygulanmasında görev alan üst düzey kamu görevlileri arasındaki dengeyi sağlaması gerektiğini göstermektedir.

Cumhurbaşkanı'nın bu denetim ve dengeleme görev ve yetkisi, bir siyasal partinin tek başına iktidar olduğu ve yasama organında çoğunluğu elde bulundurduğu dönemlerde, çok daha gerekli olmaktadır. Çünkü bu dönemlerde, özellikle üst düzey kamu görevlileri siyasal güce karşı çok daha korunmasız kalmaktadır.

bb- Anayasa'nın 8. maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'nca kullanılıp yerine getirileceği belirtilirken, yürütme işlemlerinin hukuksal

geçerlilik kazanabilmesi için her iki tarafın katılmasıyla ortaklaşa yapılması gereği ortaya konulmuştur.

Yine, Anayasa'nın 105. maddesinde, Cumhurbaşkanı'nın, Anayasa ve diğer yasalarda tek başına yapabileceği belirtilen işlemler dışındaki tüm kararlarının Başbakan ve ilgili bakanlarca da imzalanacağı kurala bağlanmıştır. Bu kural, tüm kararlar bağlamında atama kararlarının da Cumhurbaşkanı'nca imzalanması gerektiğini göstermesi yönünden önemlidir. Anayasa'nın 104. maddesinde, Cumhurbaşkanı'na kararnameleri imzalama görev ve yetkisi verilmiş olması da bu yargıyı pekiştirmektedir.

Anayasamızda Cumhurbaşkanı'na kararnameleri imzalama yetkisinin verilmesi üç önemli gerekçeye dayanmaktadır. Bunların birincisi, Cumhurbaşkanı'nın yansızlığı nedeniyle, kararnamelerin, kamu yararına ve kamu hizmetinin gereklerine uygun olmasının ve olumsuz siyasal emellere hizmet etmemesinin sağlanması; ikincisi, Cumhurbaşkanı'na, yürütme alanında Hükümet'e öneri ve uyarılarda bulunma yetkisini kullanabilmesi için olanak yaratılması; üçüncüsü de, Cumhurbaşkanı'nın Devlet'in ve yürütmenin başı olması ve Devlet organlarının düzenli çalışmasını gözetme görev ve yetkisiyle donatılmış bulunmasıdır. Bu anayasal kurallar karşısında, birer yönetsel işlem olduğunda kuşku bulunmayan atama işlemlerinden, kurumların karar ve uygulama düzeneklerinde önemli işlev gören üst düzey kamu görevlilerine ilişkin olanlarının, hukuksal geçerlilik kazanabilmesi için Cumhurbaşkanı'nca da imzalanması anayasal zorunluluktur.

cc- Öte yandan, kamu kurum ve kuruluşları ve dolayısıyla bu kurum ve kuruluşların üst düzey görevlileri, siyasal iktidarın uzmanlık ve hizmet alanındaki deneyim eksikliğini gidermek ve kendi alanında siyasal iktidara yardımcı olmak, değişen iktidarlardan kamu hizmetlerinin etkilenmemesini ve sürekliliğini sağlamakla yükümlüdürler.

Kamu hizmetinin sürekliliği ile kamu görevlilerinin güvencesi arasındaki yakın ilişki, kamu politikalarının oluşmasında karar verme ve bu kararları uygulama konumunda olan üst düzey kamu görevlilerinin atama güvencesinde kamu yararı bulunduğunu göstermektedir.

Devlet organlarının düzenli çalışması, yönetimde istikrarın sağlanmasıyla olanaklıdır. Yönetimde istikrar ise, kamu hizmetinin değişken ögesi olan iktidardaki siyasal partilerle değil, kamu hizmetinin değişmez ögesi olan kamu görevlilerine sağlanacak "görev güvence"siyle gerçekleştirilebilir.

Cumhurbaşkanı'nın, kamu hizmetlerinde sürekliliği ve istikrarı sağlayan üst düzey görevlilerin atamalarında imzasının bulunması, kimi haksız işlemlerin, siyasal nitelikli atamaların önlenmesi ve dolayısıyla kamu yararı ve kamu hizmetinin gerekleri yönünden de gereklidir.

Anayasamıza göre, yürütmenin iki kanadından birini oluşturan Cumhurbaşkanı, "yansız" niteliğiyle, siyasal nitelikli Hükümet'e karşı kamu görevlisinin güvencesini oluşturmaktadır. Bu güvence, atama kararnamelerinin Cumhurbaşkanı'nca imzalanmasıyla yaşama geçirilmektedir.

Nitekim bu gerekçeler göz önünde bulundurularak, 2451 ve 2477 sayılı yasalarda, müsteşar ve yardımcıları, başkan ve yardımcıları, genel müdür ve yardımcıları, bakanlık müşavirleri, yönetim kurulu üyeleri, birinci hukuk müşavirleri, daire başkanları, il idare şube başkanları, müessese müdürleri, grup başkanları, genel sekreter, müşavir, teftiş, fen ve tetkik kurulu başkanları, bölge müdürleri ve başmüdürler gibi üst düzey görevlilerin atanmaları, görevden alınmaları ya da nakillerinin ortak kararnameyle yapılması kurala bağlanmıştır.

dd- Adalet Bakanlığı'nda genel müdürlük daire başkanı ve daha üst kamu görevlerine yapılacak atamalarda ortak kararname yerine "Bakan'ın önerisi ve Başbakan'ın onayı" yöntemini getiren 25.06.1992 günlü, 3825 sayılı Yasa ile ilgili Anayasa Mahkemesi'nin 27.04.1993 günlü, E.1992/37, K.1993/18 sayılı kararında,

"Parlamentar hükümet sistemi benimsenen Anayasa'ya göre, Cumhurbaşkanı'nın yürütmenin başı olarak karşı-imza kuralı gereği imzalayacağı kararnameler 104. madde uyarınca yürütme alanına ilişkin görev ve yetkileri ile sınırlı anlaşılmalıdır."

Denilerek yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı'nın atama kararlamelerini, güvence niteliğinde "karşı-imza" kuramı uyarınca imzalaması gerektiği kabul edilmiştir.

Yüksek Mahkeme'nin aynı kararında;

"Anayasa'nın 104. maddesinde Devletin başı olduğu ve Türk Milletinin birliğini temsil ettiği belirtilen Cumhurbaşkanı, 8. maddeye göre de yürütme yetki ve görevini Bakanlar Kurulu ile birlikte kullanır ve yerine getirir.

Devletin başı olan Cumhurbaşkanı Anayasa'da yürütme organı içinde kabul edilmiş ve aynı zamanda yürütmenin de başı sayılmıştır.

Anayasa'nın 8. maddesinde denilerek yürütme işlemlerinin hukuksal geçerliliği için her ikisinin de katılmalarıyla ortaklaşa yapılması gereği çok açık bir biçimde ortaya konulmaktadır.

Başbakan ve tüm bakanların imzaladıkları 'Bakanlar Kurulu Kararnamesi' ile yalnızca Başbakan ve ilgili Bakanın imzasını taşıyan 'müşterek kararname'nin de geçerlik kazanabilmesi için Cumhurbaşkanı tarafından imzalanması anayasal bir zorunluluktur.

...

Geleneklere dayalı bir kurallar ve kurumlar düzeni olan parlamenter sistemde önemli devlet işlemlerinin tümü devlet başkanının imzasıyla tamamlanır....

Bakanlık üst düzey görevlerine getirilecek bu yüksek memurlara ilişkin atama işlemlerinin, Anayasa'da benimsenen parlamenter sistem gereği yürütme organını oluşturan Adalet Bakanı ve Başbakan ile tarafsız Cumhurbaşkanı'nın onayına sunulması, Anayasa'nın 8., 104. ve 105. maddeleri yönünden bir zorunluluktur....

Bakanın yanında, onun uzmanlık ve hizmet alanındaki deneyim eksikliğini gidermek, bu alanlarda bakana yardım etmek ve değişme olasılığı fazla olan Bakanların değişmesinden kamu hizmetinin etkilenmemesini sağlamak üzere bulundurulmuş; memur statüsü içinde ve hizmet kadrosunda en yüksek dereceye yükselmiş böylece teknik deneyim sahibi ve uzman kişiler olan müsteşarlık, müsteşar yardımcılıkları, Teftiş Kurulu Başkanlığı ve diğer sayılan üst düzey görevlere aynı yöntemle atama yapılabilmesi (Bakan'ın önerisi üzerine Başbakan onayı ile), Anayasa'da benimsenen sistemle bağdaşmamaktadır.

...

Cumhurbaşkanı'nı böylesine yetkilerle donatıp güçlendiren, parlamenter hükümet sistemini bütün gerekleriyle uygulamaya koyan, yürütme yetki ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'nca yerine getirileceğini belirten bu kurallar karşısında, kimi atamalarda Cumhurbaşkanı'nın imzasına gerek görmemek, Anayasa'nın 8. maddesine aykırılık oluşturur."

gerekçelerine yer verilerek, Adalet Bakanlığı'nda genel müdürlük daire başkanlığı, müstakil daire başkanlığı, genel müdür yardımcılığı, genel müdürlük, müsteşar yardımcılığı ve müsteşarlık görevlerine yapılacak atamaların Başbakan'ın onayı ile sonlandırılmasına ilişkin yasa kuralı iptal edilmiştir.

Bu nedenlerle, 5397 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle 2559 sayılı Yasa'nın ek 7. maddesine eklenen onuncu fıkradaki,

"Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır."

kuralı, Anayasa'yla kabul edilen parlamenter demokratik sisteme, Anayasa'nın 8, 104, 105 ve 128. maddelerine aykırı düşmektedir.

IV- SONUÇI- Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 5397 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un,

a- 1. maddesiyle 04.07.1934 günlü, 2559 sayılı "Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu"nun ek 7. maddesine eklenen dokuzuncu,

- 2. maddesiyle 10.03.1983 günlü, 2803 sayılı "Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu"na eklenen ek 5. maddenin sekizinci,- 3. maddesiyle 01.11.1983 günlü, 2937 sayılı "Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu"nun 6. maddesine eklenen sekizinci,

fıkralarındaki "...Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon ..." ibarelerinin,

b-Yine 1. maddesiyle 2559 sayılı Yasa'nın ek 7. maddesine eklenen onuncu fıkrasındaki,

- Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere üç uzmandan oluşur." ve,

- Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır.",

kurallarının, iptallerine,

2- Uygulanması durumunda doğacak giderilmesi güç ya da olanaksız hukuksal sonuçlar göz önünde bulundurularak, söz konusu ibare ve kuralların yürürlüklerinin durdurulmasına, karar verilmesini arz ederim."

B- İptal ve yürürlüğün durdurulması istemlerini içeren, Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Ali TOPUZ ve Mehmet NEŞŞAR ile birlikte 116 Milletvekili tarafından verilen 16.8.2005 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

1. "1) 03.07.2005 Tarihli ve 5397 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun; 1 inci Maddesinin 04.07.1934 Tarihli ve 2559 Sayılı Kanunun Ek 7 nci Maddesine Eklediği Dokuzuncu Fıkradaki, 2 nci Maddesinin 10.03.1983 Tarihli ve 2803 Sayılı Kanuna Eklediği Ek Madde 5'in Sekizinci Fıkrasındaki ve 3 üncü Maddesinin 01.11.1983 Tarihli ve 2937 Sayılı Kanunun 6 ncı Maddesine Eklediği Sekizinci Fıkradaki "Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon" İbarelerinin Anayasaya Aykırılığı.

İptali istenen ibarelerin tümü "Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon" şeklinde ayniyet gösterdiğinden ve dolayısıyla iptal gerekçeleri de aynı olduğundan, bu gerekçeler aşağıda hepsi için geçerli olmak üzere açıklanmıştır.

03.07.2005 tarihli ve 5397 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeler İle; Anayasada belirtilen ilkeler doğrultusunda, haberleşme özgürlüğüne hangi sebeplerle müdahale edilebileceği, müdahaleye yetkili kişi ve kurumların tespiti ile telekomünikasyon hizmetleri gibi stratejik önemi haiz bazı kamu hizmetlerinin özelleştirme kapsamına alınması ve hızlı teknolojik gelişmeler dikkate alınarak Milli İstihbarat Teşkilatının yetki alanının "kamu hizmeti veren kuruluşlara" teşmil edilmesi öngörülmüştür.

Bu Yasa'ya göre; Emniyet Genel Müdürlüğü, jandarma ve MIT tarafından görev alanlarıyla ilgili suçların islenmesinin önlenmesi amacıyla hakim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda yasada belirtilen birim amirlerinin veya yetkililerin yazılı emriyle dinleme ve takibi yapabileceklerdir. Yine bu Yasa'da; söz konusu faaliyetler çerçevesinde elde edilen kayıtların, Yasada belirtilen amaçlar dışında kullanılmayacağı, elde edilen bilgi ve kayıtların saklanması ve korunmasında gizlilik ilkesinin geçerli olduğu, buna aykırı hareket edenler hakkında, görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılacağı belirtilmiştir.

Bütün bu faaliyetlerin denetiminin ise, sıralı kurum amirleri, ilgili teftiş elamanları, Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon tarafından yapılması da hükme bağlanmıştır.

Anayasanın 128 inci maddesinin ikinci fıkrasında; Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütüleceği belirtildikten sonra, "Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir" denilmiştir.

04.07.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 10.03.1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ve 01.11.1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu çerçevesinde yapılacak dinleme ve istihbarat faaliyetlerinin ancak bu yasalarla görev ve yetki verilen memurlar ve diğer kamu görevlilerince yapılacağı açıktır. Çünkü yapılan iş bir kamu hizmetidir ve aynı

nedenle bu görevlileri denetleme görevi verilenlerin de, memurlar ve diğer kamu görevlilerinden başkası olması mümkün değildir.

Bu durumda da, belirtilen denetimi yapacak kişi veya komisyon üyelerinin niteliklerinin, atanmalarının, görev ve yetkilerinin, hak ve yükümlülüklerinin, aylık ve ödenekler ile diğer özlük işlerinin, Anayasanın 128 inci maddesi doğrultusunda kanunla gösterilmesi gerekmektedir.

Hâlbuki iptali istenen ibarelerde, Başbakan tarafından denetimle görevlendirilecek kişi veya komisyon üyelerinin niteliklerini göstermek üzere Kanunda bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir.5397 sayılı Kanunun 1, 2 ve 3 üncü maddelerinin son fıkralarında, bu maddelerin uygulanmasına ilişkin ilke ve yöntemlerin çıkarılacak yönetmeliklerle düzenleneceğinin belirtilmiş olması, Başbakan tarafından denetimle yetkilendirilecek kişi ya da komisyon üyelerinin niteliklerinin yönetmelikle belirleneceğini göstermektedir.

Bu durum, Anayasanın 128 inci maddesine aykırıdır.

Anayasanın 128 inci maddesinin getirdiği “kanunla düzenleme” ilkesinin memur ve kamu görevlileri için keyfi uygulamalara karşı bir güvence oluşturduğu açıktır.

Çünkü bu ilke ile bir görev için yetkilendirilecek kişinin, göreve uygun niteliklere sahip olmasının sağlanması ve keyfi uygulamalara imkân bırakılmaması amaçlanmıştır.

Anayasanın 128 inci maddesi hükmüne göre, Başbakan tarafından söz konusu Kanunda belirtilen etkinlikleri denetlemekle görevlendirilecek kişi ve komisyon üyelerinin niteliklerinin de kanunda gösterilmiş olması gerekmektedir. Söz konusu ibareler ise, bu belirlemeyi yapmayarak yönetmeliğe bırakmakta ve bu nedenle de Anayasanın 128 inci maddesine aykırı düşmektedir.

Diğer yandan iptali istenen ibarelerde, Başbakanca görevlendirilecek kişi ve komisyon üyelerinin sayısı da gösterilmemiştir. 5397 sayılı Kanunun 1, 2 ve 3 üncü maddelerinin son fıkralarından, bu hususun da belirlenmesinin yönetmeliğe bırakıldığı anlaşılmaktadır.

Hâlbuki Anayasanın 123 üncü maddesinde idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği ifade edilmiştir.

Bu ilkeye karşın, Başbakanca denetleme için görevlendirilecek kişi ve komisyon üyelerinin sayısının yönetmelikle belirlenmesi Anayasanın 123 üncü maddesine aykırıdır.

Anayasanın 123 ve 128 inci maddelerine göre kanunla belirlenmesi gereken Başbakanca görevlendirilecek kişi veya komisyon üyelerinin nitelik ve sayılarının belirlenmesinin, kanunla hiçbir asli düzenleme yapılmadan yönetmeliğe bırakılması, asli düzenleme yetkisinin yürütmeye bırakılması anlamına gelmektedir.

Yürütme yetki ve görevi Anayasanın 8 inci maddesine göre Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.

Anayasamızdan yürütmenin Anayasanın gösterdiği ayrık haller dışında asli düzenleme yetkisi olmadığı anlaşılmaktadır. Bu yetki Anayasanın 7 nci maddesine göre yasamanındır ve devredilemez. Devredilirse kökenini Anayasadan almayan bir yetki olduğu için Anayasanın 6 ncı maddesine aykırı düşer.

Bir yasa kuralının Anayasanın herhangi bir kuralına aykırılığının tespiti onun kendiliğinden Anayasanın 11 inci maddesine de aykırılığı sonucunu doğuracaktır (Anayasa Mahkemesinin 03.06.1988 tarihli ve E. 1987/28, K. 1988/16 sayılı kararı, AMKD., sa. 24, shf. 225).

Açıklanan nedenlerle, 03.07.2005 tarihli ve 5397 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun; 1 inci maddesinin 04.07.1934 tarihli ve 2559 sayılı Kanunun Ek 7 nci maddesine eklediği dokuzuncu fıkrasındaki, 2 nci maddesinin 10.03.1983 tarihli ve 2803 sayılı Kanuna eklediği Ek Madde 5'in sekizinci fıkrasındaki ve 3 üncü Maddesinin 01.11.1983 tarihli ve 2937 sayılı Kanun 6 ncı maddesine eklediği sekizinci fıkrasındaki “Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon” ibareleri Anayasanın 2, 6, 7, 8, 11, 123 ve 128 inci maddelerine aykırı olup, iptalleri gerekmektedir.

2) 03.07.2005 Tarihli ve 5397 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun; 1 inci Maddesinin 04.07.1934 Tarihli ve 2559 Sayılı Kanunun Ek 7 nci Maddesine

Eklediği Onuncu Fıkradaki “Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere üç uzmandan oluşur.” ve “Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır.” Cümlelerinin Anayasaya Aykırılığı.

Söz konusu onuncu fıkrada, 2559 sayılı Kanunun Ek 7 nci maddesinde belirtilen işlemlerle 5271 sayılı Kanunun 135 inci maddesi kapsamında yapılacak dinlemelerin, Telekomünikasyon Kurumu bünyesinde, Kurum Başkanına doğrudan bağlı olarak kurulan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığınca yürütülmesi öngörülmüş; yine 2559 sayılı Kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinde yer alan hükümlerle de, Jandarma ve Devlet istihbarat örgütlerinin, bu kanun kapsamında yapacakları dinlemelerin yürütülmesi görevi de Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına verilmiştir.

Böylece Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, söz konusu Kanunlar çerçevesinde dinleme işlemlerini yürütecek tek merkezi örgüt olarak düzenlenmiştir.

Bu kadar önemli bir örgütün Başkanının, üst düzey kamu görevlisi konumunda olması gerekir.

5397 sayılı Kanunda, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının, Telekomünikasyon Kurumu Başkanına doğrudan bağlanması ve Telekomünikasyon İletişim Başkanının, Telekomünikasyon Kurulu üyelerinin özlük haklarına sahip bulunduğu belirtilerek, Telekomünikasyon İletişim Başkanının Kurul üyeleriyle eş tutulması, Telekomünikasyon İletişim Başkanının üst düzey kamu görevlisi olarak kabul edildiğini göstermektedir.

05.04.1983 tarihli ve 2813 sayılı Kanuna göre Telekomünikasyon Kurulu Başkan ve üyeleri Bakanlar Kurulu kararıyla atanmaktadır.

23.06.1981 tarihli ve 2477 sayılı Kanunda, bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar dışında kalan kamu kurum ve kuruluşlarında, başkan ve yardımcısı, genel müdür ve yardımcısı, yönetim kurulu üyeleri, daire başkanları, müessese müdürü, grup başkanı, genel sekreter, müşavir, teftiş, fen ve tetkik kurulları başkanları ile bölge müdürlerinin ortak kararname ile atanması öngörülmüştür.

5397 sayılı Kanun ise, Telekomünikasyon İletişim Başkanının atanmasında Cumhurbaşkanının imzasını gerektirmeyen bir yöntem getirerek, onu atama bakımından diğer kamu kurum ve kuruluşlarının üst düzey yöneticilerinden farklı bir duruma sokmuştur.

Bilindiği gibi kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan parlamenter sistemlerde, yürütmenin iktidarı, yasama ve yargı denetimi ile dengelenmektedir. Parlamenter demokratik sistemin ve kuvvetler ayrılığı ilkesinin benimsendiği Anayasamızda da, yasama ve yargının yürütme organı üzerindeki denetim yetkisi, bu yetkilerin kapsam ve sınırları ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiştir.

Bunun yanında Anayasamızda, iktidar gücünün bir çoğunluk egemenliğine dönüşerek azınlığa baskı yapmasını ve keyfiliğe kaçmasını önlemek için aynı zamanda yürütmenin de başı olan Cumhurbaşkanına devlet organları arasında denetim, denge ve uyumu sağlamak için yetkiler verilmiştir.

Cumhurbaşkanına verilmiş olan bu denetim ve dengeleme görev ve yetkileri, bir siyasal partinin tek başına iktidar olduğu ve yasama organındaki çoğunluğuna dayanarak keyfiliğe yöneldiği durumlarda, üst düzey kamu görevlilerinin siyasal güce karşı korunmasını sağlamak bakımından da, büyük bir önem taşımaktadır.

Bu nedenle Anayasa, özellikle üst düzey kamu yöneticilerinin atama işlemlerinin, hukuki geçerlilik kazanabilmesi için, Cumhurbaşkanınca imzalanmasını gerekli görmüştür.

Bu husus Anayasanın 8, 104 ve 105 inci maddelerinden açıkça anlaşılmaktadır.

Anayasanın 8 inci maddesinde yürütme yetkisinin ve görevinin, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulunca yerine getirileceği belirtilirken, yürütme işlemlerinin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için hem Cumhurbaşkanının, hem de Bakanlar Kurulunun katılmasıyla yapılması gerektiği ortaya konulmuştur.

Anayasanın 105 inci maddesinde, Cumhurbaşkanının Anayasa ve diğer yasalarda tek başına yapabileceği belirtilen işlemler dışındaki tüm kararlarının Başbakan ve ilgili bakanlarca da imzalanacağı belirtilmiştir.

Anayasanın 104 üncü maddesinde de Cumhurbaşkanına kararnameleri imzalama görev ve yetkisi verilmiştir.

Bu hükümler, tüm kararlar bağlamında, atama kararlarının da Cumhurbaşkanınca imzalanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anayasamızın bu hükümleriyle Cumhurbaşkanına kararnameleri imzalama yetkisinin verilmesi; Cumhurbaşkanının yansızlığı nedeniyle, kararnamelerin kamu yararına ve kamu hizmetinin gereklerine uygun olmasını ve olumsuz siyasal emellere hizmet etmemesini sağlamakta; Cumhurbaşkanına Hükümete uyarı ve önerilerde bulunması için olanak yaratmaktadır. Kuşkusuz bu yetki, Cumhurbaşkanına, yürütmenin başı olması ve Devlet organlarının düzenli çalışmasını gözetme yetki ve görevi ile donatılmış bulunması nedeniyle verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi de, Adalet Bakanlığında genel müdürlük, daire başkanlığı ve daha üst düzey kamu görevlerine yapılacak atamalarda “ortak kararnama” yerine “Bakanın önerisi ve Başbakanın onayı” yöntemini getiren 25.06.1992 tarihli ve 3825 sayılı Kanunla ilgili olarak verdiği kararda; “parlamentar hükümet sistemi benimsenen Anayasaya göre, Cumhurbaşkanının yürütmenin başı olarak karşı – imza kuralı gereği imzalayacağı kararnameler 104 üncü madde uyarınca yürütme alanına ilişkin görev ve yetkileri ile sınırlı anlaşılmalıdır.” diyerek, yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanının atama kararnamelerini, güvence niteliğinde “karşı imza” kuramı uyarınca imzalaması gerektiğini kabul etmiştir.

Anayasa Mahkemesi aynı kararında; “Anayasanın 104 üncü maddesinde Devletin başı olduğu ve Türk Milletinin birliğini temsil ettiği belirtilen Cumhurbaşkanı, 8 inci maddeye göre de yürütme yetki ve görevini Bakanlar Kurulu ile birlikte kullanır ve yerine getirir.

Devletin başı olan Cumhurbaşkanı Anayasada yürütme organı içinde kabul edilmiş ve aynı zamanda yürütmenin başı da sayılmıştır.

Anayasanın 8 inci maddesinde ... denilerek yürütme işlemlerinin hukuksal geçerliliği için her ikisinin de katılmalarıyla ortaklaşa yapılması gereği çok açık bir biçimde ortaya konulmaktadır.

Başbakan ve tüm bakanların imzaladıkları “Bakanlar Kurulu Kararnamesi” ile yalnızca Başbakan ve ilgili Bakanın imzasını taşıyan “müşterek kararnama” nin de geçerlik kazanabilmesi için Cumhurbaşkanı tarafından imzalanması Anayasal bir zorunluluktur.

Geleneklere dayalı bir kurallar ve kurumlar düzeni olan parlamentar sistemde önemli devlet işlemlerinin tümü devlet başkanının imzasıyla tamamlanır.

Bakanlık üst düzey görevlerine getirilecek bu yüksek memurlara ilişkin atama işlemlerinin, Anayasada benimsenen parlamentar sistem gereği, yürütme organını oluşturan Adalet Bakanı ve Başbakan ile tarafsız Cumhurbaşkanının onayına sunulması, Anayasanın 8, 104 ve 105 inci maddeleri yönünden bir zorunluluktur.

Bakanın yanında, onun uzmanlık ve hizmet alanındaki deneyim eksikliğini gidermek, bu alanlarda bakana yardım etmek ve değişme olasılığı fazla olan Bakanların değişmesinden kamu hizmetinin etkilenmemesini sağlamak üzere bulundurulmuş; memur statüsü içinde ve hizmet kadrosunda en yüksek dereceye yükselmiş, böylece teknik deneyim sahibi ve uzman kimselerin görev alabileceği müsteşarlık, müsteşar yardımcılıkları, Teftiş Kurulu Başkanlığı makamlarına ve diğer sayılan üst düzey görevlere aynı yöntemle atama yapılabilmesi (Bakanın önerisi üzerine Başbakan onayı ile), Anayasada benimsenen sistemle bağdaşmamaktadır.

Anayasa Mahkemesi Cumhurbaşkanını böylesine yetkilerle donatıp güçlendiren, parlamentar hükümet sistemini bütün gerekleriyle uygulamaya koyan, yürütme yetki ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulunca yerine getirileceğini belirten bu kurallar karşısında, kimi atamalarda Cumhurbaşkanının imzasına gerek görmemek, Anayasanın 8 inci maddesine aykırılık oluşturur.” gerekçelerine yer vererek, Adalet Bakanlığında genel

müdürlük, daire başkanlığı, müstakil daire başkanlığı, genel müdür yardımcılığı, genel müdürlük, müsteşar yardımcılığı ve müsteşarlık görevlerine yapılacak atamaların Başbakanın onayı ile sonlandırılmasına ilişkin kanun hükmünü iptal etmiştir.

Bu durum, 5397 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin 2559 sayılı Kanunun Ek 7 nci maddesine eklediği onuncu fıkradaki “Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının önerisi üzerine Başbakan tarafından atanır.” cümlesinin de Anayasanın 8, 104, 105 ve 128 inci maddelerine aykırı olduğunu ortaya koymaktadır.

Söz konusu cümlenin bu nedenle iptal edilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan, 03.07.2005 tarihli ve 5397 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin 2559 sayılı Kanunun Ek 7 nci maddesine eklediği onuncu fıkradaki “Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere üç uzmandan oluşur.” cümlesinde ise Telekomünikasyon İletişim Başkanlığını oluşturacak sayısı toplam üç olan teknik, hukuk ve idari uzmanların nasıl atanacağına ve niteliklerine ilişkin hiçbir düzenleme ve temel ilke yer almamaktadır.

Hâlbuki kamu hizmeti yapacak olan bu görevlilerin, yukarıda da açıklandığı gibi, Anayasanın 128 inci maddesi gereğince atama işlemlerinin nasıl yapılacağına yasada gösterilmesi gerekmektedir.

5397 sayılı 1 inci maddesiyle 2559 sayılı Kanunun Ek 7 nci maddesine eklenen son fıkrada, “Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usuller Adalet, İçişleri ve Ulaştırma Bakanlıklarının görüşü alınarak Başbakanlık tarafından üç ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.” hükmü yer almaktadır.

Bu hükümden, 5397 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin ancak bu Kanunda düzenlenmemiş olan söz konusu niteliklerin ve atama yöntemlerinin yönetmelikle gösterileceği anlaşılmaktadır.

Anayasanın 128 inci maddesinin kanunla düzenlenmesini öngördüğü bir hususun düzenlenmesinin yönetmeliğe bırakılması, Anayasanın 128 inci maddesine aykırı düşmektedir. Ayrıca, atama yöntemi ve nitelik belirleme konusunda yapılacak düzenlemeler, kanunda ilke ve esasları gösterilmemiş olduğu için asli düzenleme niteliği taşımaktadır ve bu konuda yürütmeye verilen yetki de, Anayasanın 6, 7 ve 8 inci maddelerine aykırı bir yetki devridir.

Anayasanın 8 inci maddesinden yürütmenin, Anayasada gösterilen ayırık haller dışında asli düzenleme yetkisi olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu yetki, Anayasanın 7 nci maddesine göre yasamanındır ve devredilemez. Devredilirse, kökenini Anayasadan almadığı için, Anayasanın 6 ncı maddesine aykırı bir yetki görünümüne girer. Anayasanın herhangi bir hükmüne aykırı bir düzenleme, Anayasanın 2 ve 11 inci maddelerinde belirtilen hukuk devleti, Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleri ile de çelişir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 03.07.2005 tarihli ve 5397 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin 04.07.1934 tarihli ve 2559 sayılı Kanunun Ek 7 nci maddesine eklediği onuncu fıkradaki, “Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere üç uzmandan oluşur.” cümlesinin de, Anayasanın 2, 6, 7, 8, 11 ve 128 inci maddelerine aykırı olduğu için iptal edilmesi gerekmektedir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

03.07.2005 tarihli ve 5397 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun; 1 inci maddesinin 04.07.1934 tarihli ve 2559 sayılı Kanunun Ek 7 nci maddesine eklediği dokuzuncu fıkradaki, 2 nci maddesinin 10.03.1983 tarihli ve 2803 sayılı Kanuna eklediği Ek Madde 5’in sekizinci fıkrasındaki ve 3 üncü maddesinin 01.11.1983 tarihli ve 2937 sayılı Kanun 6 ncı maddesine eklediği sekizinci fıkradaki “Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon” ibareleri Anayasanın 2, 6, 7, 8, 11, 123 ve 128 inci maddelerine açıkça aykırıdır.

Diğer yandan 03.07.2005 tarihli ve 5397 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin 04.07.1934 tarihli ve 2559 sayılı Kanunun Ek 7 nci maddesine eklediği onuncu fıkradaki; “Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere üç uzmandan oluşur.” cümlesinin Anayasanın 2, 6, 7, 8, 11 ve 128 inci maddelerine, “Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır.” cümlesi de Anayasanın 8, 104, 105 ve 128 inci maddelerine açıkça aykırıdır.

Anayasaya aykırı bu hükümlerin uygulanması halinde, hukuk devletinin en önemli unsurlarından biri olan hukuk güvenliği zedelenek ve sonradan giderilmesi güç ya da olanaksız zararlar doğabilecektir.

Bu nedenle, iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerin de durdurulması gerekmektedir.

V. SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 03.07.2005 tarihli ve 5397 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun;

1) 1 inci maddesinin 04.07.1934 tarihli ve 2559 sayılı Kanunun Ek 7 nci maddesine eklediği dokuzuncu fıkradaki “Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon” ibaresinin,

2) 2 nci maddesinin 10.03.1983 tarihli ve 2803 sayılı Kanuna eklediği Ek Madde 5’in sekizinci fıkrasındaki “Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon” ibaresinin,

3) 3 üncü maddesinin 01.11.1983 tarihli ve 2937 sayılı Kanun 6 ncı maddesine eklediği sekizinci fıkradaki “Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon” ibaresinin,

4) 1 inci maddesinin 04.07.1934 tarihli ve 2559 sayılı Kanunun Ek 7 nci maddesine eklediği onuncu fıkradaki “Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere üç uzmandan oluşur.” cümlesi ile “Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır.” cümlesinin,

iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz.”

II- YASA METİNLERİ

A - İptali İstenilen Yasa Kuralları

1) 3.7.2005 günlü, 5397 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle 4.7.1934 günlü, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'na eklenen iptali istenilen ibare ve tümceler yer aldığı ek 7. madde şöyledir.

“**EK MADDE 7-** Polis, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Anayasa düzenine ve genel güvenliğine dair önleyici ve koruyucu tedbirleri almak, emniyet ve asayiş sağlamaya üzere, ülke seviyesinde istihbarat faaliyetlerinde bulunur, bu amaçla bilgi toplar, değerlendirir, yetkili mercilere veya kullanma alanına ulaştırır. Devletin diğer istihbarat kuruluşlarıyla işbirliği yapar.

Birinci fıkrada belirtilen görevlerin yerine getirilmesine yönelik olarak, 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Emniyet Genel Müdürü veya İstihbarat Dairesi Başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen yazılı emir, yirmidört saat içinde yetkili ve görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir derhal kaldırılır. Bu halde dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.

Yetkili ve görevli hâkim, talepte bulunan kolluk biriminin bulunduğu yer itibariyle yetkili olan ve 5271 sayılı Kanununun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemesinin üyesidir.

Kararda ve yazılı emirde, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, kullandığı telefon numaraları veya iletişim bağlantısını tespitte imkân veren kodundan belirlenebilenler ile tedbirin türü, kapsamı ve süresi ile tedbire başvurulmasını gerektiren nedenler belirtilir. Kararlar, en fazla üç ay için verilebilir; bu süre aynı usulle üçer ayı geçmeyecek şekilde en fazla üç defa uzatılabilir. Ancak, terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde devam eden tehlikelere ilişkin olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim üç aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir.

Uygulanan tedbirin sona ermesi halinde, dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir. Durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.

İstihbarat faaliyetlerinde, bu maddede belirtilen suçların önlenmesi amacıyla ve hâkim kararı alınmak koşuluyla, teknik araçlarla izleme yapılabilir. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşların ihtiyaç duyulan bilgi ve belgelerinden yararlanabilmek için gerekçesini de göstermek suretiyle yazılı talepte bulunulabilir. Bu kurum ve kuruluşların kanuni sebeplerle veya ticari sır gerekçesiyle bu bilgi ve belgeleri vermemeleri halinde ancak hâkim kararı ile bu bilgi ve belgelerden yararlanılabilir.

Bu madde hükümlerine göre yürütülen faaliyetler çerçevesinde elde edilen kayıtlar, birinci fıkrada belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Elde edilen bilgi ve kayıtların saklanması ve korunmasında gizlilik ilkesi geçerlidir. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında, görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılır.

Hâkim kararları ve yazılı emirler, Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesi Başkanlığı görevlilerince yerine getirilir. İşlemin başladığı ve bitirildiği tarih ve saat ile işlemi yapanın kimliği bir tutanakla saptanır.

Bu maddede yer alan faaliyetlerin denetimi, sıralı kurum amirleri, Emniyet Genel Müdürlüğü ve ilgili bakanlığın teftiş elemanları ve Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon tarafından yapılır.

Bu maddede belirtilen telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimle ilişkin işlemler ile 5271 sayılı Kanununun 135 inci maddesi kapsamında yapılacak dinlemeler, Telekomünikasyon Kurumu bünyesinde, Kurum başkanına doğrudan bağlı "Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı" adıyla kurulan tek bir merkezden yürütülür. Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere üç uzmandan oluşur. Bu Başkanlıkta Millî İstihbarat Teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının ilgili birimlerinden birer temsilci bulundurulur. Verilen görevleri yerine getirmek üzere yeteri kadar da personel istihdam edilir. Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır. Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Kurul üyelerinin sahip olduğu özlük haklarına sahiptir. Ulaştırma Bakanlığı bu merkezle ilgili alt yapıyı hazırlamakla yükümlüdür. Bu merkezin kuruluş giderleri Telekomünikasyon Kurumu gelirlerinden karşılanır. Bu merkezin kuruluşu ile ilgili her türlü mal ve hizmet alımları ile yapım işleri, ceza ve ihalelerden yasaklama işleri hariç 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerinden muaftır. Bu maddede belirlenen usul ve esaslara aykırı dinlemeler hukuken geçerli sayılmaz ve bu şekilde dinleme yapanlar hakkında 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usuller Adalet, İçişleri ve Ulaştırma bakanlıklarının görüşü alınarak Başbakanlık tarafından üç ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

2) 5397 sayılı Yasa'nın 2. maddesiyle 10.3.1983 günlü, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'na eklenen iptali istenilen ibarenin yer aydığı ek 5. madde şöyledir:

“Ek Madde 5- Jandarma, bu Kanunun 7 nci maddesinin (a) bendine ilişkin görevleri yerine getirirken önleyici ve koruyucu tedbirleri almak üzere, sadece kendi sorumluluk alanında 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Jandarma Genel Komutanı veya istihbarat başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimi tespit edebilir, dinleyebilir, sinyal bilgilerini değerlendirebilir, kayda alabilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen yazılı emir, yirmidört saat içinde yetkili ve görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir derhal kaldırılır. Bu halde dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir. Bu işlemler, 4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun ek 7 nci maddesinin onuncu fıkrası hükmüne göre kurulan merkez tarafından yürütülür. 5271 sayılı Kanunun 135 inci maddesi kapsamında yapılacak dinlemeler de bu merkez üzerinden yapılır.

Yetkili ve görevli hâkim, talepte bulunan kolluk biriminin bulunduğu yer itibariyle yetkili olan ve 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemesinin üyesidir.

Kararda ve yazılı emirde, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, kullandığı telefon numaraları veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodundan belirlenebilenler ile tedbirin türü, kapsamı ve süresi ile tedbire başvurulmasını gerektiren nedenler belirtilir. Kararlar, en fazla üç ay için verilebilir; bu süre aynı usulle üçer ayı geçmeyecek şekilde en fazla üç defa uzatılabilir. Ancak, terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde devam eden tehlikelere ilişkin olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim üç aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir.

Uygulanan tedbirin sona ermesi halinde, dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.

Bu maddede belirtilen suçların önlenmesi amacıyla ve hâkim kararı alınmak koşuluyla, teknik araçlarla izleme yapılabilir. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşların ihtiyaç duyulan bilgi ve belgelerinden yararlanabilmek için gerekçesini de göstermek suretiyle yazılı talepte bulunulabilir. Bu kurum ve kuruluşların kanuni sebeplerle veya ticari sır gerekçesiyle bu bilgi ve belgeleri vermemeleri halinde ancak hâkim kararı ile bu bilgi ve belgelerden yararlanılabilir.

Bu madde hükümlerine göre yürütülen faaliyetler çerçevesinde elde edilen kayıtlar, birinci fıkrada belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Elde edilen bilgi ve kayıtların saklanması ve korunmasında gizlilik ilkesi geçerlidir. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında, görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılır.

Hâkim kararları ve yazılı emirler, Jandarma Genel Komutanlığı İstihbarat Başkanlığı görevlilerince yerine getirilir. İşlemin başladığı ve bitirildiği tarih ve saat ile işlemi yapanın kimliği bir tutanakla saptanır.

Bu maddede yer alan faaliyetlerin denetimi, sıralı kurum amirleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve ilgili bakanlığın teftiş elemanları ve Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon tarafından yapılır.

Bu maddede belirlenen usul ve esaslara aykırı dinlemeler hukuken geçerli sayılmaz ve bu şekilde dinleme yapanlar hakkında 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usuller, Adalet, İçişleri ve Ulaştırma bakanlıklarının görüşü alınarak Başbakanlık tarafından üç ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

3) 5397 sayılı Yasa'nın 3. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'na eklenen iptali istenilen ibarenin yer aldığı 6. madde şöyledir:

“Madde 6- Millî İstihbarat Teşkilatı;

a) Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşların yöneticileri ve istihbarat hizmetlerinden sorumlu kişileri ile istihbaratın tevcihi, istihsalı ve istihbarata karşı koyma konularında doğrudan ilişki kurabilir, uygun koordinasyon yöntemlerini uygulayabilir.

b) Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşlara ait arşivlerden, elektronik bilgi işlem merkezlerinden ve iletişim alt yapısından kendi görev sahasına giren konularda yararlanabilmek, bunlarla irtibat kurabilmek, bilgi ve belge almak için gerekçesini de göstermek suretiyle yazılı talepte bulunabilir.

Bu Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan görevlerin yerine getirilmesi amacıyla Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde Devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması, Devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin olarak, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde MİT Müsteşarı veya yardımcısının yazılı emriyle telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen yazılı emir, yirmidört saat içinde yetkili ve görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir derhal kaldırılır. Bu halde dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir. Bu işlemler, 4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun ek 7 nci maddesinin onuncu fıkrası hükmüne göre kurulan merkez tarafından yürütülür. (Değişik son cümle: 4/5/2007-5651/12 md.) 4/12/2004 ta-rih-li ve 5271 sa-yı-lı Ce-za Mu-ha-ke-me-si Ka-nu-nu-nun 135 in-ci mad-de-si-nin al-tın-cı fik-ra-sı-nın (a) ben-di-nin (14) nu-ma-ra-lı alt ben-di kap-sa-mın-da ya-pı-la-cak din-le-me-ler de bu mer-kez üze-rin-den ya-pı-lır.

Yetkili ve görevli hâkim, talepte bulunan birimin bulunduğu yer itibarıyla yetkili olan ve 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemesinin üyesidir.

Kararda ve yazılı emirde, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, kullandığı telefon numaraları veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodundan belirlenebilenler ile tedbirin türü, kapsamı ve süresi ile tedbire başvurulmasını gerektiren nedenler belirtilir. Kararlar, en fazla üç ay için verilebilir; bu süre aynı usulle üçer ayı geçmeyecek şekilde en fazla üç defa uzatılabilir. Ancak, ca-sus-luk fa-li-yet-le-ri-nin tes-pi-ti ve terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde devam eden tehlikelere ilişkin olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim üç aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir.

Uygulanan tedbirin sona ermesi halinde, dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.

Bu fıkra hükümlerine göre yürütülen faaliyetler çerçevesinde elde edilen kayıtlar, bu Kanunda belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Elde edilen bilgi ve kayıtların saklanması ve korunmasında gizlilik ilkesi geçerlidir. Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında, görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılır.

Hâkim kararları ve yazılı emirler, MİT Müsteşarlığı görevlilerince yerine getirilir. İşlemin başladığı ve bitirildiği tarih ve saat ile işlemi yapanın kimliği bir tutanakla saptanır.

Bu maddede yer alan faaliyetlerin denetimi, sıralı kurum amirleri, Başbakanlık teftiş elemanları ve Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon tarafından yapılır.

Bu maddede belirlenen usul ve esaslara aykırı dinlemeler hukuken geçerli sayılmaz ve bu şekilde dinleme yapanlar hakkında 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usuller Adalet, İçişleri ve Ulaştırma bakanlıkları ile MİT Müsteşarlığının görüşü alınmak suretiyle Başbakanlık tarafından üç ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Bu Kanunda yazılı görevlerin yerine getirilmesi sırasında genel zabıtaya tanınmış olan hak ve yetkilerin, MİT mensuplarından kimlere tanınacağı, yönetmelikte belirtilir.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçelerinde, Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 11., 104., 105., 123. ve 128. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, 28.7.2005 ve 29.9.2005 tarihlerinde yapılan ilk inceleme toplantılarında, dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma istemlerinin bu konudaki raporun hazırlanmasından sonra karara bağlanmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- BİRLEŞTİRME KARARI

29.9.2005 günlü ilk inceleme toplantısında, 3.7.2005 günlü, 5397 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1., 2. ve 3. maddeleriyle 2559, 2803 ve 2937 sayılı Yasalara eklenen ve değiştirilen yukarıda belirtilen maddelerdeki ibare ve cümlelerinin iptali istemiyle açılan 2005/106 Esas sayılı davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle, 2005/85 Esas sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin 2005/85 Esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçeleri ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Genel Açıklama

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun ek 7. maddesinin birinci fıkrasında “Polis, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Anayasa düzenine ve genel güvenliğine dair önleyici ve koruyucu tedbirleri almak, emniyet ve asayiş sağlamaya üzere, ülke seviyesinde istihbarat faaliyetlerinde bulunur, bu amaçla bilgi toplar, değerlendirir, yetkili mercilere veya kullanma alanına ulaştırır. Devletin diğer istihbarat kuruluşlarıyla işbirliği yapar.”denilmektedir.

2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 7. maddesinin (a) bendinde jandarmanın mülki görevleri “Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak.” şeklinde belirtilmiştir.5397 sayılı Yasa'nın 1. ve 2. maddeleriyle 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu ile 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nda yapılan düzenlemelerde polisin 2559 sayılı Yasa'nın ek 7. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen görevlerini, jandarmanın 2803 sayılı Yasa'nın 7. maddesinin (a) bendinde belirtilen görevlerini yerine getirmesi bakımından önleyici ve koruyucu tedbirleri almak üzere, sadece kendi sorumluluk alanlarında, 4.12.2004 günlü, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Emniyet Genel Müdürü, Jandarma Genel Komutanı veya İstihbarat Dairesi Başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan

iletişimin tespit edilebilmesi, dinlenebilmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilebilmesi ve kayda alınabilmesi mümkün kılınmıştır.

2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun 4. maddesinde ise Millî İstihbarat Teşkilatının görevleri belirtilmiş olup, 5397 sayılı Yasa'nın 3. maddesiyle 2937 sayılı Yasa'nın 6. maddesinde yapılan değişikliklerle, Millî İstihbarat Teşkilatının göreviyle ilgili konularda, Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde Devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması, Devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin olarak, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde MİT Müsteşarı veya yardımcısının yazılı emriyle telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespit edilebilmesi, dinlenebilmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilebilmesi, kayda alınabilmesi kurallara bağlanmıştır.

5397 sayılı Yasa ile getirilen düzenlemelerde, 5271 sayılı CMK'nın 135. maddesi kapsamındaki dinlemeler ile önleme amaçlı dinlemelerin Telekomünikasyon Kurumu bünyesinde, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından yapılmasına, iletişimin tespiti, elde edilen bilgilerin kayıt altına alınması, saklanması, korunması ile imha edilmesi ve denetlenmesine ilişkin örneğin, uygulanan tedbirin sona ermesi halinde, dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtların en geç on gün içinde yok edileceği, durumun bir tutanakla tespit olunacağı ve bu tutanağın denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edileceği, yürütülen faaliyetler çerçevesinde elde edilen kayıtların, yasadaki amaçlar dışında kullanılmayacağı, elde edilen bilgi ve kayıtların saklanmasında ve korunmasında gizlilik ilkesinin geçerli olduğu, işlemin başladığı ve bitirildiği tarih ve saat ile işlemi yapanın kimliğinin bir tutanakla saptanması gerektiği gibi kurallara yer verilmiştir.

B- İptali İstenilen Tümce ve İbarelerin İncelenmesi

1- 5397 Sayılı Yasa'nın 1., 2. ve 3. Maddelerindeki "Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon" ibarelerinin İncelenmesi

Dava dilekçelerinde, 5397 sayılı Yasa'nın 1., 2. ve 3. maddeleriyle 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nda yapılan değişikliklerle 5271 sayılı CMK'nın 135. maddesi uyarınca bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma veya kovuşturma nedeniyle ya da önleme amaçlı iletişimin dinlenmesine ilişkin usul ve esasların düzenlendiği, kamu düzeni ve kamu güvenliğiyle doğrudan bağlantılı bu faaliyetlerin denetiminin sıralı kurum amirleri, ilgili kurum, bakanlık ya da başbakanlık teftiş elemanlarının yanında nitelikleri ve sayısı belirtilmeksizin Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi ya da komisyon marifetiyle de yerine getirilmesinin olanaklı kılınması nedeniyle kuralın Anayasa'nın 2., 6.,7., 8., 11., 123. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5397 sayılı Yasa'da polis, jandarma ve Millî İstihbarat Teşkilatının Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nda 5271 sayılı CMK'nın 135. maddesine göre soruşturma ve kovuşturma nedeniyle ya da istihbari nitelikte telekomünikasyon yolu ile yapılan iletişimin dinlenmesi faaliyetlerinin usul ve esasları belirtilerek, bunlara uygunluğun denetiminin Yasa'nın 1. maddesiyle 2559 sayılı Yasa'nın ek 7. maddesine eklenen dokuzuncu fıkrasında "...sıralı kurum amirleri, Emniyet Genel Müdürlüğü ve ilgili bakanlığın teftiş elemanları ve Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon", 2. maddesiyle 2803 sayılı Yasa'nın ek 5. maddesine eklenen sekizinci fıkrasında "...sıralı kurum amirleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve ilgili bakanlığın teftiş elemanları ve Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon", 3. maddesiyle 2937 sayılı Yasa'nın 6. maddesine eklenen sekizinci fıkrasında "...sıralı kurum amirleri, Başbakanlık teftiş elemanları ve Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon" tarafından yapılacağı kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 128. maddesinde "Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin

gerektirdiği aslı ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.” denilmektedir.

5397 sayılı Yasa’nın 1., 2. ve 3. maddelerinde telekomünikasyon yoluyla iletişimin yasada belirtilen usul ve esaslara uygun yapılıp yapılmadığının denetimi Başbakanın zel olarak yetkilendireceği kişi ya da komisyona da verilmektedir.

Anayasa’nın kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığını koruma hakkına ilişkin 17., özel hayatın gizliliğinin korunmasına ilişkin 20., haberleşme hürriyetine ilişkin 22., düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetine ilişkin 26. maddeleri gibi bir çok temel hak ve hürriyetle ilgisi olan denetim kapsamındaki faaliyetlerin, kamu düzeni ve kamu güvenliğine ilişkin olduğu, Devletin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerden olması nedeniyle memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmesi gerektiği açıktır.

Anayasa’nın 128. maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki görevleri yürüten bütün personelin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülüklerinin yasayla düzenlenmesi gerekir.

İptali istenilen ibarelerde telekomünikasyon yolu ile iletişimin tespitine dair faaliyetlerin denetimiyle görevli kılınan Başbakan tarafından yetkilendirilecek kişi ya da komisyon üyelerinin denetim yetkisinin gerektirdiği nitelikleri taşıyan kişiler arasından belirlenmesi gerekir. Bu ibareler, Başbakan tarafından yetkilendirilecek kişi ya da komisyon üyelerinin niteliklerini açık bir Şekilde belirlemediğinden Anayasa’nın 128. maddesine aykırıdır.

Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletin temel unsurlarından birisi de hukuk güvenliğini sağlamasıdır. Hukuk güvenliği, kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik gerektirir. Belirlilik ve öngörülebilirlik özellikleri taşımayan ve dolayısı ile hukuki güvenlik sağlamayan kurallar Anayasa’nın Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğunu ifade eden 2. maddesi ile bağdaşmaz. İptali istenilen kural takdire bağlı ve belirsiz bir yetki içerdiğinden hukuk devleti ilkesine de aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle “...Başbakanın zel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon” ibareleri Anayasa’nın 2. ve 128. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

İbareler Anayasa’nın 2. ve 128. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden, 6., 7., 8. ve 123. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

2- 5397 Sayılı Yasa’nın 1. Maddesiyle Değişik 2559 Sayılı Yasa’nın Ek 7. Maddesinin Onuncu Fıkrasının İkinci Tümcesinin İncelenmesi

Dava dilekçelerinde, kamu görevlilerinin niteliklerinin, görev, yetki ve sorumluluklarının yasayla düzenlenmesi gerekirken yönetmelikle düzenlenmesini olanaklı kılarak “Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idari olmak üzere  uzmandan oluşur.” Şeklinde düzenlenmesinin Anayasa’nın 2., 6., 7., 8., 11. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri srlmştir.

İptali istenilen kural 23.5.2007 günlü, 26530 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 4.5.2007 günlü, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 12. maddesiyle “Oluştu-ru-lan bu Baş-kan-lık bir baş-kan ile da-ire baş-kan-lık-la-rın-dan olu-şur.” Şeklinde değiştirilmiş, 10.11.2008 günlü, 27050 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 5.11.2008 günlü, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nun 67. maddesiyle 5651 sayılı Yasa’ya eklenen Ek Madde 1 ve Geçici 2. Madde hükümleriyle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına verilen görevlerin gerektirdiği asli ve sürekli görev ve hizmetleri yürütecek personelin nitelikleri belirtilmiştir.

5397 sayılı Yasa’nın 1. maddesiyle değişik 2559 sayılı Yasa’nın ek 7. maddesinin onuncu fıkrasının iptali istenilen ikinci tümcesi, 5651 sayılı Yasa’nın 12. maddesi ile değiştirildiğinden istem hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

3- 5397 Sayılı Yasa'nın 1. Maddesiyle Değişik 2559 Sayılı Yasa'nın Ek 7. Maddesinin Onuncu Fıkrasının Beşinci Tümcesinin İncelenmesi

Dava dilekçelerinde, iptali istenilen tümceyle Telekomünikasyon Kurumu Başkanına doğrudan bağlı ve bu kurulun üyelerinin özlük haklarına sahip olan üst düzey yönetici konumundaki Telekomünikasyon İletişim Başkanının atanmasının müşterek kararnameye bağlı olması gerekirken Başbakan tarafından atanmasının öngörüldüğü ve niteliklerinin yasayla açıkça düzenlenmediği, üst düzey kamu görevlilerine ilişkin atamaların hukuksal geçerlik kazanabilmesi için Cumhurbaşkanınca imzalanmasının Anayasal zorunluluk olduğu, Cumhurbaşkanının yansızlığının siyasal iktidara karşı kamu görevlisinin güvencesini oluşturduğu, bu güvencenin ise atama kararnamelerinin Cumhurbaşkanınca imzalanması ile hayata geçirildiği, bu nedenle kuralın Anayasa'nın 8.,104., 105. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5397 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle 2559 sayılı Yasa'nın ek 7. maddesine eklenen onuncu fıkrasının birinci tümcesinde, maddede belirtilen telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim işlemler ile 5271 sayılı Yasa'nın 135. maddesi kapsamında yapılacak dinlemelerin, Telekomünikasyon Kurumu bünyesinde, Kurum başkanına doğrudan bağlı "Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı" adıyla kurulan tek bir merkezden yürütüleceği, 5651 sayılı Yasa'yla değişik ikinci tümcesinde bu başkanlığın bir başkan ile daire başkanlıklarından oluşacağı, üçüncü tümcesinde Millî İstihbarat Teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının ilgili birimlerinden birer temsilcinin Başkanlıkta bulundurulacağı, dördüncü tümcesinde verilen görevleri yerine getirmek üzere yeteri kadar personelin istihdam edileceği, iptali istenilen beşinci tümcesinde Telekomünikasyon İletişim Başkanının, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanacağı, altıncı tümcesinde ise Telekomünikasyon İletişim Başkanının, kurul üyeleriyle aynı özlük haklarına sahip olduğu öngörülmektedir.

5.11.2008 günlü, 5809 sayılı Yasa'nın 67. maddesiyle 5651 sayılı Yasa'ya eklenen Ek 1. maddenin birinci fıkrasının ikinci tümcesinde "Başkanlıkta; başkan, daire başkanı, müşavir ve meslek personeli kadrolarında çalışanların; mühendislik alanında elektronik, elektrik-elektronik, elektronik ve haberleşme, endüstri, fizik, matematik, bilgisayar, telekomünikasyon ve işletme mühendisliği fakültelerinden veya bölümlerinden, sosyal bilimler alanında siyasal bilgiler (bilimler), iktisadi ve idarî bilimler, iktisat, hukuk, işletme, iletişim fakülteleri veya bölümlerinden veya bu fakülte ve bölümlere denkliği yetkili makamlarca kabul edilmiş yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmaları ya da belirtilen bölümlerden mezun olmamakla birlikte sayılan fakülte ve bölümlerde yüksek lisans veya doktora yapmış olmaları, uzman unvanlı kadrolarda çalışanların en az dört yıllık fakültelerden mezun, diğer personelin ise en az lise ve dengi okul mezunu olmaları gerekir." denilerek, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına atanacak kişilerin nitelikleri Yasa'yla belirlenmiş olduğundan kural Anayasa'nın 128. maddesine aykırı değildir.

Anayasa'nın 8. maddesinde "Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir." denilmekte, 104. maddesinde de "kararnameleri imzalamak" Cumhurbaşkanının yürütme alanındaki görev ve yetkileri arasında sayılmaktadır. Anayasa'nın 104. maddesinde sözü edilen "kararnameler", Kanun Hükmünde Kararnameler ile Bakanlar Kurulunun çeşitli kararnamelerinin yanında üst düzey yöneticilerin atanması ile ilgili müşterek kararnameleri de kapsamaktadır. Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulunca yerine getirileceğinden, söz konusu kararnamelerin hukuksal geçerliği için her iki tarafın da katılımı gerekmektedir.

Buna göre, kamu politikasının tayinine katılan, etkin bir otoriteye sahip olan, kuruluşların amacının gerçekleşmesinde önemli yetki ve sorumluluklarla donatılan, planlama, örgütlenme, personel ve kadrolarını yöneten, denetim ve temsil gibi işlevleri yerine getiren kamu görevlilerinin, üst düzey yönetici konumunda olmaları nedeniyle bunların atamalarının da müşterek kararname ile yapılması anayasal zorunluluktur.5397 sayılı Yasa gereğince

telekomünikasyon yolu ile iletişimin tespiti, 5651 sayılı Yasa'ya göre internet yoluyla yapılan yayınlara erişimin engellenmesi kararının verilmesi ve uygulanması konularında kamu düzeni ve kamu güvenliğiyle ilgili görevleri bulunan kurumun başkanlığını yürüten Telekomünikasyon İletişim Başkanının önemli yetki ve sorumluluklarla donatıldığı, bu nedenle üst düzey yönetici kapsamında bulunduğu ve atamasının da müşterek kararname ile yapılması gerektiği açıktır.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 8. ve 104. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir. Kuralın Anayasa'nın 105. maddesi yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

VI- İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesinin ikinci fıkrasında, Yasa'nın belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa, bunların da Anayasa Mahkemesi'nce iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

5397 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle 2559 sayılı Yasa'nın ek 7. maddesine eklenen dokuzuncu fıkrasındaki; 2. maddesiyle 2803 sayılı Yasa'ya eklenen ek 5. maddesinin sekizinci fıkrasındaki; 3. maddesiyle 2937 sayılı Yasa'nın 6. maddesine eklenen sekizinci fıkrasındaki "...Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon..." ibarelerinin iptalleri nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan bu fıkralardaki ibarelerden önce yer alan "... ve..." sözcüklerinin de iptali gerekir.

VII- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

3.7.2005 günlü, 5397 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un:

A- 1. maddesiyle 4.7.1934 günlü, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun ek 7. maddesine eklenen; 1- Dokuzuncu fıkra da yer alan "... Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon..." ibaresinin,

2- Onuncu fıkranın "Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır." biçimindeki beşinci tümcesinin,

B- 2. maddesiyle 10.3.1983 günlü, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'na eklenen ek 5. maddenin sekizinci fıkrasında yer alan "... Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon..." ibaresinin,

C- 3. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun 6. maddesine eklenen sekizinci fıkra da yer alan "... Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon..." ibaresinin,

yürürlüklerinin durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

D- 1. maddesiyle 4.7.1934 günlü, 2559 sayılı Yasa'nın ek 7. maddesine eklenen onuncu fıkranın "Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idarî olmak üzere üç uzmandan oluşur." biçimindeki ikinci tümcesi hakkında, 29.1.2009 günlü, E.2005/85, K. 2009/15 sayılı kararlar karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu tümceye ilişkin YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

29.1.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VIII- SONUÇ

3.7.2005 günlü, 5397 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un:

A- 1. maddesiyle 4.7.1934 günlü, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun ek 7. maddesine eklenen;

1- Dokuzuncu fıkra da yer alan "... Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

2- Onuncu fıkranın;

a- "Oluşturulan bu Başkanlık bir başkan ile teknik, hukuk ve idarî olmak üzere üç uzmandan oluşur." biçimindeki ikinci tümcesi, 4.5.2007 günlü, 5651 sayılı Yasa'nın 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasıyla değiştirildiğinden, bu tümceye ilişkin KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

b- “Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır.” biçimindeki beşinci tümcesinin, Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

B- 2. maddesiyle 10.3.1983 günlü, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu’na eklenen ek 5. maddenin sekizinci fıkrasında yer alan “... Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon...” ibaresinin Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

C- 3. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu’nun 6. maddesine eklenen sekizinci fıkrada yer alan “... Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon...” ibaresinin Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

D- 1- 1. maddesiyle 4.7.1934 günlü, 2559 sayılı Yasa’nın ek 7. maddesine eklenen dokuzuncu fıkrada yer alan “... Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon...” ibaresinin,

2- 2. maddesiyle 10.3.1983 günlü, 2803 sayılı Yasa’ya eklenen ek 5. maddenin sekizinci fıkrasında yer alan “... Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon...” ibaresinin,

3- 3. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Yasa’nın 6. maddesine eklenen sekizinci fıkrada yer alan “... Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon...” ibaresinin,

iptalleri nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan bu fıkralardaki ibarelerden önce yer alan “... ve ...“ sözcüklerinin de, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 29. maddesinin ikinci fıkrası gereğince İPTALİNE,

29.1.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Sacit ADALI

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
A. Necmi ÖZLER

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

[R.G. 3 Nisan 2009 – 27189]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

ERBAKAN VE ATLI /Türkiye Davası*

Başvuru Numaraları: 32153/03 ve 32155/03

OLAYLAR
I. DAVANIN UNSURLARI

Başvuranlar, 1992 yılında, Keçiören Belediyesi tarafından gerçekleştirilen bir projeye kaydolmuşlar ve ev sahibi olmak için idare tarafından belirlenen miktarı ödemişlerdir.

İdare, 8 Mart 1994 tarihinde, başvuranlara arsalar vermiştir.

İdare, 19 Ekim 1995 tarihinde, projeyi iptal etmiş ve arsa satış sözleşmelerinin tamamını tek taraflı feshetmiştir.

Zarara uğradıklarını düşünen başvuranlar, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'nde İdare'ye karşı tazminat davası açmışlardır.

Mahkeme, başvuranlara kısmen hak vermiş ve İdareyi, başvuranlara, gecikme faizi miktarı ile birlikte tazminat ödemeye mahkum etmiştir.

Yargıtay, ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

İdarenin ödeme yapmaması üzerine, başvuranlar cebri icra işlemi başlatmışlardır.

İdare, mahkeme kararları yerine getirmiştir.

Başvuranların her birine ilişkin işlemler ile ilgili ayrıntılar şu şekilde gösterilebilir:

İsimleri ve başvuru numaraları	Tazminat miktarları (Türk Lirası olarak (TL))	GEÇİKME FAİZLERİNİN HESAPLANMAYABAS LAMA TARİHLERİ	Yargıtay kararları tarihleri	Ödemelerin tarihleri ve miktarları
Nuray Erbakan 32153/03	4 791 500 000 TL	19 KASIM 1999	9 Temmuz 2001	<u>28 Ekim 2004 :</u> 2 000 000 000 TL (1 065 Euro)
Serdar Atlı 32155/03	6 200 000 000 TL	16 AĞUSTOS 2001	12 Mayıs 2003	<u>28 Ekim 2004 :</u> 3 000 000 000 TRL (1 597 Euro) <u>15 Mart 2006 :</u> 5 000 Yeni Türk Lirası (YTL) (3 121Euro) <u>17 Mart 2006 :</u> 3 150,58 YTL (1 967 Euro)

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

HUKUK AÇISINDAN

I. DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

Olaylar ve esasa ilişkin ortaya koydukları sorun bakımından davaların benzerliğini dikkate alarak, AİHM, davaların birleştirilerek tek bir davada incelenmesine karar vermektedir.

II. 1 NO'LU EK PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, idare tarafından alacaklarının ödenmemesi sebebiyle mallarına saygı haklarının ihlal edilmesinden şikayetçi olmaktadır. Başvuranlar, bu bağlamda, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

AİHM, dosya unsurlarının tamamını incelediğinde, idarenin, başvuranların alacaklarının bir kısmını ödemek suretiyle mahkeme kararlarını kısmen yerine getirdiğini gözlemlemektedir.

AİHM, içtihadından çıkan kriterler ışığında (Bkz. özellikle, sözü edilen, *Akkuş*) ve olayın unsurlarının tamamını dikkate alarak, başvuruların esastan inceleme konusu yapılması gerektiği kanaatindedir. AİHM, başvuruda, hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi tespit etmemiştir.

B. Esas hakkında

AİHM, bu davadakine benzer sorunların ortaya çıktığı davaları birçok kez incelemiş ve 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini saptamıştır (Bkz. sözü edilen *Akkuş* ve *Aka*).

AİHM, mevcut davaları incelemiş ve Hükümet'in sözkonusu durumda farklı bir sonuca ulaştırabilecek ne bir olay ne de bir argüman sunduğu kanısındadır.

AİHM, içtihatlarından doğan ilkeye göre, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi uyarınca, talep edilebilir olduğuna yeterince kanıt varsa, bir "alacağın" "mülk" olarak nitelendirilebilir olduğunu hatırlatmaktadır (Bkz. *Yunanistan rafinerileri Stran ve Stratis Andreadis-Yunanistan*. 9 Aralık 1994 tarihli karar, *Bourdov-Rusya*, no: 59498/00 ve *Uludağ-Türkiye*, başvuru no: 38861/03, 20 Ekim 2005). Mevcut davada böyle bir durum sözkonusudur.

AİHM, ulusal mahkemelerin başvuranlara ödenmesine karar verdiği tazminatın tamamının ödenmesindeki gecikmenin idareden kaynaklandığını gözlemektedir. Uygulanan hesaplama yönteminden yola çıkarak (Bkz. sözü edilen *Akkuş*), alacağın ödenmesindeki gecikmenin ilgilileri belli bir zarara uğrattığını tespit etmektedir. Bu bağlamda, Hükümet ödemenin yapılmamış olmasını haklı kılacak hiçbir açıklama yapmamaktadır.

Sonuç olarak, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 17. ve 18. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Aynı olaylara dayanarak, başvuranlar, ayrıca AİHS'nin 17. ve 18. maddelerinin de ihlal edildiğini iddia etmektedirler.

AİHM, bir dayanak gösterilmeden bu maddeler çerçevesinde yapılan şikayetlerin şikayetlerin 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi kapsamında yapılan şikayet konu aynı olaylara dayandığını tespit etmektedir.

Sonuç olarak AİHM, AİHS'nin 17. ve 18. maddeleri uyarınca yapılan şikayetlerin ayrı olarak incelenmesinin gerekli olmadığı kanaatindedir.

IV. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuranların her biri, maddi zarar için 3.142 Euro ve maruz kaldıklarını düşündükleri manevi zarar için de 2.958 Euro talep etmektedirler.

Hükümet, bu iddialara karşı çıkmaktadır.

AİHM, *Akkus* kararında benimsenen hesaplama yöntemini göz önünde bulundurarak ve ilgili ekonomik veriler ışığında Nuray Erbakan'a 3.142 Euro ve Serdar Atlı'ya 2.150 Euro maddi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

Manevi tazminata ilişkin olarak, AİHM, mevcut dava koşullarında ihlal tespitinin kendisinin yeterli adil tazmin oluşturduğu kanaatindedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuranlar, AİHM önünde yapmış oldukları masraf ve harcamalar için 6.406 Euro talep etmektedirler. Başvuranlar, çeviri masraflarına ilişkin olarak 152 YTL miktarında (84 Euro) bir fatura ibraz etmektedirler. Ayrıca başvuranlar, toplamda 5.500.000.000 TL (3.041 Euro) olan avukatlık ücretleri ile ilgili sözleşmelerin kopyalarını da sunmaktadırlar.

Hükümet, aşırı olduğunu düşündüğü bu iddialara karşı çıkmaktadır.

AİHM yerleşik içtihadına göre, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca, masraf ve harcamaların ödenmesi, gerçekliğinin, zorunluluğunun ortaya konulmasını ve miktarlarının makul olmasını öngörmektedir. Ayrıca, mahkeme masrafları yalnızca tespit edilen ihlalle ilgili olduğu sürece geri ödenebilir (*Beyeler-İtalya*, başvuru no: 33202/96, 28 Mayıs 2002).

Mevcut davada, sahip olduğu unsurları ve yukarıda sözü edilen kriterleri göz önüne alarak AİHM, 2.000 Euro'nun makul olduğu ve bu miktarın başvuranlara ortaklaşa olarak ödenmesi kanaatindedir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın eklenmesinin uygun olacağına hükmeder.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların *birleştirilmesine*;

2. Başvuruların *kabuledilebilir* olduğuna;
3. 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. Başvuranların diğer şikayetlerinin ayrı olarak incelenmesine *gerek olmadığına*;
5. Başvuranların maruz kaldığı manevi zarara ilişkin olarak ihlal tespitinin kendisinin yeterli adil tazmin *oluşturduğuna*;
6. a) AİHS'nin 44§2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL' ye çevrilmek üzere Savunmacı Devlet tarafından başvuranlara:
 - i. maddi tazminat olarak, Nuray Erbakan'a 3.142 Euro (üç bin yüz kırk iki Euro), Serdar Atlı'ya 2.150 Euro (iki bin yüz elli Euro) *ödenmesine*;
 - ii. masraf ve harcamalar için başvuranlara ortaklaşa olarak 2.000 Euro (iki bin Euro) *ödenmesine*;
 - iii. yukarıda belirtilen miktarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;
7. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin reddine;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca hazırlanmış olup, iç tüzüğün 77§ 2 ve 77§3. maddelerine uygun olarak 20 Eylül 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Tebliğler

Maliye Bakanlığından:

PARASAL SINIRLAR VE ORANLAR HAKKINDA GENEL TEBLİĞDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA TEBLİĞ

28 Şubat 2009 tarihli ve 27155/1.Mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 32 nci maddesi ile 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesinin değiştirilmesi üzerine, 14/2/2009 tarihli ve 27141 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2009/1 sayılı Parasal Sınırlar ve Oranlar Hakkında Genel Tebliğin "8. Muhasebe kayıtlarından çıkarılacak alacaklar" başlıklı bölümüne aşağıdaki (1) numaralı fıkra eklenerek sonraki fıkra numaraları teselsül ettirilmiştir.

"(1) 6183 sayılı Kanununun 106 ncı maddesi gereğince, yapılacak takip sonunda tahsili imkansız veya tahsili için yapılacak giderlerin alacaktan fazla bulunduğu anlaşılan 213 sayılı Kanun kapsamına giren amme alacakları ile diğer amme alacaklarından, amme idarelerinde terkin yetkisini haiz olanlar tarafından tahsil zamaşımı süresi beklenilmeksizin terkin olunabilecek miktarlar Tablo IV'de gösterilmiştir."

Ayrıca, söz konusu Tebliğ ekinin “Tablo IV-Muhasebe Kayıtlarından Çıkarılacak Alacaklar” bölümünde yer alan “1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar” ifadesi limitiyle birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

Bu Tebliğ, 28/2/2009 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

[R.G. 3 Nisan 2009 – 27189]

 [İçindekilere dön](#)

Maliye Bakanlığında:

**İÇ DENETÇİ ADAYLARININ BELİRLENMESİNDE UYULACAK
ESAS VE USULLER HAKKINDA TEBLİĞ
(SIRA NO: 3)**

1. Giriş

(1) 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun (Kanun) geçici 5 inci ve geçici 16 ncı maddelerine istinaden; 31/12/2007 tarihine kadar olan dönemde, bazı meslek gruplarında görev yapmış veya yapmakta olan denetim elemanları anılan maddelerde belirtilen usulle kamu idarelerinin iç denetçi kadrolarına doğrudan atanmışlardır. Kanun uyarınca 1/1/2008 tarihinden itibaren kamu idarelerinin iç denetçi kadrolarına doğrudan atama yapılması mümkün bulunmamaktadır. Anılan tarihten itibaren; ilgili mevzuatta belirtilen şartları haiz iç denetçi adaylarının öncelikle İç Denetim Koordinasyon Kurulu (Kurul) tarafından, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) Başkanlığına, Milli Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Merkezine ya da uygun başka bir kuruma yaptırılacak aday belirleme sınavına girmeleri ve bu sınavda başarılı olmaları gerekmektedir. Bu sınavda başarılı olacak adaylar, üç aydan az olmamak üzere Maliye Bakanlığınca verilecek iç denetim eğitim programına katılmak ve eğitim sonunda düzenlenecek sertifika sınavında da başarılı olmak durumundadırlar. Bu süreçlerden geçerek iç denetçi sertifikasına sahip olan adaylar, iç denetçi olarak atanmak üzere Kanunun iç denetim ile ilgili hükümlerine tabi tüm kamu idarelerine başvurabileceklerdir.

(2) Bu çerçevede, iç denetçi aday belirleme sınavıyla ilgili olarak tereddüde düşülebilecek konular hakkında aşağıdaki açıklamaların yapılmasına gerek duyulmuştur.

2. İç denetçi aday belirleme sınavı

(1) İç Denetçi Adayları Belirleme, Eğitim ve Sertifika Yönetmeliğinin (Yönetmelik) 5 inci maddesinde, iç denetim eğitimine tabi tutulacak iç denetçi adaylarının, Kurulca yapılacak veya Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığına, Milli Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Merkezine ya da uygun başka bir kuruma yaptırılacak aday belirleme sınavıyla belirleneceği hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede, ilk iç denetçi aday belirleme sınavının ÖSYM tarafından, 12 Temmuz 2009 Pazar günü Ankara’da yapılması kararlaştırılmıştır.

2.1. Aday belirleme sınavına başvuru şartları

(1) Yönetmelik uyarınca, aday belirleme sınavına katılacakların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde belirtilen şartların yanı sıra aşağıdaki şartları da taşıması gerekir.

a) En az dört yıl süreli eğitim veren yükseköğretim kurumları ile denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt dışındaki eşdeğer eğitim kurumlarından birini bitirmek.

b) Aşağıda belirtilen süre zarfında çalışmış olma şartını yerine getirmek:

1) Mesleğe yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alındıktan sonra yapılan yeterlik sınavında başarı göstermek kaydıyla, yardımcılıkta geçen süreler dahil olmak üzere, denetim elemanı olarak en az beş yıl.

2) Mesleğe yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alındıktan sonra yapılan yeterlik sınavında başarı göstermek kaydıyla, yardımcılıkta geçen süreler dahil olmak üzere, uzman olarak en az sekiz yıl.

3) Doktora unvanını almış öğretim elemanı olarak, araştırma görevliliğinde geçen süreler dahil olmak üzere, en az sekiz yıl.

4) Müdür ve daha üst unvanlarda en az sekiz yıl.

c) İç denetçi aday belirleme sınavı son başvuru tarihinden önceki iki yıl içinde alınmış olması kaydıyla, İngilizce, Almanca veya Fransızca dillerinden birinden Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından (KPDS) veya Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavından (ÜDS) en az elli puan almış olmak.

d) Son başvuru tarihi itibarıyla kırkbeş yaşından büyük olmamak.

e) Sicil raporu düzenlenen son üç yıl içinde olumsuz sicil almamış olmak.

f) Uyarma ve kınama cezaları hariç disiplin cezası almamış olmak.

g) Yurdun her yerinde çalışabilecek sağlık durumuna sahip olmak.

h) Kurulun belirlediği etik kurallara uygun öz geçmişe sahip olmak.

(2) Uluslararası geçerliliği olan CIA (Certified Internal Auditor), CISA (Certified Information System Auditor), CCSA (Certified Control Self Assessment) ve CGAP (Certified Government Auditing Professional) sertifikalarından birini almış olup yukarıda belirtilen şartları da taşıyanlar, aday belirleme sınavından muaf olacak ve iç denetim eğitimine doğrudan katılabileceklerdir.

2.2. Aday belirleme sınavı başvuru şartlarıyla ilgili diğer hususlar

1.) (1) Kanun kapsamında yer alan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, mesleğe yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alındıktan sonra yapılan yeterlik sınavında başarı göstermek kaydıyla; müfettiş, kontrolör, murakıp veya denetmen olarak görev yapan denetim elemanları yardımcılık/stajyerlik dönemleri de dahil olmak üzere sınavın son başvuru tarihi itibarıyla beş yılı tamamladıkları takdirde aday belirleme sınavına katılabilirler.

(2) Yardımcılık/stajyerlik dönemlerinden sonra yeterlilik sınavlarında başarı gösteremeyerek başka kadrolara atanmış olan denetim elemanlarının burada geçirmiş oldukları süreler, beş yıllık süre hesabında dikkate alınmaz.

(3) Özel kanunları uyarınca, mesleğe yarışma sınavına tabi tutulmadan giren veyahut yeterlik sınavına girmeden müfettiş, kontrolör, murakıp ya da denetmen kadrolarına atananlar, bu meslekler için sonradan giriş ve yeterlilik sınavı şartları getirilmiş olsa dahi aday belirleme sınavına katılamazlar.

2.) (1) Kanuna tabi genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, uzman yardımcılığında geçen süreler dahil olmak üzere, mesleğe yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alındıktan sonra yapılan yeterlik sınavında başarı göstermek kaydıyla uzman olarak sınavın son başvuru tarihi itibarıyla en az sekiz yıl çalışanlar aday belirleme sınavına katılabilirler.

(2) Yukarıda belirtilen şekilde atananlar dışında, kamu idarelerinde “uzman”, “eğitim uzmanı”, “sivil savunma uzmanı” gibi kadrolarda görev yapanların bu unvanlarda geçirdikleri süreler sekiz yıllık süre hesabında dikkate alınmaz.

(3) Yardımcılık dönemlerinden sonra yeterlilik sınavlarında başarı gösteremeyerek başka kadrolara atanmış olanların yardımcılıkta geçirmiş oldukları süreler sekiz yıllık süre hesabında dikkate alınmaz.

(4) Uzmanlıkta sekiz yılını doldurmadan diğer kamu idarelerinde uzman yardımcılığı, uzman, daire başkanlığı veya eşdeğer yahut daha üst başka bir göreve naklen atananların eski ve yeni görev süreleri sekiz yıllık süre hesabında birlikte dikkate alınır.

(5) Özel kanunları uyarınca, mesleğe yarışma sınavına tabi tutulmadan giren veyahut yeterlik sınavına girmeden doğrudan uzman olarak atananlar, bu meslekler için sonradan giriş ve yeterlilik sınavı şartları getirilmiş olsa dahi aday belirleme sınavına katılamazlar.

3.) (1) Kanuna tabi genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, araştırma görevliliğinde geçen süreler dahil olmak üzere, doktora unvanını almış öğretim elemanı olarak sınavın son başvuru tarihi itibarıyla en az sekiz yıl çalışmış olanlar aday belirleme sınavına katılabilirler.

(2) Doktora unvanını almakla beraber araştırma görevlisi kadrosunda sekiz yılını doldurmamış veya sekiz yıl araştırma görevlisi olarak çalışmış olmasına rağmen doktorasını tamamlamayanlar aday belirleme sınavına katılamazlar.

4.) (1) Kanuna tabi genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, müdür ve daha üst unvanlarda sınavın son başvuru tarihi itibarıyla en az sekiz yıl çalışmış olanlar aday belirleme sınavına katılabilirler.

(2) Müdür yardımcılığında geçirilen süreler sekiz yıllık süre hesabında dikkate alınmaz.

(3) Müdür ve daha üst kadrolara vekaleten atanmış olanların vekaleten görev yaptıkları süre, daha sonra aynı kadroya asaleten atanmış olmak kaydıyla, sekiz yıllık süre hesabında dikkate alınır. Tedviren ya da geçici görevlendirme şeklinde yürütülen hizmet süreleri sekiz yıllık süre hesabında dikkate alınmaz.

(4) Hakim, savcı, kaymakam ve Dışişleri Bakanlığı meslek memurluğu kadrolarında çalışmış olanlar, sekiz yıllık hizmet koşulunu sağladıkları takdirde aday belirleme sınavına katılabilirler.

5.) (1) Yukarıda belirtilen mesleklerde geçirilen dönem içerisinde olmak kaydıyla, muvazzaf askerlikte geçen süreler hariç olmak üzere aylıksız izinde geçen süreler ve sıhhi izinlerin toplamda altı aydan fazla olan kısmı yapılacak süre hesaplamalarında dikkate alınmaz.

6.) (1) Daha önce kamu idareleri bünyesinde görev yapmakta iken istifa etmiş olanlar ile çekilmiş sayılanların yukarıda belirtilen mesleklerde geçirdikleri sürelerin dikkate alınabilmesi için en geç sınav başvuru tarihi itibarıyla devlet memurluğuna dönmüş olmaları gerekmektedir.

7.) (1) Anılan mesleklerde, sözleşmeli personel (kadro karşılığı olanlar dahil) ve işçi statüsünde çalışmak suretiyle geçirilen süreler de bu kapsama dahildir. Sözleşmeli personel ve işçi statüsünde çalışmakta olanların iç denetçi sertifikasına sahip olmaları, memuriyet kadrolarına atanmada kendilerine ayrıca bir hak sağlamaz.

8.) (1) Yapılacak başvurularda, sınavın son başvuru tarihi itibarıyla 45 yaşın doldurulmamış olması gerekmektedir.

9.) (1) Tabi oldukları personel kanunlarına göre uyarma ve kınama dışında bir disiplin cezası almış olanlardan, cezası kesinleşenler aday belirleme sınavına katılamazlar. Ceza almış olmakla birlikte afla veya ilgili mevzuatı uyarınca cezaları silinmiş olanlar aday belirleme sınavına müracaat edebilirler.

10.) (1) Kanunun geçici 5 ve geçici 16 ncı maddelerine istinaden kamu idarelerine atanmış olan iç denetçiler; Yönetmelikte aranmakta olan tüm şartları taşımak koşuluyla aday belirleme sınavına katılabilirler. Anılan Kanun hükümleri uyarınca iç denetçi olarak atanmadan önce çalışmakta oldukları mesleklerine giriş sınavıyla girmiş ve daha sonra yeterlilik sınavını başarıyla tamamlamış olanların iç denetçilikte geçirdikleri süreler beş yıllık süre hesabında dikkate alınır.

11.) (1) Geçmişte mesleğe yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alınıp, yapılan yeterlilik sınavında başarı göstermek kaydıyla; bir süre denetim elemanı olarak çalıştıktan sonra uzman, müdür veya daha üstü görevler ya da araştırma görevlisi olarak çalışmaya devam edenlerin hizmetleri aşağıda gösterildiği gibi oransal olarak değerlendirilir.

(2) Hesaplamalarda aday belirleme sınavının son başvuru tarihi dikkate alınır ve 1 yıl 365 gün, 1 ay ise 30 gün olarak değerlendirilir. Kesirli günler tama iblağ olunur.

Örnek: Mesleğe yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alındıktan sonra yapılan yeterlilik sınavında başarı göstermek kaydıyla 4 yıl denetim elemanı olarak çalışan bir kişi 5 yıl çalışmış olma şartını karşılamamaktadır. Ancak, 4 yıllık hizmet süresi, denetim elemanları için aranmakta olan 5 yıl şartının %80'ine tekabül etmektedir. Eğer ilgilinin uzmanlık, araştırma görevliliği, müdür ve daha üst unvanlarda ifa ettiği hizmetler varsa, %20'lik eksik bölüm bu mesleklerde geçirdiği sürelerden tamamlanabilir. Diğer bir deyişle, 8 yıllık hizmet şartı olan bu mesleklerde %20'lik hizmet şartının karşılanması gerekmektedir. Dolayısıyla, 4 yıl denetim elemanı olarak çalışmış bulunan bir kişi daha sonra 1,6 yıl (8 yıllık sürenin %20'lik bölümü) uzmanlık, araştırma görevliliği, müdür veya daha üst unvanlarda görev yapmış ise aday belirleme sınavına katılmaya hak kazanacaktır. Ancak, kariyer uzmanlıkta ve araştırma görevliliğinde, yardımcılık dönemlerinden sonra yeterlilik sınavlarında başarı gösteremeyerek veya doktora unvanını alamadan başka kadrolara atanmış olanların yardımcılıkta veya araştırma görevliliğinde geçirmiş oldukları süreler sekiz yıllık süre hesabında dikkate alınmayacağından, denetim elemanlığından sonra geçilen görevin kariyer uzmanlık veya araştırma görevliliği olması durumunda burada da yeterlilik sınavında başarılı olunması veya doktora unvanının alınması gerekmektedir.

Örnek hizmet süresi hesaplamaları

<i>Denetim elemanlığı</i>	<i>%</i>	<i>Uzman, müdür ve daha üst unvanlar ile araştırma görevliliği</i>	<i>%</i>	<i>Toplam hizmet süresi</i>
3 yıl	60	3,2 yıl = 3 yıl 2 ay 13 gün	40	6,2 yıl = 6 yıl 2 ay 13 gün
3,5 yıl	70	2,4 yıl = 2 yıl 4 ay 26 gün	30	5,9 yıl = 5 yıl 10 ay 29 gün
4 yıl	80	1,6 yıl = 1 yıl 7 ay 9 gün	20	5,6 yıl = 5 yıl 7 ay 9 gün
4,5 yıl	90	0,8 yıl = 9 ay + 22 gün	10	5,3 yıl = 5 yıl 3 ay 20 gün

12) (1) Geçmişte mesleğe yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alınıp yapılan yeterlilik sınavında başarı göstermek kaydıyla bir süre uzman olarak ya da müdür veya daha üst unvanlar ile araştırma görevliliğinde çalıştıktan sonra denetim elemanlığına geçiş yapmış olanların hizmetleri aşağıda gösterildiği gibi oransal olarak değerlendirilir.

(2) Hesaplamalarda aday belirleme sınavının son başvuru tarihi dikkate alınır ve 1 yıl 365 gün, 1 ay ise 30 gün olarak değerlendirilir. Kesirli günler tama iblağ olunur.

Örnek: Mesleğe yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alındıktan sonra yapılan yeterlilik sınavında başarı göstermek kaydıyla 6 yıl uzman olarak çalışan bir kişi 8 yıl çalışmış olma şartını karşılamamaktadır. 6 yıllık hizmet süresi, aranmakta olan 8 yıl şartının % 75'ine tekabül etmektedir. Eğer ilgilinin denetim elemanlığında ifa ettiği hizmetler varsa, %25'lik eksik bölüm bu meslekte geçirdiği sürelerden tamamlanacaktır. Dolayısıyla, 6 yıl uzman olarak çalışmış bulunan bir kişi daha sonra 1,25 yıl (5 yıllık sürenin %25'lik bölümü) denetim elemanı olarak görev yapmış ise aday belirleme sınavına katılmaya hak kazanacaktır. Ancak, denetim elemanlığında, yardımcılık dönemlerinden sonra yeterlilik sınavlarında başarı gösteremeyerek başka kadrolara atanmış olanların yardımcılıkta geçirmiş oldukları süreler beş yıllık süre hesabında dikkate alınmayacağından, uzman, müdür veya daha üst unvanlar ile araştırma görevliliğinde bir süre çalıştıktan sonra geçilen görevin denetim elemanlığı olması durumunda burada da yeterlilik sınavında başarılı olunması gerekmektedir.

Örnek hizmet süresi hesaplamaları

<i>Uzman, müdür ve daha üst unvanlar ile araştırma görevliliği</i>	<i>%</i>	<i>Denetim elemanlığı</i>	<i>%</i>	<i>Toplam hizmet süresi</i>
3 yıl	37,5	3,125 yıl = 3 yıl 1 ay 16 gün	62,5	6,125 yıl = 6 yıl 1 ay 16 gün
3,5 yıl	43,75	2,8125 yıl = 2 yıl 6 ay 17 gün	56,25	6,3125 yıl = 6 yıl 3 ay 25 gün
4 yıl	50	2,5 yıl = 2 yıl 6 ay 3 gün	50	6,5 yıl = 6 yıl 6 ay 3 gün
4,5 yıl	56,25	2,1875 yıl = 2 yıl 2 ay 9 gün	43,75	6,6875 yıl = 6 yıl 8 ay 11 gün
5 yıl	62,5	1,875 yıl = 1 yıl 10 ay 20 gün	37,5	6,875 yıl = 6 yıl 10 ay 20 gün
5,5 yıl	68,75	1,5625 yıl = 1 yıl 6 ay 26 gün	31,25	7,0625 yıl = 7 yıl 23 gün
6 yıl	75	1,25 yıl = 1 yıl 3 ay 2 gün	25	7,25 yıl = 7 yıl 3 ay 2 gün
6,5 yıl	81,25	0,9375 yıl = 11 ay 12 gün	18,75	7,4375 yıl = 7 yıl + 5 ay 10 gün
7 yıl	87,5	0,625 yıl = 7 ay 19 gün	12,5	7,625 yıl = 7 yıl 7 ay 19 gün

Tebliğ olunur.

[R.G. 5 Nisan 2009 – 27191]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Sosyal Güvenlik Kurumundan:

**2008 YILI SOSYAL GÜVENLİK KURUMU SAĞLIK UYGULAMA
TEBLİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ**

MADDE 1 – 29/9/2008 tarihli ve 27012 sayılı birinci mükerrer Resmî Gazete’de yayımlanan “2008 Yılı Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği”nin (12) numaralı maddesinde aşağıda belirtilen düzenlemeler yapılmıştır.

a) SUT’un (12.7.9) numaralı maddesinin (c) bendinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

“İlgili koşulların söz konusu olduğu hemodiyaliz tedavisi altındaki hastalarda nefroloji veya diyaliz sertifikalı iç hastalıkları/çocuk sağlığı ve hastalıkları uzman hekimlerinden birinin düzenlediği sağlık raporuna istinaden 3 aylık dozda bu hekimlerce veya diyaliz sertifikalı tüm hekimler tarafından reçete edilebilir”

b) SUT’un (12.7.13) numaralı maddesinin (A) bendinin 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Stabil HIV ve naiv HCV ko-enfeksiyonlarında” ifadesi çıkarılarak yerine, “Kronik Hepatit C tedavisinde” ifadesi eklenmiştir.

c) SUT’un (12.7.14) numaralı maddesinin (c) bendinin (3) numaralı maddesinin (d) alt bendinin son fıkrasına “Lapatinib + kapesitabin kullanılıyor iken progresyon gelişen hastalarda tedavinin sonraki basamaklarında Lapatinib ödenmez” ifadesinden sonra gelmek üzere “Tıbbi onkoloji uzman hekiminin bulunduğu tüm hastanelerde bu hekimin yer aldığı sağlık kurulu raporu ile bu hekimlerce reçete edilir. Tıbbi onkoloji uzman hekiminin bulunmadığı 3.basamak sağlık kurumlarında ise genel cerrahi uzman hekiminin yer aldığı

sağlık kurulu raporu ile ve yine 3. basamak sağlık tesislerinde genel cerrahi uzman hekimince reçete edilir.” ibaresi eklenmiştir.

d) SUT’un (12.7.17) numaralı maddesinin (1) numaralı maddesinin (B) bendi başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“B. Diğer nedenlere bağlı osteopeni/osteoporozda (T-skorunun < -1 olması)”

e) SUT’un (12.7.20) numaralı maddesinin birinci fıkrasında “Palivizumab etken maddesini taşıyan preparatın” ifadesinden sonra gelmek üzere “çocuk kardiyoloji,” ibaresi eklenmiştir.

f) SUT’un (12.7.28) numaralı maddesinin (C) bendinde yer alan “LDL veya trigliserid düzeyi 100 mg/dl’nin altına düştükten sonra reçete edildiğinde bedeli ödenmez” ibaresi “LDL düzeyi 100 mg/dl’nin altına veya trigliserid düzeyi 200 mg/dl’nin altına düştükten sonra reçete edildiğinde bedeli ödenmez” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2 – SUT’un (20.2.1) numaralı maddesinin (b) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“b) Özel sağlık kurumlarında;

1. Sözleşmeli özel sağlık kurumlarınca temin edilen SUT eki Listelerde yer alan malzemeler, SUT eki listelerde belirlenen birim fiyatlar üzerinden,

2. SUT ve eki listelerde yer almayan tıbbi malzemelerden;

a) Kurum (devredilen T.C. Emekli Sandığı) ile protokollü firmaların protokol dâhili malzemeleri protokol fiyatları üzerinden,

b) Protokollü firmaların protokol dâhilinde olmayan tıbbi malzemeler ile Kurumla (devredilen T.C. Emekli Sandığı) protokolü olmayan firmalardan temin edilen malzemeler, Kurum (devredilen T.C. Emekli Sandığı) tıbbi malzeme listelerinde tespit edilen ve Kurum taşra teşkilatı inceleme birimlerinde benzer nitelikte, aynı işlevsel özellikte ve aynı tıbbi sonucu verdiği kabul edilen en ucuz malzeme bedeli üzerinden, (devredilen T.C. Emekli Sandığı ile protokolü iptal edilen tıbbi malzemelerin protokol fiyatları, ödenecek bedel tespitinde dikkate alınır)

c) (a) ve (b) bentlerine göre Kurum (devredilen T.C. Emekli Sandığı) tıbbi malzeme listelerinde fiyatı tespit edilemeyen tıbbi malzemeler, KDV dâhil alış fiyatı üzerinden,

Kuruma fatura edilen tutarı aşmamak şartıyla ödenir.

Özel sağlık kurumunca yatarak tedavilerde temini zorunlu tıbbi malzemelerin reçete karşılığı hastaya aldırılması durumunda; fatura tutarı hastaya ödenerek ilgili sağlık kurumunun alacağından mahsup edilir.”

MADDE 3 – SUT’un (20.3.7) numaralı maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Odyoloji test sonuçlarını gösterir belgenin aslı rapora eklenecektir. Odyoloji testlerinin, Kurumla sözleşmeli sağlık kurumlarında/kuruluşlarında veya raporu düzenleyen sağlık kurumunun hizmet alım sözleşmesi yaptığı sağlık kurumlarınca/kuruluşlarınca yapılması ve odyometrist veya işitme testi yapmaya yetkili sertifikalı personel tarafından onaylanmış olması halinde kabul edilecektir.”

MADDE 4 – SUT’un (20.3.13.1) numaralı maddesinde aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.

“20.3.13.1 Koklear implantlar (Kİ):

Koklear implant, bilateral ileri-çok ileri derecede sensörinöral işitme kaybı olan ve işitme cihazından yarar görmeyen kişilerde aşağıdaki kriterlere haiz olması halinde uygulanır;

• Pre-lingual işitme kaybı olan çocuklarda (işitme cihazı hiç kullanmamış olanlar da dahil) 6 yaşını tamamlayıncaya kadar Kİ uygulanır.

• 7 yaş ve üzeri pre-lingual işitme kaybı olan çocuklarda kronolojik yaşla konuşma yaşı arasındaki fark 4 yıldan az ise Kİ uygulaması yapılır.

• Post-lingual işitme kaybı olanlarda Kİ uygulanır, ancak hiç işitme cihazı kullanmamış post-lingual işitme kaybı olanlarda 10 yıl geçmesi halinde Kİ uygulanmaz.

• Kİ kurul raporu aynı resmi sağlık kurumunda çalışan üç kulak burun boğaz uzman hekimi ve iki uzman odyologdan (iki uzman odyolog bulunmayan resmi sağlık kurumlarında ise 1.1.2010 tarihine kadar bir odyolog veya uzman odyolog) oluşan bir ekip tarafından düzenlenir.

• Elektrod yerleşimini sağlayacak kadar iç kulak gelişiminin olması ve koklear sinirin varlığı yüksek çözünürlükte CT ve/veya MRI ile gösterilmelidir.

• Eğitimsel, psikolojik değerlendirmeler ve uygunluğu ekipte yer alan eğitim odyoloğu (bulunmayan kurumlarda işitme engelliler alanında deneyimli özel eğitimci veya psikolog) ve psikolog tarafından yapılmalı ve Kİ kurul raporunda belirtilmelidir.

• Menenjit sonrası oluşan işitme kaybı ve koklear ossifikasyon varlığında özel şartlar aranmaksızın acil operasyon Kİ kurul raporu ile belgelendirilmesi halinde yapılır.

• İşitsel Nöropati'de ayrıntılı değerlendirmeler sonunda Kİ uygulamasının yararlı olacağı Kİ kurul raporu ile belgelendirilmesi halinde yapılır.

• Kİ uygulaması sonrasındaki eğitimin takibi; cerrahi tedavi yapılan sağlık kurumunca; eğitim odyoloğu (bulunmayan kurumlarda işitme engelliler alanında deneyimli özel eğitimci veya psikolog) ve yer belirtilerek en az 5 yıllık süreyi içeren bir taahhütname ile belgelendirilmelidir.

Odyolojik Değerlendirme:

Odyometrik değerlendirme,

Saf ses hava yolu ve kemik yolu işitme eşikleri; 1000, 2000, 3000 ve 4000 Hz'lerdeki ortalama eşiklerin 90 dB'den daha kötü olması ve işitme cihazı ile konuşmayı ayırtma skorunun %30'un altında olmalıdır.”

MADDE 5 – SUT'un “İkinci ve üçüncü basamak sağlık kurumlarına ödeme” başlıklı (24.1.1.2) numaralı maddesinin dokuzuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(9) Hastanın 10 gün içinde ayaktan ilk başvurusundan sonraki aynı dala ayaktan başvurularının aynı sağlık kurumuna olması halinde sadece SUT eki EK-10/C Listesinde yer alan işlem bedelleri ile genetik tetkiklerin bedelleri faturalandırılabilir.”

MADDE 6 – SUT'un “Yürürlük” başlıklı (29) numaralı maddesinin (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(b) SUT eki EK-8/A Listesi Kurumca duyurulacak tarihte,”

MADDE 7 – SUT eki “EK-2/A” 197'nci maddede “klinik immunoloji.....” ile başlayan parantez içi ifade, aşağıda belirtildiği şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“(klinik immunoloji, allerji, göğüs hastalıkları uzmanlık dallarından en az ikisinin bulunduğu 3 uzman hekimin yer aldığı sağlık kurulu raporuna istinaden yine bu uzmanlar tarafından reçete edilir)”

MADDE 8 – SUT eki “Fiyatlandırılmış Tıbbi Sarf Malzemeleri Listesi” nde (EK-5/A) aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.

300.996 kod numaralı “mikro infüzyon pompa seti ve resorvoir” ve 390.020 kod numaralı “progesteronlu spiral (rahim içi araç)” listeden çıkarılmıştır.

MADDE 9 – SUT eki “Sağlık Kurumları Fiyat Listesi” nde (EK-8) 4992 sıra no'da yer alan “MESLEK HASTALIKLARI LABORATUAR TETKİKLERİ” bölümünün “AÇIKLAMA” kısmında yer alan “Bu tetkikler, meslek hastalıklarının tespit edilmesi amacıyla sevk edilen hastalara yapılması halinde ödenir.” ibaresi “Bu tetkiklerin bedelleri, meslek hastalıkları hastanelerince yapılması halinde ödenir.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10 – Bu Tebliğin (1) numaralı maddesinin (b) bendi 5/12/2008, (d) bendi 31/12/2008, (5) ve (6) numaralı maddeleri 1/4/2009 tarihinde, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11 – Bu Tebliğ hükümlerini Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı yürütür.

İlânlar

Adalet Bakanlığından :

Çiçekdağı Kadastro Mahkemesine ait 1994/28 Esas - 1995/54 Karar, 1994/61 Esas - 1995/62 Karar ve 1994/62 Esas - 1995/63 Karar sayılı dava dosyalarının kaybolduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylap veya Heyelan Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin kıyasen söz konusu dosyalar için uygulanmasına ve anılan Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

2559/1-1

Lüleburgaz 1. Kadastro Mahkemesine ait 1966/1797 Esas - 1977/364 Karar, 1966/1800 Esas - 1976/308 Karar, 1966/1801 Esas - 1976/312 Karar, 1966/1802 Esas - 1980/167 Karar, 1966/1804 Esas - 1975/1621 Karar, 1966/1805 Esas - 1975/1623 Karar, 1966/1806 Esas - 1977/345 Karar, 1966/1807 Esas - 1977/449 Karar, 1966/1808 Esas - 1977/346 Karar, 1966/1809 Esas - 1976/306 Karar, 1966/1810 Esas - 1977/347 Karar, 1966/1811 Esas - 1977/348 Karar, 1966/1836 Esas - 1975/1669 Karar, 1966/1840 Esas - 1975/1742 Karar, 1966/1841 Esas - 1975/174: Karar, 1966/1843 Esas - 1975/1744 Karar, 1966/1844 Esas - 1975/1787 Karar ve 1966/1845 Esas - 1975/1707 Karar sayılı dava dosyalarının kaybolduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylap veya Heyelan Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin kıyasen söz konusu dosyalar için uygulanmasına ve anılan Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

2560/1-1

Torbali Sulh Hukuk Mahkemesinin Esas: 1977/452 ve Karar: 1977/445 sayılı dosyasının zayi olduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylap veya Heyelan Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için uygulanmasına ve anılan Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

[R.G. 1 Nisan 2009 – 27187]

Adalet Bakanlığından:

MÜNHAL NOTERLİKLER

Aşağıda 2008 yılı gayrisafi gelirleri ve isimleri yazılı bulunan BİRİNCİ SINIF noterlikler münhaldir.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince BİRİNCİ SINIF noterlerden bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

İlan olunur.

SIRA NO: NOTERLİĞİN ADI: 2008 YILI GAYRİSAFİ GELİRLERİ
1 - ANKARA DÖRDÜNCÜ NOTERLİĞİ 985.781,85.-TL.

- 2 - ANKARA BEŞİNCİ NOTERLİĞİ 729.336,88.-TL.
- 3 - ANKARA YEDİNCİ NOTERLİĞİ 696.479,11.-TL.
- 4 - ANKARA OTUZALTINCI NOTERLİĞİ 638.969,80.-TL.
- 5 - ANKARA ELLİNCİ NOTERLİĞİ 822.067,23.-TL.
- 6 - BEYOĞLU OTUZDOKUZUNCU NOTERLİĞİ 1.676.058,47.-TL.
- 7 - ERZURUM YEDİNCİ NOTERLİĞİ 370.184,50.-TL.
- 8 - İSTANBUL İKİNCİ NOTERLİĞİ 819.046,89.-TL.
- 9 - İSTANBUL ONYEDİNCİ NOTERLİĞİ 1.060.557,21.-TL.
- 10 - İZMİR ONBİRİNCİ NOTERLİĞİ 881.577,48.-TL.
- 11 - İZMİR YİRMİİKİNCİ NOTERLİĞİ 776.634,12.-TL.
- 12 - KADIKÖY ONBİRİNCİ NOTERLİĞİ 921.137,17.-TL.
- 13 - KADIKÖY ONDÖRDÜN+CÜ NOTERLİĞİ 1.122.738,53.-TL.
- 14 - KARTAL ÜÇÜNCÜ NOTERLİĞİ 1.510.731,65.-TL.
- 15 - YENİMAHALLE BİRİNCİ NOTERLİĞİ 689.053,42.-TL.

2648/1-1

MÜNHAL NOTERLİKLER

2008 yılı gayri safi gelirleri ve isimleri yazılı bulunan birinci sınıf Konya Dördüncü Noterliği 2 Haziran 2009 ve Bursa Onbirinci Noterliği 5 Haziran 2009 tarihlerinde yaş tahdidi nedeniyle boşalacaktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince BİRİNCİ SINIF noterlerden bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

Noterlik Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ilan olunur.

SIRA NO: NOTERLİĞİN ADI: 2008 YILI GAYRİSAFİ GELİRLERİ

1 – Konya Dördüncü Noterliği 1.048.706,15.-TL

2 - Bursa Onbirinci Noterliği 966.266,16.TL

[R.G. 4 Nisan 2009 – 27190]

 İçindekilere dön

MART / 2009

A) İSTEĞİ ÜZERİNE EMEKLİYE AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR

1-	27356	Ömer Rahmi KOLCU	İzmir Bölge İdare Mahkemesi Üyesi	12.03.2009
2-	31923	Sevim BARUT	Alaşehir Hâkimi	12.03.2009
3-	28253	Mahmut Celal ÇENBERCİ	Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Üyesi	13.03.2009
4-	26623	Şinasi BARUTÇU	Eskişehir Bölge İdare Mahkemesi Üyesi	17.03.2009
5-	29114	Mehmet AĞIRMAN	Silivri Cumhuriyet Başsavcısı	19.03.2009
6-	30622	Nuray AĞIRMAN	Bakırköy Hâkimi	19.03.2009
7-	20920	Mehmet Erol TANRIYAKUL	Gaziosmanpaşa Cumhuriyet Savcısı	23.03.2009
8-	20690	Durmuş YARGI	Kartal Cumhuriyet Başsavcı Vekili	-----

B) YAŞ HADDİNDEN EMEKLİYE AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR

1-	18350	Salim ATICI	Küçükçekmece Cumhuriyet Savcısı	01.03.2009
2-	18433	Süleyman SAPANOĞLU	Yargıtay Sekizinci Hukuk Dairesi Başkanı	01.03.2009
3-	19702	İsmail Doğan TEKİNŞEN	Ankara Cumhuriyet Savcısı	01.03.2009
4-	18788	Bekir SELÇUK	Ankara Cumhuriyet Başsavcı Vekili	02.03.2009
5-	19279	Tuncer BÜYÜKKAYMAKÇI	Yargıtay Yedinci Hukuk Dairesi Üyesi	03.03.2009
6-	18962	Ahmet ALYAZ	Yargıtay Yedinci Hukuk Dairesi Başkanı	04.03.2009
7-	17810	Süleyman KÜL	İzmir Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı	05.03.2009
8-	23053	Ziya Mete ÖZALPMAN	Ceyhan Cumhuriyet Savcısı	09.03.2009
9-	18634	Coşkun KOÇAK	Yargıtay Ondokuzuncu Hukuk Dairesi Başkanı	10.03.2009
10-	26621	Seyit Mehmet DİNÇER	İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Üyesi	16.03.2009
11-	18636	Nurettin BİLGİN	Üsküdar Hâkimi	20.03.2009